

MANTAUA LUI GOGOL

CUPRINS

1. **Leo BUTNARU** - Poezia avangardei ucrainene
2. **Ioan Cozmei** – Mihai Eminescu și Taras Șevcenko
3. **Maria HOSCIUC – SEMENIUC** – Europeanizarea – soluția lui Iuri Andruhovici
4. Ostap **BORODAI ȘANDRU** – Secvențe din Dikanka lui Gogol
5. Ostap **BORODAI ȘANDRU** – Tragedia lui Iarema Bairak
6. **Dan Moldovan** – pălăguța
7. **Paul ROMANIUC** – poezii
8. **Mihai Hafia TRAISTA** – poezii
9. **Cristian VASILICĂ** – poezii
10. **Ștefan DORGOȘAN** – Grădina cu eghileți
11. **Mihai Hafia TRAISTA** – Femeia în mov
12. **Mihailo MIHAILIUK** – Curcă friptă am mâncat pînă mi s-a aplecat
13. **Din activitatea Asociației «TARAS ȘEVCHENKO»**

MANTAUA LUI GOGOL

Revistă trimestrială de literatură, artă și cultură

Editată de:

Asociația Cultural Creștină a Ucrainenilor din România
«Taras Șevcenko»

ISSN 2248 – 1192
ISSN-L 2248 – 1192

REDACȚIA

Redactor șef: **Mihai Hafia Traista**
Redactor artistic: **Irina Moisei**

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate sub semnătura proprie.

Materialele se trimit numai în format electronic, cu diacritice. Corectura nu se face la redacție.

Revista se difuzează direct prin redacție în sistem ramburs.

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Măgurei, nr. 1-5, bl. D1, sc A, et. 2, ap. 47, sect 5, București
Telefoane: 0730963670 / 0761124607

E-mail: mantauluigogol@gmail.com

AJUNGÂND DIN URMĂ CONTEMPORANEITATEA...

(Continuare din nr.2)

Leo BUTNARU

NOUA GENERAȚIE ȘI PANFUTURISMUL

Prima rânduneala a avangardei ucrainene, care încerca să se desprindă de stolul simbolist, pentru a risca un zbor de sine stătător, cutezător, a fost cercul *quaero-futurist* organizat de Mihail Semenko în 1913 la Kiev. Semenko definea programatic *quaerofuturismul* (de la latinescul „quaero” – *a căuta, a pretinde*) drept direcție absolut nouă în literatura ucraineană, direcție oarecum diferită de cele ale futurismului italian și rusesc. Ideea de bază era că, oriunde, orice artă este dinamică, adică în mișcare prin propria sa natură. Scriind că „Arta e un proces de căutare și trăiri (emoționale) fără realizare”, Semenko „legaliza” în patria sa spiritul epatant al lui Arthur Rimbaud, Van Gogh, trucerile lui Dali, până și cutezanța peste poate, filozofia cinică a Marchizului de Sade, chiar dacă, implicit, nu s-ar putea spune că poetul kievean-harkovian ar fi avut ceva în comun cu aceste personalități. Dar, ca și ele, considera că dinamismul, metamorfismul constituie anume acel *perpetuum mobile* al artelor care le asigură acestora neconținută regenerare, reînnoire, evitarea anchilozării, „morții artei” – sintagmă atât de „actuală” deja în succesiunea epocilor „mai recente”, înghițite de neantul timpurilor.

În principiu, avangarda poetică ucraineană s-a dezvoltat în baza a ceea ce a fost numit *panfuturismul*, iar începuturile ei *cețoase* pot fi, vag, identificate în perioada anilor 1914-1916, ulterior consolidate în activitatea grupării întemeiate după revoluția bolșevică. În manifestul din 1914 - „Eu însumi” - Mihail Semenko se aseamănă leit, s-ar putea spune, însă cu aplicație ucraineană, confracților ruși din manifestul futuriștilor (1912) - *O palmă dată gustului public*. Dacă aceștia doreau să-i arunce de pe nava contemporaneității pe Pușkin, Dostoievski, Tolstoi etc., Semenko are în vizorul anihilării *Cobzarul* lui Taras Șevcenko, operă ajunsă (și rămasă până în prezent) de generic în conștiința socio-psihologică

(anume că aceasta e pe primul loc, importanța literară, artistică fiind cea secundară); operă emblematică pe care imaginația patriotului o trece pe pânza (...fila!) stindardului galben-albastru. Cutezător și, poate, dramatic-sfidător, tânărul Semenko (pe atunci avea doar 20 de ani!) declară tranșant interlocutorului său presupus, generalizat: „Tu îmi oferi slinosul *Cobzar*, spunându-mi: iată arta mea. Bătrâne, mi-e rușine de tine... Tu îmi propui idei de creație «răsuflăte», și mă cam apucă greața... Țin să-ți spun că, acolo unde există cult, nu există artă... În vreme ce tu înșfaci *Cobzarul* ce putea a păcură și slănină, și te gândești că l-ar putea apăra respectul tău. Însă anume respectul tău l-a și ucis. Nu-i mai este dată reînvierea. Cine se mai interesează azi de el? Omul primitiv. Unul peotriva ta... (...) Bătrâne, timpul transformă titanul în liliputan și locul lui Șevcenko nu e decât în scrierile societăților științifice. Viețuind împreună cu voi, retardezi decenii întregi. Eu nu accept o astfel de artă. Cum aș putea astăzi să-l citesc pe Șevcenko, văzând că el e sub tălpile mele? Nu pot, asemeni ție, să extrag din mine fibrele respectului față de cel care, fiind un factor contemporan, reprezintă, de fapt, o ființă absolute respingătoare.

Dacă nu ți-aș expune gândurile mele, m-aș asfixia în atmosfera «sincerității» artei voastre ucrainene. Îi doresc moartea. Astea îți sunt jubileele. Asta-i tot ce a mai rămas din Șevcenko. Însă nu pot nici eu evita festivitățile. Eu îți dau foc *Cobzarului* meu... Pe când arta ar trebui să meargă cel puțin în pas cu viața, ea se împleticește undeva în urmă, iar arta noastră ucraineană se situează pe rușinoasa treaptă a rutinei trecutului și supușeniei de sclav care nui îndreptățește nici măcar denumirea”.

În continuare, tânărul răzvrătit din Kiev concordă perfect cu contemporanul său rus, Velimir Hlebnikov, care lansase ideea unei președinții a globului pământesc (peste decenii, Semenko pare a fi și el printre predecesorii lui McLuhan care formulase teoria *satului global* în eseu *Galaxia Gutenberg* (1962), apoi dezvoltată în *Understanding Media* (1964); kieveanul înfruntă furia patriotismului conaționalilor săi, scriind că arta „nu poate fi nici ucraineană, nici oricare alta. Semnalmentele naționale în artă nu sunt decât cele ale primitivității ei... Este de preț ceea ce are o valoare generală și spiritul uman tinde anume spre așa ceva... Noi deja am trăit epoca naționalului în artă, și caracterul temperamentului nostru se va releva în măsura în care va fi necesar. Trebuie să ajungem din urmă ziua de azi”. (Nu știu dacă *ministerul... globalizării* cunoaște numele excelentului scriitor avangardist ucrainean M. Semenko... Aici ar fi mai curând o îmbinare

aministerului” cu... misterul prin care unii scriitori pot anticipa atât de clarvăzător.)

Noțiunea *panfuturism* a lansat-o poetul Gheo Șkurupi, care a elaborat și a tratat problemele avangardismului ucrainean în perioada 1920-1925, când adepții respectivului curent s-au întrunit în Asociația panfuturiștilor. Șkurupi s-a manifestat în chip remarcabil, cutezător, autodeclarându-se „rege al futuropreriei”, coborât parcă din efervescența manifestelor futuriștilor și cubofuturiștilor ruși, care intenționau să palmuiască gustul public sau trimiteau filistinii, ca promotori-protagoniști ai unui atare gust, la mama dracului. Tânărul poet arțăgos Șkurupi epatează ostentativ, provoacă, dă replici memorabile, însă dincolo de astea sau concomitent cu ele prin creația sa răspândește un lirism romantic învâluitor, ca specific al unei epoci în care ironia se îmbină cu tragismul.

În 1921, gruparea panfuturiștilor editează ziarul „Catafalcul artei” și almanahul „Semafoare spre viitor”. Iar în 1923 își schimbă denumirea în Asociația activiștilor (muncitorilor) culturii comuniste, ceea ce ar putea aminti de LEF-ul rusesc (Frontul de stânga al culturii), întemeiat de Maiakovski. În anul următor apare unicul număr al almanahului „Komkult”, redactat de Mihail Semenko, ce lansează lozinca „pentru organizarea planificată a producției, muncii, vieții sociale și culturii”. În 1925, mai mulți membri ai „Komkult”-ului aderă la alte organizații literare, însă, în principiu, nucleul panfuturist se menține. (Ar fi curios să se urmărească judicios calea parcursă, într-un timp relativ scurt, de la antimarxism – a majorității avangardiștilor ucraineni – și de la antibolșevism neîmpăcat – la credință declarată proletarietului, la leninism etc. Spre exemplu, în anul 1914 Mihail Semenko scria: „Marxiștii și alți suboameni mai bine să nu se apuce să judece despre artă / trucurile omenești, drept divagații profunde și inteligente în domeniul marxismului sunt permise/, din care ei, în virtutea primitivismului sentimentelor lor, înțeleg cam tot atât cât vaca din florile pe care le strivește sub copite/ chiar dacă aceasta nu privează mama lor de alte «drepturi și privilegii»” – în articolul-manifest „Pro domo sua”, pentru ca exact peste 10 ani să publice amplul studiu „monografic” „Despre problema aplicării leninismului pe cel de-al 3-lea front”....)

Dincolo de șocurile și chiar disconfortul... literar-cultural pe care îl provocau inevitabil panfuturiștii, creația lor emana și energiile înnoitoare, stimula dezvoltarea și europeanizarea literaturii ucrainene care, precum întreaga existență a vecinilor noștri de nord, a resimțit necruțătoarele opresiuni și interdicții în prelunga epocă de împilare ruso-țaristă. Poate că futurismul a fost componenta de bază a ceea ce avea să se numească, fie și cu întârziere, șovăielnic, avangarda ucraineană, ca fenomenologie generalizatoare în domeniile tuturor activităților artistice, în

publicațiile scriitorilor acordându-se atenția și spațiul necesar oglindirii proceselor înnoitoare în pictură, teatru, sculptură, alături de eseurile scriitorilor fiind publicate cele semnate de pictorii-avangardiști K. Malevici, A. Petrițki, regizorul F. Lopatinski ș. a.

Printre organizațiile reductabile formate de cei care „s-au desprins” de panfuturism a fost „Noua generație”, ce edita și revista omonimă, de orientare sau formație artistică de stânga, însă radicală în principiile experimentale, de înnoire, contemporaneizare a literaturii ucrainene. Primul număr al revistei a apărut la Harkov în octombrie 1927, adunându-i printre colaboratori pe mulți dintre cei numiți „inteligenție de stânga mic-burgheză” (iarăși incertitudine... paradoxală în definiții!) – Șkurupi, Buziko, Skrâpnik, Poltorațki, Vlizko, pictorii Miller, Petrițki ș. a. Principiul de bază al organizației propovăduia lupta contra psihologismului în beletristică, pledând pentru factologic în literatură. Dar, spre deosebire de confrății lor de la „LEF”-ul moscovit, ucrainenii nu mizau prea mult pe foileton ca gen combatant la zi și nu se arătau, totuși, categoric-nihiliști față de proza artistică propriu-zisă. Sub aspect ideologic, dominant la acea vreme, „Noua generație” pare a neglija indicațiile leniniste referitoare la valorificarea moștenirii culturale, orientarea spre modelele ei reprezentative. Însă curând gruparea avea să se destrame, unii dintre membrii ei optând fără drept de apel pentru bazele futurismului „pur”, iar cea mai mare parte dintre ei apropiindu-se, sub aspect teoretic, de pozițiile așa-numitei literaturi proletare.

Ștafeta panfuturiștilor și a celor din „Noua generație” avea să o preia organizația intitulată „Avangarda” (1928–1929), alcătuită din susținătorii lui Veniamin Polișciuk, poet care s-a dovedit, prin activism, aproape egalul lui Mihail Semenko, ca și acesta destul de prolific în elaborarea teoriilor, lansarea manifestelor, ideilor de organizare și reorganizare a noilor forțe artistice. Direcția sa în artă Polișciuk a definit-o drept „dinamism constructiv sau spiralism”, aidoma futuriștilor ținând „linia luptei contra concepțiilor retrograde... a așa-zișilor neoclasici, a academismului, decadentismului”, preluării modelelor rusești depășite, pentru a le introduce în spiritualitatea ucraineană. Dinamismul constructivist, dar – mai particular – constructivismul ucrainean are afinități cu OBEREU-ul rusesc (Arta Reală, unii dintre protagoniștii căreia au fost Harms, Vvedenski, Zabolotki...). Aceasta în baza percepției primitivismului pictural, să zicem, drept fapt, element ce ar putea fi util artei noi, avangardiste în realizarea intențiilor sale. A primitivismului, dar, concomitent, și a tehnicismului avansat, de ultimă oră. A simplității, dar și a complexității *sui generis*. Astfel, constructivismul ține de fenomenul simptomatic pentru cultura secolului XX (dar,

putem susține, deja – în continuare – și a secolului nostru, XXI; pentru că și XX tot... „al nostru” a fost...) de intruziune sau, mai delicat, doar de inserție a ne-artisticului în sfera artisticului (ne-artisticul putând fi considerat tehnica propriu-zisă, tehnicismele arhitecturale – de construcție, adică – matematica, terminologia științifică în general, astăzi – computeristica, cybertehnicismele care, tot mai des, sunt „recutate” de creatorii de artă, apar în operele lor literare, picturale etc.). De unde și identificarea unor personaje și fenomene reale ale „procesului literar”, inclusiv înșiși creatorii, artiștii, scriitorii, activitatea acestora sunt identificați cu personajele plătuite, imaginate, „ireale”.

DOMINANTA... ASIATĂ A AVANGARDEI?

Cercetarea, dar mai ales imaginarea tatonare a hotarelor artei avangardiste pot fi concepute drept situație multivectorială a dinamismului radical, combatant, în care acționează diverse forțe și, la întrebările puse, apar versiuni numeroase. Pentru a ilustra această teză, să apelăm din nou la un exemplu din avangarda ucraineană, la un punct de vedere sau la o poziție de situație care diferă oarecum de cea a lui Mihail Semenko, artist transgresiv; un *transfrontalierist* „incurabil”. Astfel, fără a renunța la un anume specific național, alți literați ucraineni, în primul rând Mikola Hviliovi, sunt și ei pentru extinderea spațiilor, împingerea spre orizonturi a frontierei spiritualității pe care o doresc deja transnațională. Însă sunt curioase deducțiile aceluiși Hviliovi care aduce în prim-planul teoriilor un element pe cât de original, pe atât de... exotic, pledând pentru o *renaștere... asiatică*. Noțiunea este vehiculată și atestată ca literă de legitate în situația concretă din Ucraina. Curios lucru, dar nimeni dintre avangardiștii ruși, a căror activitate s-a desfășurat cu adevărat în uriașe spații euroasiatice, de la Sankt-Petersburg la Vladivostok sau Harbinul chinez, nu s-au gândit la... *renesansul asiatic*...

Astfel, în epistolele adresate tinerilor colegi, Mikola Hviliovi scrie, spre exemplu, că: „Anume aceasta este Europa, care nu se va putea dispensa de primele falange ale renașterii asiatice”; „Numai atunci «tânărul» tineret va fi cu noi, când va auzi extraordinarul vuiet al renașterii asiatice, care se va declanșa curând”.

Nu le lipsea unor avangardiști ucraineni nici sentimentul că anume ei s-ar putea situa în central fenomenologiei înnoitoare pe plan mondial, același M. Hviliovi fiind de părere că epoca pe care o trăiau este una a *vitalismului romantic* ce trebuie să creeze arta „intelectului dezvoltat” drept sumă „a noilor contemplanții, noilor viziuni asupra lumii, noilor vibrații complexe. Aceasta e arta primei perioade a renașterii asiatice. Din Ucraina, ea trebuie să se propage în lumea întreagă și să joace

pretutindeni nu un rol principal, ci unul general-uman”. Astfel se încheie ce-a de-a doua scrisoare către tinerii scriitori, intitulată: „Despre Kopernik din Frauenburg sau abece-ul renașterii asiatice în artă” (1925). Asta în pofida acuzelor de... „europenism rutean de izbă”. Iar unul dintre oponenți îl întreba pe Hviliovi: „Oare pot fi împăcate credința în Asia cu exaltarea față de Europa?” Într-adevăr, e aici o dilemă... Chiar și astăzi, după opt decenii trecute de la acele polemici care aveau să se finalizeze, dramatic, sângeros, cu Gulag-ul stalinist. Acolo se curma totul, dispărea, se aneantiza... Iar atunci, la mijlocul anilor 20 ai secolului trecut, concluziile combatantului scriitor ucrainean au fost neconvingătoare, cred eu: „Lenin aducea lumină din Asia, dar dânsul totdeauna a recomandat să învățăm de la Europa. El, probabil, presupunea că Europa psihologică poate fi îmbinată cu Orientul”...

Ce mai idei neobișnuite – să zicem – băntuiau acel final de imperiu țarist și consolidare de lașar torționar socialist!... Oamenii căutau ieșiri din situații dure, pentru a nimeri în altele și mai dramatice...

Grigori (Gritko) CIUPRINKA

(1879–1921)

S-a născut în localitatea Gogoleva din regiunea Cernigov. Poet și luptător pentru independența Ucrainei. A învățat în gimnaziile din Kiev și Lubensk. Arestat și întemnițat pentru participare la revoluția din 1905. Din 1910 locuiește la Kiev. După lovitura de stat din 1917, este cazac (oștean) în regimentul „Hmelnițki”; în 1919 conduce o răscoală antibolșevică în regiunea Cernigov.

Autorul cărților de versuri „Foc-culoare”, „Meteorul”, „Uraganul” (1910), „Iarba visului”, „Albă călire”, „Contraste” (1912), al poemului de proporții „Cavalerul-Eu” (1913), autor a numeroase articole și recenzii. Atras de avangardism, bun cunoscător al simbolismului și akmeismului rus. Preocupat în mod special de ritmica și sonoritatea versurilor.

Moare la Kiev, în condiții neelucidate. Se

presupune că a fost împușcat de bolșevici.

Cea mai amplă ediție a operelor lui Gr. Ciuprinka a apărut la Praga, în anul 1926, fiind îngrijită de P. Bagațki.

NORII

Gonesc,
Plutesc
Norii văratici
Mici, radioși, albaștri
Topindu-se-n văzduh.
Aidoma vopselelor pe paletă
În horbotă de aur încadrați
Ca umbră de duh,
Gonesc,
Plutesc,
Până se isprăvesc,
Întrauriții.
Se îneacă,
Se ofilesc
Negre îngândurări,
Ca niște tablouri iluzorii,
Se destramă și se topesc,
Împalidându-se în bătaia
Soarelui înalt
Dimpună cu norii verii.
Se topesc,
Ofilesc,
Până devin
De neobservat...

RÂNDUNICA-DE MARE

A regrete răgușite
Și suferință
Răsună țipătul rândunelei
De parcă în depărtate
Zile de umilință
Plâng sclavele
Printre străini
Precum ar plânge mama
După prăpădul copiilor
Dispăruți în nevolnicie
Și chin,
În beznatică ceață.
În zbor lin
Peste baltă
Zboară rândunica, zvâcnește –
Hohotește
A plânset
Ori a râset.

FURTUNA

Furtuna aripile și-a întins,
Puful alb și l-a împărășiat,
Cu fumul-pulbere a suflat,
Albă precum cristalul, albă,

Totul a sfârșit,
A spulberat
Oriunde, aiurea,
Haotic
Pe cale înzăpezită,
Jos și-n înalt.
Furtuna erupe-a dementă glumă,
Lumea coperind-o sub troiene,
Tot mai larg, tot mai depărtat,
Oriunde-n cer
Sau pe pământ
Urletul ei declanșat,
Groaznică fluierare
Pentru ca neamănat
Să declanșeze duhul creator
Omorător de moarte,
Liber,
Cu puteri înnoitoare.

ÎN ÎMPĂRĂȚIA ȚĂRIILOR

Eu, ca duh al singurătății
În vraja țărilor,
Într-o minunată lume de nedescris,
Unde ard,
Irizează
Zorii – lumânări de sărbătoare
Cerească
În albastrul eter –
Mă voi închina frumuseții
Și voi vibra,
Mă voi revărsa
În armonii de liră regească.

APOTEOZĂ

Să mori ca o fiară rănită de moarte
Ce sfarmă săgeata, aruncând-o
pe vânt,
Și, victorios, să duci în spațiile toate,
În azurul cerului și enigmatica lume
Uriașe dorințe, eforturi și nume.
Soarele va sclipi în pâraiele
însângerate,
Iar drumețul aplecat peste cadavre
Toate gândurile tragice, sentimentele
înflăcărate
Le va aduce drept motiv sonor de eternitate
La mormântul eroului, ca un puls ce tot
bate.

.....
Cosmosul etern și Domnul văd
puterea ta
Și salută marea creație epocală!
E îndreptățit de-a accepta,
de a primi lupta
Cu întreaga dragoste și vitejie fatală,
Cu deplina ardere sacră, preletală.

CÂNTECUL DESPRE ȘTEFAN VOIEVOD

Prof. dr. Ion COZMEI

Cea mai veche creație populară ucraineană păstrată în scris

Între poporul român și cel ucrainean au existat din cele mai vechi timpuri relații de prietenie și de sprijin reciproc, determinate de statutul geografic de vecinătate, de suferințele comune și de lupta în numele unui ideal comun de independență națională și socială. Aceste similitudini de ordin istoric și social s-au reflectat, de-a lungul timpului, și în zestrea spirituală a celor două popoare, începând cu cântecele bătrânești românești și dumele ucrainene din secolele al XVI-lea și al XVII-lea, care au creat o comunitate de aspirații ilustrată concret prin alianța dintre Ion Vodă cel Cumplit și cazacii ucraineni.

Secolul al XVII-lea poate fi considerat drept cel mai bogat în fapte privind relațiile culturale româno-ucrainene, în care Petru Movilă, descendentul unei familii de domnitori români, devenit „arhiepiscop-mitropolit al Kievului, al Galiției și al întregii Rusii”, va porni o acțiune fără precedent în lumea ortodoxă și anume aceea de emancipare prin cultură. Opera sa este imensă, cuprinzând o multitudine de măsuri, începând cu refacerea vechilor biserici, continuând cu ridicarea altora noi și culminând cu întemeierea Academiei din Kiev. Întocmind în anul 1640 lucrarea *Mărturisirea de credință ortodoxă*, care a devenit îndreptar pentru întreaga ortodoxie, Petru Movilă nu a uitat niciodată originea sa românească, iar datorită eforturilor sale, de la Kiev și Lvov au fost aduse în provinciile românești tipografi și tipografi, tipărituri și manuscrise, dascăli bine pregătiți pentru școlile înființate de Vasile Lupu și Matei Basarab.

Bogdan Petriceicu-Hasdeu se numără printre primii învățați români care au cunoscut istoria și cultura Ucrainei și cărora le va rezerva un loc important în preocupările sale științifice. Interesul pentru Ucraina i-a fost trezit prima dată de tatăl său, Alexandru Hasdeu, iar mai târziu acest interes s-a adâncit datorită studiilor pe care le-a făcut la Universitatea din Harkov.

Ca și tatăl său, B. Petriceicu-Hasdeu a avut merite deosebite în popularizarea folclorului ucrainean în țara noastră. El este cel care va contura o modalitate științifică de receptare a folclorului ucrainean, care se va impune în folcloristica românească, și anume cercetarea sa în legătură cu istoria și cu creația poetică a poporului român, în vederea unei cunoașteri mai profunde a trecutului și înțelegerii unor fapte de folclor românesc.

În sprijinul originalității științifice de receptare a folclorului ucrainean de către B. P.-Hasdeu, Magdalena Laszlo aduce în discuție articolul *Ștefan cel Mare și Italia*¹ în care Hasdeu face unele afirmații deosebit de interesante cu privire la *Cântecul despre Ștefan Voievod*, operă de o importanță capitală pentru studiul poeziei populare ucrainene.

Vorbind despre gloria europeană a lui Ștefan cel Mare, în legătură cu o serie de documente aduse din Italia și publicate în „Columna lui Traian”, Hasdeu spune: „Noi înșine, fără a fi călcat vreodată sacra țară a Ausoniei, am putut afla în Pesta trei epistole papale către Ștefan cel Mare, iar în Praga o baladă poporană, ce se cânta tocmai la Veneția, despre acest generos campion al creștinătății”². Balada, pe care Hasdeu o publică în traducerea ei românească (la fel procedează și cu cele trei epistole papale), se află în *Gramatika Ceska*, alcătuită de Jan Blahoslov la 1571 și editată prima dată de Hradil și Jirecek în 1857.

Cântecul despre voievodul Ștefan are următorul conținut³:

Dunăre, Dunăre, de ce curgi tristă?
Supărată mereu, eu cum să nu curg,
Doar adâncul de izvoare reci bătut mi-e,
Iar mijlocul peștii mi-l tulbură,
La al Dunării cot trei companii veghează:
Prima-i turcească, a doua tătarească,
A doua tătarească și-a treia românească,
În compania turcească săbiile scânteiază,
În compania tătarească arcurile săgetează,
În compania română, voievod e însuși
Ștefan,
În compania lui Ștefan plânge-o fetișcană,
Fetișcana plânge și lăcrimând zice:
„Ștefane, Ștefane, voievod Ștefane,

Ori pe mine ia-mă, ori mă lasă-n pace!"
Dar ce-mi zice oare Ștefan Voievod?
„Hei, fetiță dragă, te-aș lua pe tine,
Te-aș lua, codană, dar nu-mi ești de-o
samă”,
Îi răspunde fata: „Lasă-mă, Ștefane!
Mă arunc în Dunăre - Dunărea adâncă,
Iar cine m-a ajunge, a celui voi fi”.
N-a ajuns-o nimeni pe fata frumoasă,
Prins-o-a pe fată numai Ștefan vodă,
De mână-a luat-o, de mâna ei dalbă!
„Domniță preadragă, iubită-mi vei fi”.

Cunoscând, în bună măsură, limbile slave, pe care încearcă să le clasifice în diverse dialecte, călugărul Jan Blahoslov notează despre baladă că este un cântec „lumesc”, precizând: „un cântec slovac din Veneția unde sunt mulți slovaci sau croați, adus de Nicodim”. La rândul său, V. Kovalski, un ucrainean din Galiția, face observații asupra așa-zisului „dialect slovac” al lui Blahoslov, constatând că limba în care este scrisă balada nu este alta decât limba ucraineană. Kovalski consideră că „Benatky”, de unde a fost adus cântecul, este Veneția din Italia. Apărut într-o revistă de circulație restrânsă, articolul lui Kovalski, deși constituia o foarte valoroasă contribuție la studiul acestui cântec, nu a fost cunoscut de specialiști, decât foarte târziu, abia în 1912, când este amintit de Ivan Franko.

Independent de articolul lui Kovalski, pe care nu l-a cunoscut, B. P.-Hasdeu formulează aceeași concluzie în articolul său, din care reproducem integral pasajul referitor la *Cântecul despre Ștefan Voievod*: „Tot la 1868, în timpul petrecerii noastre la Viena, ni s-a întâmplat a da peste o gramatică boemă, scrisă de către un Jan Blahoslov la anul 1570, adică numai la vreo jumătate de secol după moartea lui Ștefan cel Mare. Vorbind despre diferențele dialectelor slavice, autorul aduce pe neașteptate o baladă poporană pe care zice că un amic al său Nico-dim o auzise la Veneția de la slavii de acolo”.

Cântecul despre Ștefan Voievod sună astfel în traducerea românească a lui Hasdeu:

„Dunăre, Dunăre, de ce curgi tristă?
Pe țărmul Dunării stau aci trei cete:
Cea dintâi - e ceata turcească,
Cea de-a doua, o ceată tătarească,
Cea de-a treia o ceată moldovenească.
În ceata tătarească dau cu săgețile,
În ceata moldovenească este Ștefan Vodă,
În ceata lui Ștefan plânge o fetiță,

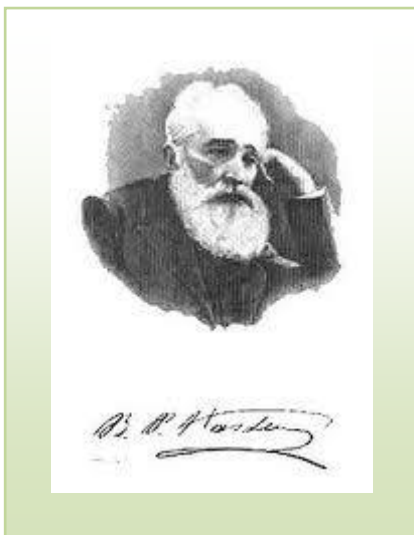
Și plângând grăiește: «Ștefane, Ștefane,
Ștefan Vodă! Ori mă ia, ori mă lasă!»
Oare ce-i răspunde Ștefan Vodă?
«Frumoasă fetișcană! Te-aș lua eu, fetiță,
Dacă mi-ai fi de o potrivă.
Te-aș lăsa, dar îmi ești dragă!»
Îi răspunde fetița: «Dă-mi drumul,
Ștefane!
Voi sări eu în Dunăre, în Dunărea adâncă!
Vai, cine mă va ajunge, voi fi a celui!»
Nimeni n-a ajuns pe fetiță,
Numai afară de Ștefan Vodă.
Și a luat fetița de alba mânuță:
«Fetițo, sufletele, îmi vei fi drăguță»”.

Reproducând cântecul în traducere românească, Hasdeu remarcă următoarele:

„Publicând această baladă, Blahoslov confundă dialectul slovac cu cel croat, fiindu-i necunoscute ambele. Cântecul de mai sus nu este în niciuna din aceste limbi, ci curat rute-nesc, precum vorbesc până astăzi așa-numiții ruteni din Bucovina și din nordul Moldovei, numai scris de către Blahoslov cu vechea ortografie boemă. Se vede că o seamă de ruteni, rătăcind la Veneția unde a dat peste dânsii Nicodim, trăia acolo printre slavii din Dalmația, de care au fost totdeauna mulți în Lombardia. În orice caz, cântecul se compusese în Moldova, ieșind din propria imaginație a coloniei rutene de la noi, traducându-se după vreo baladă română acum pierdută, pe care ar putea până la un punct s-o restaureze geniul lui Alecsandri. Astfel, pe când Senatul Repu-blici i Sfântului Marcu discuta latinește sau italienește despre triumfurile ostășești ale marelui domn, tot atunci pe cheirurile Veneției s-ar fi putut auzi în slavonește o admirabilă baladă despre victoriile amoroase ale domnului român. Și cine oare s-ar fi așteptat de a găsi elementul erotic al viteazului nostru național pe țărmul Adriaticei și adăpostindu-se apoi într-o gramatică boemă?”

Observațiile lui Hasdeu pe marginea acestei balade, socotită astăzi drept cea mai veche creație populară ucraineană păstrată în scris, se integrează într-o discuție științifică ce durează de aproape un secol și ale cărei date esențiale au fost enunțate tot de Hasdeu în scurtul său comentariu.

Magdalena Laszlo stabilește că trei ar fi problemele esențiale asupra cărora se vor opri cercetătorii ulteriori: 1. Ce caracter are limba în care a fost compusă balada? 2. Ce Veneția are în vedere Blahoslov în scurta sa notă explicativă: Veneția italiană sau una dintre cele câteva „Veneții”

slave? 3. Cărui personaj istoric îi corespunde Ștefan Vodă din baladă?

Hasdeu, după cum s-a putut observa, constată că limba cântecului este ucraineană, raportând-o la dialectul ucrainean de vest (limba rutenilor din Bucovina și nordul Moldovei) și la tradiția istorică a regiunii respective. De asemeni, Hasdeu încearcă pentru prima dată să identifice pe eroul cântecului, văzând în „voievodul Ștefan” pe Ștefan cel Mare și legând apariția lui de Moldova secolelor al XV-lea și al XVI-lea.

Abia după 20 de ani de la publicarea gramaticii lui Blahoslov, filologii ucraineni au început să se intereseze în mod temeinic de *Cântecul despre Ștefan Vodă*. În anul 1877, A. Potebnea publică un studiu amănunțit cu titlul *Cântecul popular malorus după un registru al secolului al XVI-lea. Textul și adnotațiile*. Cercetătorul studiază aprofundat limba cântecului, arătând că ea este limba ucraineană din secolul al XVI-lea, fără a determina cu precizie dialectul căruia îi aparține. Tot el a arătat pentru prima oară că balada se înrudește îndeaproape cu poezia slavă din cea mai veche epocă și cita alte două cântece, unul din regiunea Donului și altul bielorus, cu care prezintă asemănări surprinzătoare prin subiect și situații.

În 1907, Ivan Franko, în lucrarea sa fundamentală *Studii asupra cântecelor populare ucrainene*, dezvoltă tezele lui Potebnea, arătând că limba cântecului prezintă caracteristicile graiului ucrainean din Pocuția. În ce privește fondul istoric, problemă neatinsă de Potebnea, Franko consideră că el poate fi legat de Moldova, unde în secolul al XVI-lea au fost mai mulți domni cu numele de Ștefan, între care primul a fost Ștefan cel Mare. Astfel, independent de Hasdeu, Franko vede obârșia cântecului în aceeași ambianță istorică. Poziția lui Franko este identică cu cea a lui Kovalski și Hasdeu și în privința locului de unde a fost cules cântecul – Veneția italiană, unde l-ar fi purtat marea sa popularitate.

S. Tomașivski, însă, recenzând studiul lui Franko, aduce un punct de vedere cu totul nou: „Drept e că Blahoslov scrie clar că acest cântec este «od Benâtek», deci din Veneția, dar după părerea mea, pentru această Veneție nu trebuie de loc să mergi până la Marea Adriatică. Această denumire este cunoscută și în alte regiuni, autentic slave (la cehi, în Moravia, în Poznanja și în Ucraina Subcarpatică). Care anume Veneție o avea în vedere Blahoslov e greu de spus; poate se gândea la cea italiană, poate la alta. În primul caz, aceasta ar fi fost dovadă informațiilor insuficiente ale autorului (fiindcă nu a cules el însuși cântecul, ci l-a primit de la un oarecare Nicodim). Poate că cititorii lui Blahoslov au legat această denumire «od Benâtek» de Veneția italiană, fiindcă cu 4 pagini înainte, el într-adevăr vorbește despre ea, deși mai înainte el

scrie despre «meșterul Woldrih Walesky din Benatky», desigur din Veneția cehă”⁴.

Analiza amănunțită a limbii cântecului îl duce pe Tomașivski la concluzia că avem de a face nu cu o limbă ucraineană, așa cum credea Potebnea și Franko, ci cu un dialect ucrainean subcarpatic, amestecat în mod simțitor cu elemente slovace, și anume cu dialectul numit „din Saris” sau „bacivan”. Că a fost cules pe un teritoriu slovac-ucrainean o dovedește, după Tomașivski, caracterul de amalgam al limbii. De aici el deduce că locul cel mai probabil unde a fost notat cântecul este Veneția, un sat slovac lângă Bardiev, în regiunea Saris, numit de sloveni tot Benâtky.

Punctul de vedere al lui Tomașivski a fost dezvoltat în 1942 de I. Pankevici, în articolul *Cântecul despre Ștefan Voievod ca monument al graiului lemkiian*, publicat la Bratislava în 1948⁵, în care autorul înclină să creadă că Blahoslov a avut în vedere Veneția italiană.

În cartea sa despre Hasdeu, O. Romanet afirmă, de asemeni, că balada a fost culeasă la Veneția, unde a fost dusă, după părerea sa, de italienii refugiați la curtea lui Ștefan, în 1475, după căderea Cafei. În opinia lui Romanet, cântecul a fost compus de un cântăreț ucrainean, participant la expediția lui Ștefan contra lui Radu cel Frumos și recitat la ospățul oferit de Ștefan cu ocazia victoriei sale în decembrie 1473. Italienii din Cafă au plecat spre Italia cu permisiunea lui Ștefan, abia în 1476⁶.

Un alt cercetător, O. Zilynskyi, în articolul *Stara ukrainska pisen a vojvodi Stefanovi a jeji vyznam pro dejiny slovanska lidove pisne*⁷, compară motivele din *Cântecul despre Ștefan Voievod* cu cântecele ucrainene din regiunea carpatică și constată numeroase asemănări cu acestea, atât din punct de vedere al locului acțiunii, cât și în privința subiectului. Mai mult decât atât, structura poetică a cântecului diferind de dumele și cântecele istorice ucrainene, este aproape identică cu a colindelor carpatice, fapt ce pare să fi fost întrevăzut și de Hasdeu, care considera folclorul carpatic ca mediul în care a apărut balada (prin motivul Dunării, prezența românilor etc).

Alte referiri la *Cântecul despre Ștefan Voievod* se regăsesc la B. Kobyleanski, care amintește de cântecul respectiv ca despre o operă care a fixat și a răspândit motivul Dunării, atât de prezent în folclorul ucrainean de apus; la V. M. Gațak, care consideră că descrierea consecutivă a taberei turcești, tătărești și moldovenești nu trebuie înțeleasă ca descrierea unui ansamblu de armate, ci ca o opoziție între preocupările militare ale armatelor musulmane și preocupările pașnice ale moldovenilor; la M. Plisețki, care se solidarizează cu Potebnea și Zilynskyi și aduce noi exemple din folclorul rus și anume din cel al cazacilor din Cuban, care atestă o puternică influență a acestei balade⁸.

O. Romanet revine asupra baladei cu o nouă ipoteză, considerând că în textul respectiv se reflectă raporturile dintre Ștefan cel Mare și Voichița, fiica lui Radu cel Frumos, care a fost mai întâi prizoniera, apoi soția lui Ștefan⁹.

Concluzionând, Magdalena Laszlo întărește, de fapt, intuiția de început a lui B. P.-Hasdeu: „Eforturile concentrate a numeroși lingviști și folcloriști au adus lumină în problema acestui cântec. Pe baza unui vast material lingvistic și folcloric s-a fixat regiunea probabilă de apariție a cântecului, caracteristicile limbii în care a fost creat, conținutul și locul său în dezvoltarea folclorului slav, în genere, și al celui ucrainean în special. Comparând remarcile fugitive ale lui Hasdeu, făcute cu peste un secol în urmă, cu stadiul recent al problemei, ne uimesc prin subtilitatea și perspicacitatea dovedite de savantul român în soluționarea ei”¹⁰.

Alți doi cercetători români, formați după școala folcloristică creată de Hasdeu, A. Balotă și A. Amzulescu, s-au exprimat despre balada în discuție. A. Balotă consideră că „sub haina lingvistică ucraineană a cântecului se disimulează istoricește una din formele originale ale poeziei slavo-române a Dunării, singura ce ni s-a păstrat (deși dintr-o altă limbă) ... Nimic nu ne permite să afirmăm că acest cântec, auzit la Veneția și, după o altă versiune, printre croați, ar fi circulat vreodată în Ucraina”¹¹. A. Amzulescu combate exagerările lui A. Balotă, care urmărește cu orice preț să găsească în această baladă ecouri ale unor evenimente istorice. El stabilește în această

operă numeroase elemente de colind, considerând-o ca reflectarea unui moment de sincretism între colind și baladă. A. Amzulescu se solidarizează, însă, cu A. Balotă atunci când consideră opera ca un document autentic al vechiului epos slavo-român, aparținând fazei istorice mai vechi a comunității culturale slavo-române¹².

Despre această veche atestare a poporului ucrainean I. Franko va scrie: „în general, cea mai veche perioadă din istoria căzăcimii, mai ales în secolul al XVI-lea, este strâns legată de evenimentele din Muntenia și Moldova și unul dintre cele mai vechi cântece populare ale noastre, întâmplător păstrat până azi, din anul 1572, cântă pe voievodul Ștefan”¹³.

Cum s-a putut observa, articolul lui Hasdeu cuprindea invitația către Alecsandri de a restaura ipotetica formă românească inițială a cântecului. În numărul următor din „Columna lui Traian” (nr. 13/1873), se tipărește o scrisoare a lui Alecsandri către Hasdeu¹⁴ și o baladă inspirată din *Cântecul despre Ștefan Voievod*, intitulată de

Alecsandri *Ștefan Vodă și Dunărea*. Este prima creație românească influențată nemijlocit de un model ucrainean.

Plecând de la traducerea lui Hasdeu a cântecului ucrainean, care avea 20 de versuri, Alecsandri compune o baladă originală, mult mai întinsă, conținând 60 de versuri. Intervenția creatoare a lui Alecsandri nu se reduce doar la simplificarea unor momente din balada ucraineană, ci caută să dea o interpretare personală a conflictului inițial, lat-o reproducă în întregime:

„- Dunăre, ce plângi tu oare?

- Plâng o floare de sub soare

Ce din sânu-mi a răpit

Ștefan Vodă cel cumplit!

Pe cel țarm bătut de valuri,

Sus pe zare, sus pe maluri,

Sunt trei cete de oșteni

Turci, Tătari și Moldoveni.

Una-i ceata Hanului,

Una-i a Sultanului,

Una-i a Ștefanului!

Ștefan cel Mare

Iar în câmpul cel turcesc

Mii de săbii zângănesc,

Iar în câmpul tătăresc

Mii de arcuri săgețesc,

Iar în cel moldovenesc

Doi luceferi strălucesc:

Ștefan Vodă cel frumos

Șl-o copilă - chip duios!

Fata plânge, fata zice:

- Lasă-mă să fug de-aice

O, Ștefane, scumpul meu!

Domnul zice: - Nu, nu vreau,

Nu, pre sfântul Dumnezeu!

Că-mi ești dulce la privit

La privit și la iubit

Ca lumina soarelui

În lupta viteazului.

- De-ți sunt dragă, de-s frumoasă,

la-mă, doamne, ori mă lasă.

- Ba de-o fi să lupt pe dată

Chiar cu Dunărea turbată,

Nu te las nici de un pas

Nici chiar morții nu te las.

- Nu?... rămâi apoi cu bine

Că tu n-ai parte de mine!..

Fata zice și s-aruncă

În cea Dunăre adâncă!..

Valurile clocotesc

Pe copilă-nvăluiesc,

Și-o azvârl din val în val,

Depărtând-o de la mal!

Turcii stau încremeniți,

Moldovenii împietriți

Și tătarii înlemnii.

Stau și vulturii-n zburare,

Stau și caii-n alergare.

Stă și soarele-n mirare,

Căci de-odată ce se vede?
Cine-n valuri se repede?
Ștefan Vodă cel vestit,
Domnul cel nebiruit!
El s-avântă nebunește
Și înoată voinicește,
Taie-o brazdă, taie nouă,
Taie Dunărea în două
Și pre față mi-o ajunge
Și la piept cu foc o strănge
Și se-ntoarce fericit
Sus pe malul înflorit".

În *Cântecul despre Ștefan Voievod* dramatismul situației provine din inegalitatea socială dintre personaje. Ștefan o iubește pe față, dar nu o poate lua de soție fiindcă „nu-i e deopotrivă” (cum traduce Hasdeu). în sufletul fetei se dă o luptă lăuntrică. Ea îl iubește, dar nu vrea să accepte față de el o situație înjositoare și se aruncă în valuri, ca să pună la încercare soarta. Caracterul social al conflictului nu poate fi pus deci la îndoială.

Făcând o comparație interslavă, în toate cântecele rusești și bieloruse, a căror temă este asemănătoare cu *Cântecul despre Ștefan Voievod*, situația aceasta este prezentă. Conflictul, ce e drept, nu este între domn și o față din popor, dar intervine întotdeauna între parteneri de rang social diferit, de regulă vreun căpitan de oști care propune fetei să-i fie amantă, iar el, de ochii lumii, o va mărita cu sluga sa. Conflictul devine și mai ascuțit, fiindcă fata ajunge să-l urască pentru propunerea mârșavă și îl omoară.

Alecsandri a ocolit tocmai acest motiv al situației din original, înlocuindu-l cu un altul, potrivit căruia fata vrea să fugă din prizonerat, dar Ștefan, care o iubește cu pasiune, nu o lasă. Era un mod de estompere a caracterului social al baladei și de a nu pune pe eroul masculin, în care autorul vede, asemeni lui Hasdeu, pe Ștefan cel Mare, într-o situație menită să-i întunece aureola de domn apropiat de popor și detașat de prejudecățile clasei sale. Prin urmare, „Ștefan Vodă cel vestit” se aruncă în valuri, o salvează pe fata „dulce la privit /la privit și la iubit”, pentru a se „întoarce fericit /sus pe malul înflorit”.

Interesul lui Alecsandri pentru folclorul ucrainean s-a manifestat și mai târziu, când îi scrie din nou lui Hasdeu (la 4 octombrie 1875), spre a-i cere o traducere a textului baladei căzăcești despre „năvălirea lui Hmelnițki în Moldova sub Vasile Lupu”.

Prin articolul său *Ștefan cel Mare și Italia*, Hasdeu a adus *Cântecul despre Ștefan Voievod* și în circulația științifică din România, dar interesul său pentru folclorul ucrainean s-a manifestat și cu alte ocazii, o dată prin publicarea studiului comparatistic *Frunză verde: o pagină pentru istoria literaturii române*, publicat în „Columna lui Traian”, nr. 13, 1873, a doua oară în articolul

Poezia ruteană în legătură cu istoria română, scris ca o recenzie la culegerea de cântece istorice a lui Antonovici și Dragomanov¹⁵, fiind singurul articol al lui Hasdeu consacrat în mod special folclorului ucrainean.

NOTE

¹ Articolul a apărut în „Columna lui Traian”, anul IV, nr. 12, oct. 1873, p. 225-227.

² Ibidem.

³ А. Жуковський, Історія Буковини. Частина перша до 1774 р., Чернівці, 1991, с. 63-64. Traducere de Ștefan Purici.

⁴ С. Томашівський, Замітка до пісні про Штефана воеводу (Observație privind cântecul despre Ștefan voievod), т. 80, 1907, с. 129. Apud Magdalena Laszlo, Relațiile literare româno-ucrainene în secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea. Teză de doctorat, București, 1971, p. 110.

⁵ Пісня про Штефана воеводу як пам'ятка лемківського говору, Братислава, 1948, с. 353-367.

⁶ O. Romaneț, op. cit., p. 138.

⁷ Publicat în nr. 1/1960 al revistei „Slavia” din Praga, p. 76-103.

⁸ Magdalena Laszlo, op. cit., p. 113-115.

⁹ O. Romaneț, op. cit., p. 138-140.

¹⁰ Magdalena Laszlo, op. cit., p. 115.

¹¹ Cf. articolul Literatura slavo-română în epoca lui Ștefan cel Mare, în „Romanoslavica”, I, 1958, p. 210-236.

¹² Cf. Introducerea la Balade populare românești, București, 1964, p. 60.

¹³ I. Franko, în recenzia la studiul Романський митрополит Макарій, în „Записки Наукового Товариства ім. Т. Шевченка”, Київ, 1910, II, с. 225-226.

¹⁴ Iată textul scrisorii: „Mircești, 21 decembrie 1873. Domnule Hasdeu, în numărul 12 al Columnei lui Traian. am citit cu mult interes, balada ruteană care ne arată pe Ștefan Vodă sub un aspect cu totul nou. Am cetit și îndemnul indirect ce-mi faceți, de a restaura această baladă în limba românească și fiind atras de originalitatea subiectului am cercetat să răspund la îndemnul Dvs. Vă trimit dar, rodul, nu al osteneților ci al unei ore de plăcere ce mi-ați prilejuit de a petrece în domeniul încântător al poeziei poporane. Primiți, vă rog, împreună cu balada intitulată Ștefan și Dunărea, încredințarea simțămintelor mele de stimă și înaltă considerare. V. Alecsandri”.

¹⁵ В. Антонович, М. Драгоманов, Исторические песни малорусского народа (Cântecele istorice ale poporului malorus), т. I-II, Киев, 1874-1875.

Mantaua lui Google

(Exclusiv pentru revista „Mantaua lui Gogol”)

Stefan DORGOȘAN

Bietul Akaki Akakievici! Vă amintiți de el? Credeam că fabulosul personaj, din povestea „Mantaua” („Șinel”-1842; în original: „Шинель”) de Nikolai Vasilievici Gogol (1809-1852), a dispărut în gaura neagră a istoriei. Amarnică amăgire, atunci când „legea de aur” nu este respectată: politica întotdeauna sfârșește rău!

L-am întâlnit zilele trecute, pe o caniculă înfiorătoare, care năpădea nemilos oamenii, urbea și natura încremenită, nu adia nicio pală de vânt... În aceste condiții neprielnice, care explică prin bun-simț eroziunile dintre om și mediul înconjurător, dar deoarece *nu fac obiectul acestei povestiri ni avem obligația să le descriem în amănunt*, a trebuit să aștept, răbdător, să-mi vină rândul la un ghișeu al Departamentului Stării Civile. Vorba lui Gogol, n-are importanță Departamentul, este unul *oarecare*. Pe mine nu mă interesa decât să mi se elibereze grabnic „Certificatul de naștere” al nepoțelului meu, adus pe lume de unica mea fiică în cea mai călduroasă zi de când se înregistrau valorile termice la noi. Tatăl copilului, adică ginerele meu, ofițer de IT (Information Technology: radare, antene parabolice, sateliți etc.), era detașat cu batalionul pentru menținerea păcii într-o zonă de risc, țară noneuropeană, bogată în hidrocarburi, chihlimbar, tămâie și nenumărate comori între dune. Aceste lucruri au o importanță covârșitoare asupra: vieții de zi cu zi, pericolului iminent al atacurilor teroriste, prețului fluctuant al carburanților, costurilor inflamate ale alimentelor și facturilor de întreținere, calității apei potabile, devalorizarea monedelor naționale, creșterea taxelor și impozitelor pentru apărare și înarmare etc., etc.! Toate suportate de o amărâtă de pensie de nici patru sute de euro, cam cât leafa de mizerie a cinovnicului Akaki acum două secole!

Asta ca să știți de ce mă aflam eu acolo, unde înduram chinurile lumii, și nu taică-su, care își dedica *aptitudinile și talentele* într-o altă zonă potopită de canicule, pentru liniștea altora! Fiică-mea, desigur, lăuzea, în pat, cu Internetul în brațe, pentru că asta îi este meseria: tot specialist IT! Iar pe mine, pensionar, fără un obiect convingător al muncii, mă pune pe drumuri pentru rezolvarea problemelor casnice (piață agroalimentară și mall, detergenți, electrocasnice etc!) sau administrative (plata întreținerii, telemobilelor, cablului tv etc!) pe banii mei, treburi care costă. Cel mai adesea, uită să-mi returneze cota parte care revine familiei lor din cheltuielile comune.

Nu mă hazardez să spun că astăzi ar fi mai greu decât ieri, dar mai ușor decât mâine, deoarece, după unii, sensul dezvoltării istorice este exact pe dos: azi mai ușor decât ieri, dar mai greu decât mâine! Dar, de ce trebuie să pățimesc eu în contul generațiilor viitoare, atâta timp cât nu simt că din ceea ce mi se întâmplă ar fi mai bine pentru că înaintașii au depus eforturi în folosul bunăstării mele? Cu atâtea treburi pe capul meu îmi venea să mă vait ca fratele meu de suferință, harnicul funcționar inferior Akaki Akakievici, preocupat exclusiv de nobila sa îndeletnicire pentru care Dumnezeu l-a înzestrat cu talent și modestie :

- De ce mă necăjiți? Lăsați-mă în pace!

Ciudat! Zilnic, aveam să constat că era normal să fiu necăjit. Chiar Șeful Guvernului, prompt, la telejurnalul de seară, a declarat (stupefiat!) că, din informațiile confidențiale pe care le deține, pensionarii stau și nu fac nimic!... Ba mai și clevetesc prin cărciumi că „aia nu e bună”, că „înainte era mai bine”! De aceea s-a hotărât să nu ne acorde consultații gratuite, medicamente compensate și ajutor de boală. Pe bună dreptate: cine nu muncește nu se îmbolnăvește! Cine bârfește să o facă pe pielea lui! Însă, la scrierea de urgență a legii cu pricina, conștopiștii au pus o altă și nouă taxă de sănătate pe pensii, peste impozitul pe care îl plăteam încă de pe vremea guvernărilor revoluate. Revoluțiile și reformele nu sunt în folosul tuturor! Premierul a semnat ca primarul, fără să rectifice textul, și legea ne-a executat pe noi în avantajul lor.

Iată, deci, aveam suficiente motive să mă declar ostil funcționarilor publici, pentru că ei au dat legea și tot ei primesc banii. E ca la fotbal: ei centrează, ei dau cu capul și tot ei marchează goluri în buzunarele noastre, adică ale contribuabililor. De aceea nu pot și nu am de ce să mă alinez în planul suferințelor trupești și sufletești cu ei. Dar, Dumnezeu face și lucruri bune, câteodată: căldura ne toropea pe toți egal, fără discriminare!

- Pe vipia asta, domnule, îți găsiși? Parcă mâine n-ar fi o zi!

Poate pentru ei! După calculele mele „mâine” ar fi cu una mai puțin. Pentru că pensionarii nu numără, ca funcționarii, zilele rămase până la leafă, ci le scad! Așa că...:

- *Lăsați-mă în pace! De ce mă necăjiți?*

Însuși Gogol încarcă ritmul conflictului epic cu efectul vicisitudinilor vremii în urbea lui Akaki, *cenușiul Petersburg*, tușând atmosfera în care personajele își vor urma destinul implacabil (copy&paste): *...există un dușman aprig care nu-i altul decât gerul nordic* (n.a. – în medie minus 20 de grade Celsius, dar extrem până la minus 37,5 grade Celsius!), *deși se spune că ar fi foarte bun pentru sănătate* (exemplu: tradiția rușilor de a face baie la copcă de Bobotează, după care se freacă pe piele cu zăpadă pentru a-și spori rezistența la boli). *Cam pe la nouă dimineața, tocmai la ora când străzile se umplu de funcționari în drum spre slujbă, gerul începe să înțepe atât de tare toate nasurile, fără deosebire, încât bieții funcționari hotărât că nu mai știu unde să și le ascundă. La ora asta, când chiar și celor cu funcțiuni înalte le îngheață fruntea și le lăcrimează ochii, bieții consilieri titulari se găsesc, câteodată, cu desăvârșire lipsiți de apărare* (n.a. - nu aveau de unde să știe cum e greva la metrou sau la transportul în comun!). *Singurul mijloc e să străbată în fugă, cât se poate mai repede, în mântăluțele lor subțirele cinci-șase străzi și apoi să bată binișor din picioare la intrare, până ce li se dezgheață în felul acesta aptitudinile și talentele înghețate pe drum și de care au atâta nevoie ca să-și poată îndeplini slujba.*

Dar să revin la canicula actuală, care topește, fără discriminare, și ghețarii polari...

În silă (deh! căldură mare, mon cher!), fusesem îndrumat spre o coadă unică de către un sergent, marcat cu însemnele poliției și damf de trascău proaspăt consumat, cerber la porțile Primăriei infernului, transpirat learcă și sictirit pe viață, ca întregul hol înțesat de oameni înmuiați în suc propriu, care se sprijineau și se așezau pe unde apucau. Sau pe unde cădeau! Mirosea înțepător a sudoare de mahmuri și tutun iute de contrabandă, dres cu piper și boia să-i înlăture fermentația de mucegai otrăvitor. Doar muștele zburau voioase din tavan în pardoseală, executând adevărate lupinguri printre cetățenii enervați și autoflagelatori, care își administrau cu rîvnă palme vârtoase peste obraji și după ceafă, locurile predilecte de atac ale dipterelor. Din când în când, câte unul leșina; apoi mai mulți! Muștele cădeau rar. Se lipeau zdravăn de termopanele ermetic închise, în ciuda celor care-și ridicau gâtlejele spre ele în speranța unei guri de aer proaspăt, și bâzâiau a mare veselie, unele chiar învârtindu-se în cercuri ca într-o horă. Te apuca amețea!

M-aș fi refugiat în pădurile carpatine, lângă izvoare răcoroase, existente cândva peste tot locul, dar azi rămase foarte puține din cauze care *nu fac obiectul acestei povestiri și, deci, nu avem obligația să le descriem în amănunt*. Dar efectul decimării lor este tocmai canicula excesivă, urmată de secete și recolte compromise. În orașe este din ce în ce mai greu de trăit. Un atentat la viața noastră! Nu singurul! Pădurea este mama tuturor! Subiectul este ocolit de funcționari și urmașii lui Akaki de la Primărie, unde numai aici (unilateral!) se eliberează avizele pentru tăiat copacii! Cel puțin așa ar trebui, după legea veche! Dar și-au tras gateri și alți... privați, cu drepturi de preempțiune pentru exploatarea pădurilor seculare și virgine ale statului! Așa că îi lăsăm în plata Domnului, să nu ne molipsim de păcatele lor! *Nu fac obiectul acestei povestiri*, cu toate că ar trebui să-i zmotocesc zdravăn, cel puțin tot atât cât ne distruge pe toți lipsa ploilor și a zăpezilor, pe de o parte, iar pe de altă parte extinderea caniculei, uscăciunilor, nisipurilor, deșerturilor etc., etc. Din cauza lor, a nesimțitorilor tăietori de copaci!

Coadă transpirată la care mă așezasem se deșira în toate direcțiile cardinale, cu o țință prea îndepărtată: un singur ghișeu, din cele multe înșirate, mute și stătute, de o parte și de cealaltă a holului torționar, inscripționat „Certificate de proprietate, Intabulări...”(?!?). Până la urmă, ce importanță avea ce scria pe sticla către care fusesem îndrumat și împins de la spate fără voie? Ce conta că eu doream altceva. Așa se întâmplă în viață: nu găsești ceea ce cauți! Primești ceea ce nu dorești!

Într-un târziu, când îmi veni rândul la ghișeu, dintr-un difuzor, aninat de un cui deasupra ferestruicii închise, mă abordă o voce fără chip din spatele geamului mat, ca în filmele horror, unde suspansul este menținut intenționat ca să nu vezi fața criminalului până la final. Glasul misterios era distorsionat și molfăia vorbele de parcă le mesteca:

- Ce (fleonc, trosc, părț!) doriți (fleonc, trosc, fâs!)?

Apoi căpătă intensitate și se subție:

- Dar spune, cetățene, ce poștești?

Nefiind obișnuit să vorbesc cu pereții, sau... cu difuzoarele stereofonice, NU (!) răspund la provocare și tac! O clipă, două, trei de suspans... după care ferăstruica opacă se deschide brutal și nefiresc (altă surpriză!), printr-o glisare antigrațională, de jos în sus. În cadrul minuscul din lemn apăru un chip masiv, care mă privea ostentativ de sus în jos. O față pistruiată, cu riduri pe fruntea-i limitată, dar prelungită printr-o chelie lucitoare, mai înaltă cu două palme decât scăfărlia mea, ceea ce nici eu nu mă dau bătut la 189 cm deasupra solului. Ciclopul, pentru că avea proteză oculară pe stânga, devora un sandwich făcut dintr-o franzelă proaspătă, tăiată-n două, la mijloc cu salam mirosind puternic a usturoi (ah, bila mea sensibilă!), din care atârna o frunză de lăptucă

bârfa de la crâșmă? Consumați banii statului degeaba...

Timpanele urechilor au început să-mi țiuie asurzitor. Să îi explic faptul că pentru o pensie amărâtă contribuise, ani îndelungați, cu bani grei, la bugetul de care el beneficia ca lefegiu al statului? În zadar! Avea o chelie mult prea expresivă, ca o carapace de țestoasă, impenetrabilă, traversată de câteva fire linse de păr, precum freza unui șef ierarhic: cel mai ierarhic boțman! Pentru autenticitate, îl însoțea pipa. Nu mai purta mustață pătrătoasă sub nările păroase, moda dominantă a funcționarilor din anii interbelici și din timpul ultimului război. Acum chelia era la putere!

Bietul Akaki Akakievici nu îmi mai inspira niciun fel de compasiune. Ba, îl uram! Chiar dacă a susținut că nu a făcut politică. Nu trebuie neapărat crezut! Este o manta pentru vreme rea. Ce stupizenie!

Oamenii care mor cu sufletul neîmpăcat devin strigoi și nu ne dau pace în vecii vecilor. Istoria nu iartă, de aceea se repetă! Personajele lui Gogol sunt aceleași, nedezmințite de trecerea vremurilor sau de schimbarea politicilor. Tot una!

Mă uitai, pe furiș, la ceilalți: erau boieri, în șlapi! Băieți deștepți! Bine pregătiți! Percepui, ca un sâsâit de șarpe, un glas de sub niște buze vineții:

- Primul *dop* e hop! Fii pe fază, *matroaze*, să nu te prindă pe doi valul fără *alai*, că

vine *popa* călare pe mop și-ți saltă *căruța cu saci* cu tot, de zici că n-ai avut noroc. Pe cai, ce mai stai! Acuși rămâi fără partaj, *colibă* și *colivă*!

Mă întorc să privesc dihania „volintiră”, de bună voie și nesilită de nimeni, care mă asfixia cu sfaturi băbești: un mascul abanos, în șalvari, din aceia pe care îi îmbracă azi dudușele înălțuțe și subțirele, zvelte la buci, aprig smălțuite cu cosmetice, însoțite de domni cu burțile cât putinile și cefele ca burțile. Între ei, după cum se vede cu ochiul liber, sunt numai (copy&paste!) *legături cu desăvârșire prietenești*. Dar așa sunt *așezate lucrurile pe lume și nu-i treaba noastră să le cântărim*. Fiecare cu portofelul lui!

Îl contrez pe „barabul”:

- Ce faci, nene, mă înjuri pre limba matale?

- Nu, bre! Te învăț de bine, că te văz om cu mintea dospită! Fiecare trebuie să mănânce și gura lui ceva!...

Ar fi fost de apreciat limbajul colorat al interlocutorului voluntar, niciodată adus „la zi” în

dicționarele Academiei, dar asta nu însemna că nu aș fi avut o anumită repulsie față de el. Pentru că, trăgând neintenționat cu urechea, la vorbele individului care se exprima ca un tribun în mijlocul cozii leșinate de căldură, muște și așteptare, aflu că își va boteza cel de-al treilea puradel al său cu numele de „*Internetu*”! O imagine virtuală mă trimitea în brațele disperării: fiică-mea stând, zi și noapte, cu „*Internetu(l)*” la sân, neglijându-l pe nepoțelul meu! Cu toate consecințele derivate din atacul virușilor: apeluri la salvări, antitermice, medic la domiciliu, împachetări cu cearceafuri îmbibate în oțet, internări de urgență etc! Alte interminabile cozi, așteptări și șpăgi.

Dar, nu-mi încheiei (n.a. - perfectul simplu oltenesc!) gândurile negre, pentru că insul din cușca ghișeului, simțindu-se nebăgat în seamă (marginalizat!), izbucni cu o violență rar întâlnită:

- Colegaaa...! Ce mai faci, domnule Stepan Stephanovici? Ha, ha, ha! Prenumele: Ștefan? Stephanovici? Stöpa, cu umlaut! Erai bun la rusă! Te-am suspectat eu că ... Dorgoșan... se trage mai mult dinspre Nord de Tisa și Est peste Prut, decât dinspre Mureș la vale, înspre Apus! Îți știi porecla! Se purta pe vremea aia: „Fane Moliere”!

„Ce memorie!”, exclamai în sinea mea. Pentru el o fracțiune de secundă, suficient cât să-și încarce bateriile cu balistită:

- Ce faci „vânătorule de molii”? Desigur, este o metaforă

literară: Molière! Cu accent grav! Erai „compozeur”, sau, cum se spune..., scenarist, la brigada artistică de agitație. Dădeai tare! Îi spârgeai pe profesori! Le-o spuneai cu zâmbetul pe buze! Nu-ți amintești de mine? Am fost împreună în clasa a patra primară, ultima serie care a dat examen de admitere într-a cincea elementară. Într-a șasea destinele noastre s-au despărțit (tipul îmi știa CV-ul la perfecție!). Am rămas repetent! Ce tâmpenie, domnule! Ha! Ha! Ha! Chiar ai crezut? (făcu un gest cu capul înclinat:) Intră pe ușa aceea, să stăm de vorbă...

Apoi, tare către mine, să audă cât mai mulți din gloată:

- Audiența dumneavoastră personală „de urgență” a fost aprobată!

Nu se mai grăbea! Apoi se adresă cu glas gutural restului cozii:

- Defecțiune tehnică! A „căzut *gugălu*”!...

Și zdrang cu ferăstruica antigravitațională a ghișeului de sus în jos, spre disperarea celor care

așteptau încheierea suplicului. Unul, mai îndrăzneț, bătu cu degetul în geamul mat:

- Ce faci, domnule? Te porți cu noi precum cu animalele la abator? Ca în lagăr? Ca în gulag? Ca la Doftana? Aici e crematoriul de la... Jilava! E ca-n Turnul Babilonului! Vă bateți joc de oameni! Din difuzorul stereo, aninat cum v-am spus mai înainte, se auzi linear, fără inflexiuni, pe un ton calm, fără nuanță politică, chiar dacă discuțiile înspre acolo începuseră să degenereze:

- Nu insistați! Pauză treizeci de minute! Fără Internet nu pot...

Iar Internet? „Internet” pocitania de funcționar, „Internet” pielea de abanos, „Internet” fiică-mea! Gineri-miu nici nu conține viața fără „Inernet”! Mă apucă damblaua!

Din mulțime se auzi o replică violentă:

- E prost Guvernu' că vă ține!

Cu toate că în principiu eram de acord, vocea din „off” nu s-a exprimat corect. Pentru că Guvernul nu „ține” pe nimeni pentru că nu produce nimic, doar strânge taxe și biruri de la contribuabili, din care plătește leafă la o liotă de funcționari. În acel moment însă mă simțeam favorizat de soartă, așa că trebuia să profit: beneficiam, nesperat în mediul public, de o audiență privată!

Ca să spulber orice iluzie, vă spun de pe acum că nu urmează nimic pozitiv. Gogol a intuit drama! Eu, o ignoram! Îl invocam pe Akaki Akakievici să răsară dintre fante, cu pana lui măiastră, și să scrie caligrafic, cu litere artistice, de ceaslov, „Certificatul de naștere” al nepoțelului. Nostalgic, nu? Ce vremuri! Ce oameni! Ce caractere! Ce onoare! Ce valoare!...

Bref! Secolul vitezei mă obligă să condensez istorioara romantică „Mantaua”, pentru a face loc celei contemporane, moderne, ultimul strigăt „haute couture” în literatură. Astăzi funcționarul public Akaki din epica gogoliană, cu meșteșugul lui arhaic, s-a dezvoltat exponențial! Profesia de copist ar putea fi considerată depășită, pe cale de dispariție, pentru că în era digitală au apărut aparate de reproduș cu viteză uluitoare și multiplicatoare de maximă fidelitate. *Cinovnicul* meu, de „ultima primară și prima elementară”, dedicat trup și suflet meseriei, o practică la cote nebănuite de Gogol, fără să cunoască bunele intenții ale marelui autor. Are o carieră strălucită, la care Akaki Akakievici nu spera nici în visele lui cele mai îndrăznețe...

După tețghea m-a întâmpinat alt om, într-un fotoliu ergonomic, „turnat” pe măsură, cocoțat pe un pedestal de lemn care supraetaja podeaua, să ajungă la înălțimea ferăstrucii ghișeului (de aceea din afară, dinspre public, părea mult mai înalt decât era în realitate, chiar uriaș):

- Eu sunt Popescu. Gogu Popescu! Dar mi-am schimbat numele: Gugă Popescu! E tare, nu-i așa? De la Google (a pronunțat *gugă*, cum se citește!), care îmi este cel mai bun prieten. Lucrez

cu el! Mână-n mână! Ne-am modernizat: Copy&Paste! Mi-am transformat „porecla în renume”, cum spune clasicul Eminescu...

Corect: rămăsese repetent într-a șasea!

Puntez:

- Alecsandri! Vasile Alecsandri: 1821-1890! Cu „cs”, nu cu „x”! Peneș Curcanul!

- Peneș? Ciudat! De ce nu Pană? Aud? Fără aluzii! Pană de găscă! Conțopiști? N-am citit! Recunosc! La locul de muncă nu am voie să fac politică. Dacă mă prinde șeful cu prostii, mă arde. Scrie la statut! Domnule, Eminescu a fost tare! Funcționar de-al nostru. Sunt personaj de roman?

Puntez:

- A făcut-o Gogol! Cu Akaki Akakievici, în „Mantaua”. În urmă cu peste un secol și jumătate. Nu s-au schimbat prea multe de atunci. Poate nici Coana Chirița, „mătușa” lui Alecsandri, verișoară primară cu *persoana însemnată*!

Puțin agitat, se uită roată prin încăperea. Apoi, cu glas circumspect:

- Ce vrei să spui? Care „*persoană însemnată*”? Le cunosc pe toate! Nu-mi umbla cu surprize, pe viața și pe mama mea, că doar ne știm de atâta amar de vreme!...

Încerc un dram de mister, de conspirație:

- *Persoana însemnată* este în carte!

Precizarea mea rămâne fără miză, pentru că nu pricepe aluzia și, deci, nu se sinchisește:

- Poate „în cărți”! „Gogă”, ziceai? Ce-a scris? Coana Chirița? Pardon! Mantaua? E prea veche...

Prostul nu citește, dar le nimerește:

- ...N-am auzit, de ce să te mint? „Paltonul” suna mai civil! Sau gabardinul, lodenul, pardesiul etc., etc. Mantaua e prea cazon! Parolă că e... parolă! Pregătea o lovitură de stat, când funcționarii își scot la vedere gradele de ofițeri sub acoperire? Ce făcea Siguranța Statului? Sau erau mână-n mână? Colcăie istoria de agenți. Nu mi-e rușine nici în ziua de azi! Cu toată democrația, cu tot!... (Schimbă vizibil subiectul!) ...Nu găsești o carte ca lumea!

Joc, pe ocolite:

- Vânzările au scăzut. Dramatic! Nu se cumpără...

Profan-profan, dar m-a lovit ca un uragan:

- Nu din cauza cititorilor. O carte bună se vinde singură!

Bătea șeaua să priceapă iapa, după care intră adânc în temă:

- Înțeleg că este o chestie cu burjoi. Luptă de clasă! Comuniștii au trădat clasa muncitoare. Asta nu e politică. Democrația a desființat ideologiile. Dar a rămas cazul penal. Furtul din avutul național și deposedarea poporului de bunuri sunt osânde pe vecie! Imprescriptibile!

Nu era nici pe departe expirat. Era reciclat! Încerc:

-Justiția noastră este mai răbdătoare!

Am căzut în propia-mi nadă:

- Nu mă pricep, Coane Fănică! zice Gogu circumspect, uitându-se, din nou, cu oarecare teamă împrejur. De ce să te mint?...

Își nega minciunile, gest intrat în reflex prin repetare:

- ...Mai... multe... nu pot să spun! S-au dus. Sper că nu e de rău! E greu: familie mare, „renumeratie” de austeritate, buget de criză! Citesc, de ce să te mint, doar anonimele nesemnate și cu adresant necunoscut. De pe vremea lui Pazvante Chioru' nu am mai prins o scrisoare furtunoasă, cu expeditor și destinatar VIP (very important person - persoană foarte importantă!). La „Registratură” e triajul...

Iar dădu, circumspect, ocol încăperii cu privirea. Oftă, de necaz:

- Acolo toarnă codoșii! Ajungeam director la resurse umane, poate chiar *general*! Sunt funcționar! Ca minerii, toată ziua la muncă! Seara cad frânt; ațipesc cu furculița între dinți! Filmele le văd în reluare.

Ca semn de încurajare, îi dau dreptate; să nu ne podidească plânsul pe amândoi:

- Nu ne obligă nimeni! Fiecare cu perna lui! Cu cât vrei să știi mai multe, cu atât ai timp mai puțin pentru dormit! Faci economie la cearceafuri! E un câștig!...

- Ai dreptate: rațiunea naște monștrii! O fi spion acoperit dacă nu-i dădui de urmă? În țara asta, unde nimeni nu muncește, nu găsești pe unul liber. Întrebă pe oricine: ce faci? N-am timp! Sunt ocupat! Am treabă! Păi toți ăștia care stau la coadă la mine... ce vorbești, domnule!... Au treabă? E-mail-ul e mai deștept decât toți la un loc: pac, butonezi ce ceri, plătești cu cardul și-ți vine documentul acasă! Print, și gata... cu secretul corespondenței asigurat! Unde zici că lucrează, Gogolul matale? E văr cu Alecsandri, că-l pomeniși? E cu poporul?

- Oarecum! Văr, nu! Vecini! Și nu mai „lucrează”!

- E șomer, săracu”?

Încerc să ocolesc subiectul sensibil care îi macină pe bugetari:

- Nu chiar, dar nu are importanță. A pătimit destul în viață pentru locul pe care îl are în Panteon. Să revenim la oile noastre!

- Ești exotic, domnule scriitor! Oi, mioare, turme de miei, frate! Cimitir în aer liber! Panteon? Că frumos zici... Nu bați vreo aluzie la Pentagon? (se uită aproape disperat în jur!) Americanii sunt prietenii mei. Cu teroriștii nu-i de glumă! Locurile de veci nu sunt arondate la mine. N-oi fi eu, ăla, tocmai filozof, dar, cu relațiile pe care le am, îți pot obține un loc la „CC” (Cimitirul Central!). Unde preferi? Pe aleea scriitorilor? Sau la lotul academicienilor?

Îi tai din elan, și marchez:

- Nu mă grăbesc! Circulă zvonul că și morțăriile au fost retrocedate și mormintele vor fi privatizate.

- Și astea, domnule? E revoltător! Pe mâinile cui a încăput țărișoara asta? E revoltător! Pădurile noastre seculare, domeniile statului, petrolul din adâncul pământului, aurul din pântecul munților,... avutul nostru național a fost... până și țințirimele?... *asta, adevărat, așa... este... (și apoi nu mai adăugă nimic, fiind incredințat că spusese tot; se uită iar disperat în jur!)* Ce mama dracului, sunt, totuși, patriot! Mulți neica-nimeni și-au ridicat monumente funerare și statui mortuare. Sunt pline grobiștile de eroi. Pentru mine, Miorița e sfântă! Vreau să-mi fac „culcuș” între brazi și pâlținași... Ecologic! Nu suport ideea să mă-nghesui șapte, unul peste altul. Vreau singur, în brațele naturii...

Intervin:

- În dosul stânei,...

Niciun efect. Continuă pe partea lui:

- Că nu vreau să zic vorbe mari, dar așa îmi vine câteodată să pun mâna pe balta... Guvernul ăsta e frate vitreg cu poporul. NU se trage din bădica Traian (!)... și Decebal! Parcă sunt dromaderi migratori, bastarzii deșertului, hrăniți cu crini veninoși. Pe chestia asta merit o cupă de șampanie! Ce zici?

Traversa cu o ușurință fantastică stările dramatice, de la loviturile de stat la festinurile populare. Îmi stăruiau în minte versurile „*Cum nu vii tu, Țepeș doamne, ca punând mâna pe ei./ Să-i împarți în două cete: în smintiți și în mișei./ Și în două temniți large cu de-a sila să-i aduni./ Să dai foc la pușcărie și la casa de nebuni!*”.

Destinul mă trăgea aproape de adevăr mai mult decât mi-aș fi imaginat.

Mă mir că nu s-a ofuscat că l-am tutuit, chiar în biroul lui și, mai ales, în timpul programului de lucru cu publicul, pe care îl reprezentam jalnic față de el, ca împuternicit autoritar al statului. Fiind chelios, nu aveam cum să îl iau de ciuf și să-l trezesc la realitate. Grea misiune au scriitorii!

Simțindu-mă descumpănit, insistă asupra scopului pentru care mă atrăsese în biroul lui funcționăresc:

- Chiar te interesează? Ai ceva pe masa de lucru? Am un coleg, prieten „la toartă de ulcică”, mă înțelege, regizor la organizația de sector: ce zici? Un scenariu de film pentru televiziunea prin cablu? Subiect de actualitate?! Realitatea? Un talmeș-balmeș! Merge orice. I-aș spânzura pe moderatorii de opinie publică. Nu te uiți la tv? Mint de rup pământul! Se încurcă între ei! Nu prea apari pe sticlă! Nașul matale voi fi eu! Fie că mor cu meseria în brațe, dar nu las publicul cu „ochii în plasmă”! Cetățeanul cu problemele lui înainte de toate. Matale crezi că eu nu știu ce se discută la coadă, dincolo de paravanul ghișeului? Ce

comploturi se pun la cale pe seama mea? Și a țării, până la urma urmelor!...

Nu-l iert:

- Mălaiul de aici iese...

Nu mă contrazice:

- Sondajele de opinie sunt invenția secolului: nu-i întrebi, îți spun singuri! Declarație pe propria răspundere! Munca de la om la om e cea mai grea. Trebuie aplecare și dedicație. Nopti întregi urmăresc casetele „Big Brother”. E de bază ce vorbește lumea la coadă. Acum nu mai „curge” ca înainte, dar pică... Vigilența înainte de toate! Dușmanul nu doarme! Clasa de mijloc e pricinoasă. Caută nod în papură! Dascălii sunt veșnic nemulțumiți, medicilor nu le mai ajunge, inginerii emigrează, intelectualii cârcotesc! N-au pic de respect față de condițiile pe care le-a creat democrația. Banul e mama înțelepciunii (!). S-a dus vremea copistului troglodit și obidit. Noi suntem motorul istoriei! Vela mare a corabiei. Bugetarii sunt locomotiva societății...

Îl las să patineze pe frazele lui. Depășise un anumit limbaj fosil, dar nu și stereotipiile, la fel de grave și periculoase. Nu-l dezarmez. Îl stimulez:

- Cine e cârmaciul? La rame cine trage? Cine bagă cărbunii?...

Regăseam, cu același farmec, personajul celebru din opera marelui Gogol (copy&paste): „*un om care să trăiască numai pentru slujbă, cum trăia Akaki Akakievici. Dar asta-i prea puțin spus: el slujea cu râvnă! Ba nu, cu dragoste! Trăia printre copiile lui, într-o lume variată și atragătoare. Plăcerea pe care i-o făcea copiatul i se oglindea pe față. Când își scria literele favorite, nu mai putea de bucurie; surâdea, clipea din ochi, silabisea textul cu buzele, încât parcă puteai să-i citești pe față literele care-i ieșeau de sub pană. Dacă i s-ar fi răsplătit râvna, ar fi ajuns, poate, consilier de stat, ceea ce desigur l-ar fi uimit... Nu s-ar putea spune totuși că nu i s-a dat șansa. Un director, om bun la suflet, dorind să-l rasplătească pentru serviciile lui îndelungate, a poruncit să i se dea de lucru ceva mai de seamă decât copiile obișnuite, și anume, să facă, după un dosar gata rezolvat, un raport care urma să fie trimis la altă instituție, toata treaba reducându-se la schimbarea titlaturii și la trecerea pe alocuri a verbelor de la persoana întâi la a treia. I-a venit însă așa de greu să facă acest lucru, încât a asudat leoarcă. Și-a frecat fruntea și în cele din urmă a spus:*

- Nu! Dați-mi mai bine ceva de copiat.

De atunci, l-au lăsat să copieze mai departe. Părea că, în afară de treaba asta, pentru el nu mai exista nimic.”

Bref! Din copiat mulți au ajuns demnitari de stat!

Dar, actele oficiale, adeverințele, certificatele, înscrisurile etc., etc, eliberate de aceste ghișee oarecare, care sunt necesare la alte ghișee, tot oarecare, pentru a ți se elibera alte adeverințe...

etc., etc., emise de Gugăl Popescu și de alți funcționari din tagma lui, într-un cerc vicios, se fac prin apăsarea tastei „copy&paste”. Fără niciun efort. Pe când ei se dau cu capul de pereți că muncesc pe rupe, ca-n mină. Sunetele seci îi trădează!

Cât durează în timp real o operație de alcătuire a unui act oficial? Câteva zeci de secunde, sub un minut, pentru imprimare. Cât aștepti să intri în posesia lor? Uneori zile întregi, chiar luni, pe nervi, timp și bani cheltuiți din bugetul tău.

Ce nu a prezis Gogol în „Mantaua”? Nefiind Nostradamus, el nu avea de unde să știe că funcționarul nostru nu mai are angoase cu îmbrăcămintea, având leață îndestulătoare de la stat, încât poate să-și cumpere câteva paltoane, costume, cămăși și lenjerie pentru întregul an, bașca adaosul pentru echipamentele de protecție, apă plată pentru zilele caniculare (peste 35 de grade Celsius!), instalații de aer condiționat, radiatoare etc.

- S-a schimbat vremea, coane Fănică! zice.

- Și vremurile! zic. E de copiat pe rupe!

Se revoltă:

- Ce vezi rău în asta? Vai de țara cu funcționari umiliți!

Evident, bacalaureatul l-a luat după anul 2000! Îl corectez:

- Corupți! E Confucius!

Devine violent:

- Să fie sănătos în țara lui. A furat? A mințit? Și-a mâncat papara.

Revin în „ape normale”:

- Alta-i durerea: a găsit că funcționarii și administratorii publici fură și mint! Duce la pierzania tuturor. Corupția e cancerul societății!

- Dacă ar fi trăit Mao, l-ar fi spânzurat! În țara cu mulți moralști câmpurile rămân pârloagă, copiii nebotezați și morții neîngropați. Sfaturile know-how nu fac doi bani! Nimic nu e gratis pe lumea asta. Munca este cea mai cruntă pedeapsă pe care Dumnezeu ne-a dat-o! Clasa muncitoare a fost păcălită. Și noi, intelectualii! Când n-ai pâine pentru un miliard de burți flămânde, nimeni nu-ți crede povețele.

Nu mă așteptam, dar m-a incitat.

Îl credeam inconștient de ceea ce face, dar nu era nici pe departe ceea ce se vedea. Îngână:

- Nu e țară în care nu se lenevește, nu se ciordește și nu se minte. Ce-ar face poliția și justiția? Le desființăm? Ca Armata! Funcționarii vor dispărea ultimii! Cineva trebuie să poarte stindardul luptei împotriva împilării!

Rămâne aparent nemișcat, cu toate că i-am simțit o ușoară crispă a ridurilor de pe frunte! El, actualul Akaki Akakievici, (pardon!) *Gugăl Googleman* (se citește *Gugălmen!*), mare mânuitor de scule Xerox, alb-negru și color, expert în palmatul cărților la *whist*, poker, canastă, pinacle și pasiențe, cu doctoratul (Ph.D.!) luat..., trebuie să

aibă o singură preocupare, care nu constă în îngrijirea aparaturii din inventar, în servirea promptă a cetățenilor, în prezența la programul de lucru afișat, ci doar în sprijinul său politic acordat neprecupețit partidului din care face parte șeful lui și grosimea plicului strecurat *persoanei însemnate* de care depinde prelungirea contractului de muncă! Asta se întâmplă cel puțin din patru în patru ani, dacă nu cumva mai des, după cum se perindă partidele la cârmuirea urbei și a țării, uneori cu aceiași primari, consilieri, parlamentari și demnitari, doar cu altă denumire partinică, *contaminată de spiritul de imitație* după modelele din Marile Capitale aflate în punctele cardinale dominante. Așa stau lucrurile în sfânta noastră istorie, băgată cu forța la școală în capul bieților copii. Dar chestiunile acestea *nu fac obiectul acestei povestiri și, deci, nu avem obligația să le descriem în amănunt* etc., etc.! Gogol a făcut carieră în epocă scriind două articole tematice esențiale „*Planul de predare a istoriei universale*” și „*Câteva idei despre predarea geografiei la copii*”! Amânăm subiectele pentru altă dată!

Îndestulat și satisfăcut din punct de vedere material și moral pentru prodigioasa activitate depusă în slujba comunității, după program, funcționarul „digital”, cu buzunarele doldora de bani din șpagă, mită, comision și peșcheșuri, își omoară timpul liber pe care îl are, berechet, la dispoziție. Merge la bar, la Cazinou, la topless, la masaj erotic, la (copy&paste) *o prietenă în altă parte a orașului, întotdeauna primitoarea „Karolina Ivanovna, o doamnă cunoscută, pare-se de origine germană, cu care avea legături cu desăvârșire prietenești, care nu era cătuși de puțin mai frumoasă ori mai tânără decât nevastă-sa, dar așa sunt lucrurile pe lume și nu-i treaba noastră să le judecăm*” etc., etc., apoi acasă la superiorii lui pentru a împărți șpaga, „parandărat”-ul (n.a.- cota parte pentru un produs sau un serviciu plătit din banii statului mai scump decât costă în realitate) și comenta cele mai recente *cancanuri aduse din lumea mare, lucru la care rusul* (zice Gogol! orice om, zic eu!) *nu poate renunța niciodată, oricare i-ar fi situația!*

Personajul meu trăia în lumi paralele, pe cale să-l sfâșie. Corupția parazitase sistemul care îi asigura existența.

„Fiecare trebuie să mănânce și gura lui ceva!” Gogu, un caracter mărunț, se dedulcise la obiceiurile protipendadei, fapt care nu contravine personajului și nici discursului epic al lui Gogol. Akaki și-a dorit cu ardoare o manta nouă. Dincolo de orice sacrificii. Scopul scuză mijloacele!

(Copy&Paste!) Ajuns la casa unde locuia subșeful de birou, Akaki Akakievici văzu că „*scara era luminată de un felinar, iar apartamentul se găsea la etajul al doilea*. (Situația e depășită! Unii au acum vile cât palatele, de-ți stă mintea în loc! - nota mea) *In antret, Akaki Akakievici* (Gogu,

Gogolea, Gugăl!) *a numărat o multime de galoși înșirați pe podea rânduri-rânduri* (nu era singurul venit!). *În mijlocul odăii, între galoși, stătea un samovar care zumzăia și scotea rotocoale de aburi* (fum de opiu gros!?!). *De-a lungul peretelui atârnavu paltoane și mantale, unele cu guler de biber, altele cu revere de catifea* (după rang și funcție!). *Zgomotul înăbușit de glasuri care răzbătea prin perete a devenit răsunător și limpede când ușa s-a deschis și a ieșit un lacheu cu o tavă încărcată cu pahare goale, cu o căniță de frișcă și un coșuleț de pesmeți. Pesemne că funcționarii se adunaseră de mult și apucaseră să bea primul pahar de ceai. Akaki Akakievici și-a atârnat singur mantaua, a intrat în odaie, și pe dinaintea ochilor au început să-i joace lumânările, funcționarii, ciubucele, mesele de cărți, iar vorbele răzlețe pornind din toate părțile, precum și zgomotul de scaune mutate i-au lovit nedeslușit auzul. S-a oprit cât se poate de stângaci, în mijlocul odăii, încurcat, și fără să știe ce trebuie să facă. Ceilalți însă l-au primit cu urale și s-au repezit îndată în antret să-i vadă din nou mantaua. Deși puțin jenat, Akaki Akakievici n-a putut, în naivitatea lui, să nu se bucure, văzând cum îi laudă toți mantaua. Mai târziu, bineînțeles, l-au lăsat în plata Domnului, cu manta cu tot, și s-au așezat, cum era și firesc, la mesele de whist. Totul i se părea ciudat lui Akaki Akakievici; și zgomotul, și larma glasurilor, și mulțimea de oameni. Într-adevar, nu știa ce să facă, cum să-și țină mâinile, picioarele, și nici chiar unde să stea. În sfârșit, s-a așezat lângă niște jucători de whist, se uita cum joacă, urmărea când fața unuia, când pe a altuia și, peste câțiva timp, a început să caște și să simtă că se plictisește, mai ales că trecuse de mult ora la care obișnuia să se culce. A vrut să-și ia rămas bun de la gazdă, dar nu l-au lăsat să plece, spunând că trebuia să bea neapărat o cupă de șampanie în cinstea mantalei lui noi. După un ceas s-a servit masa (cină bogată!), alcătuită din vinegretă, rasol rece de vișel, pateu de ficat, prăjituri de cofetărie și șampanie. L-au silit pe Akaki Akakievici să bea două cupe, după care simți că parcă toate erau mai vesele. Totuși n-a uitat deloc că era ceasul douăsprezece și că sosise de mult timpul să plece acasă. Ca nu cumva să i se năzărească gazdei să-l mai oprească, a ieșit încetișor, și-a căutat în antret mantaua, și-a zărit-o, cu mare părere de rău, pe jos. A scuturat-o, a suflat de pe ea cu grijă toate firicelele de praf, și-a pus-o pe umeri, a coborât scara și a ieșit în stradă”.*

Bietul Akaki Akakievici! Dacă ar fi știut ce nenorociri îl vor aștepta după plecarea de la petrecerea din casa subșefului de birou, nu ar fi acționat sub impulsul orgoliului de moment. Nu mă pun la ambiția și talentul lui Gogol, dar firele narative sunt trainic împletite, pentru a fi deșirate pe îndelete spre satisfacția cititorului care descoperă lucruri inedite pe parcursul lecturii. O vom face și noi cu înțelepciune pentru a lămuri mrejele

destinului tragic în care intrăm câteodată fără să bănuim.

Să lămurim lucrurile în rădăcina lor: necazurile abătute peste capul copiștilor le aparțin în totalitate! Cu toate că la Gogol există vagi urme de compătimire față de soarta lui Akaki, la mine nu veți găsi milă față de *Gugăl*, cum nu a avut nici el față de mine. Era mândru Akaki cu mantaua lui cea nouă? A plecat el de la petrecere necăjit că nimeni nu-i bagă în seamă podoaba vestimentară pentru care a făcut imense sacrificii? De ce a părăsit căldurica și masa bogată, pe când acasă, în frig și fără lumină, nu avea nici măcar o bucătică de zahăr cu care să-și bea ceaiul? Akaki era om cu frica lui Dumnezeu, dar Necuratul l-a împins în stradă, la miezul nopții, *unde jefuitorii sunt cu ochii pe trecătorii înstăriți*.

Gugăl nu avea frica lui Dumnezeu, de aceea se comporta cu oamenii precum cu vitele la abator sau în lagărele de exterminare. Akaki a crezut în Dumnezeu de când s-a născut prin taina botezului. Gugăl, nu! (mai târziu vom afla de ce nu era botezat!) El se credea Dumnezeu! Gogolianului îi era teamă de stafii și strigoi pe care îi vedea în oamenii vii; Gugăleanul nu avea încredere în oamenii vii, darmita în fantome sau vampiri! Gogu ajunsese la perfecțiune: îi însușise în propria-i ființă nu numai pe Akaki și pe creditorul Petrovici cu zgrîpuroaica de nevastă-sa, dar și pe comandantul de poliție și generalul - *persoană însemnată*. Cu stafii cu tot! Pe hoți, caraula cu halebarda, prizând tabac iute, sau oricare personaj din *Mantaua* lui Gogol îi avea, nu prin cunoaștere, ci prin intuiție, „la degetul mic”.

Gogol pune un vâl de discreție asupra atmosferei religioase. Și bine face, pentru că s-ar fi creat confuzii!

Fostul coleg de clase primare, mercantil până în măduva oaselor, autoexcluzându-se din categoria filantropicilor, mi-a dat de înțeles că dacă îi aduc un cartuș de țigări superioare, consumabile sau contravaloarea lor de market și îl cinstesc cu bere pe terasa Bulevardului Central, colț cu Universitatea, îmi aduce „Certificatul de naștere” la ora și locul indicat.

- Daravera te costă cincizeci „cash” și... gata cu necazurile. Cincizeci bucata! Pentru ceea ce vrei matala sunt necesare două adeverințe și o împuternicire, plus timbre fiscale, deci total două sute! Cu discount, că te cunosc, o sută! Batem palma?

Păi asta ar fi cam o jumătate de săptămână din pensia mea! Ca să nu pun la socoteală că în week-end și în zilele libere de sărbători oficiale costurile sunt duble! În medie trei zile și jumătate de restriște din șapte pe săptămână! Bani ceruți, economisiți după formula lui Akaki (*câte o jumătate de copeică la fiecare rublă cheltuită*, în coș valutar echivalent egal cu „o jumătate de ban la

fiecare leu cheltuit”), ar fi strânși cam în șapte luni...

M-a încurajat:

- Alții cer mai mult, cât nu face! Cu mine e chilipir. Și apoi, nepotul se naște la nouă luni! Economisești două luni! Ha! Ha! Ha! La „urgență” plătești taxe suplimentare. Vezi ce simplu e?!? Merit o cupă de șampanie! Ești bun de cinste! Suntem ca frații If și Petrov: dumneata dictezi și eu scriu! Ghici cine dintre noi e rinocerul?

Avea texte! Gugăl putea să obțină contra cost orice fel de documente și acte oficiale emise de Departamentul *la care lucrează*, sau de la *oricare*. Incredibil, dar adevărat! Prin mită, trafic de influență și fals în acte publice putea obține și Tablele lui Moise. În original! Corupție la vedere. De la bere ajunsese la șampanie și cerea bani cât pentru trei schimburi în mină.

Privirea și mintea mi se împăienjeniseră. Pielea mă ardea. Eram jupuit! Gugăl dixit:

- Coane Fănică, se mecanizează inteligența! E manta de vreme bună și de vreme rea! Butoanele copy&paste nu lasă amprente! Iată filosofia erei digitale! Computerul este cel mai perfect ucigaș de suflete. Criminal în serie! Nu are scrupule. E programat! Birocrația întărește democrația! Apropo, ai procură autenticată notarial de la părinți pentru certificatul de naștere al nepoțelului? Îți fac eu rost! Cerere? ...tot eu!... Cum ziceai că-l va chema? Trebuie împuternicire! Dacă nu ai, îți aduc eu...

Îl revedeam pe bietul Akaki Akakievici, nădușit sau cu mânuțele înghețate, aplecat cu migală peste peticul galben de hârtie, străduindu-se din răspuțeri, cu întreg talentul lui, să caligrafieze cât mai *drept* literele în trupul cuvintelor. Ce plăcere neasemuită! Pe Gogu Popescu nu-l mai ascultam, nu mă interesau propunerile lui. Cuvintele-i sunau îngrozitor: a amenințare, a blestem, a expulzare, a excomunicare etc., etc! Evident, devenise dușmanul meu neîmpăcat! Din cauza lui parcă nu-l mai aveam la suflet nici pe Akaki Akakievici, cu toată admirația pentru Gogol.

Obosit de atâta umblătură de peste zi, seara adorm instantaneu și buștean, cu calculatorul și televizorul deschise, pe care le oprește, discret, soția mea. Ea urmărește programul până la ultimul teletext de la miezul nopții, un fel de ladă de gunoi pentru știrile de peste zi: sunt povestite grozăviile aducătoare de rating (audiență)!

În somn, mă simt zgâlțâit brutal. Era nevastă-mea, care se răzbuna pentru că o stresasem cu ceea ce mi se întâmplase la ghișeu. Dar nu-i spuseseam tot! Îmi păstram cu strășnicie secretele: amărâțul de „Certificat de naștere”, pentru care mă bucuram că voi bea pe puțin o bere (cheltuială de o grivnă! circa 10 copeici după calculele lui Akaki!) cu vechiul coleg de școală elementară-primară, mai mult pentru bucuria revederii, m-a costat în final cât un vagon de aur!

Dar nu-mi putui (n.a. - perfectul simplu oletenesc!) gusta dulce-amara reverie, că nevastă-mea, *femeie aprigă, fără frica lui Dumnezeu, ca muiera lui Petrovici, croitorul chior și fața ciupită de vărsat, veșnic beat precum cerberul de la intrarea în Primărie*, mă zgâlțâi din nou:

- Scoală, Fănică! E Google-ul tău la televizor!

În clipa aceea m-a fulgerat gândul care mă urmărea de câțva timp:

- L-au arestat? Doamne-ajută! Amin (*Adevărat! Așa să fie!* - n.a.)!

De fapt, nu era Gogu cu cătușele la mâini, ci vila lui, din zona rezidențială, în flăcări! Ofițerul pompierilor, lângă cenușa fumegândă, explica reporterilor:

- Cauza incendiului virulent, care a mistuit construcția ca pe o șiră de paie, este un scurtcircuit în rețeaua tv de supraveghere „Big Brother” instalată, contrar normelor, în camera unde erau depozitate canistre cu combustibil, baxuri de țigări, sticle cu băuturi spirtoase, șampanie, consumabile IT inflamabile, precum hârtie, tonere, CD-uri, casete de plastic etc., etc. O scânteie a fost suficientă!

- Sunt victime? au întrebat reprezentanții mass-media.

- Un bărbat, presupus a fi proprietarul! Persoana decedată (!) s-a aruncat în foc pentru a salva o casetă cu valori. Pompierii nu au putut-o opri.

Din conul de umbră al reflectoarelor sări un individ, care semăna uimitor cu tatăl lui *Internetu*, și răsturnă situația:

- E mâna interlopilor! Ei au pus foc! Ei au împins victima în vâltoare! Unde e caseta cu „minuni”? Ehe! S-a „topit”! Acolo erau *dopuri, alaie, popi și căruțe cu saci!* Ce vă uitați ca chiorii la mine, *zăbăucilor?* Astea înseamnă *dop* - „certificat de naștere”, *alai* - certificat de căsătorie, *popă* - act de deces, și *căruța cu saci* - moșteniri, testamente,... False! Dacă ar fi pus Gogu mâna pe Diplomele de bacalaureat, licență, masterate și doctorate... Vor arde și alte *colibe* și se vor mânca multe *colive!*

Am avut vedenii: din cenușa vilei mistuite se ridica o uriașă fantomă, fluturând în mână certificatul de naștere al nepoțelului meu, ars și indescifrabil la rubricile care îi atestau paternitatea, locul și data nașterii! Năluca semăna cu Gogu, dar, cunoscându-i tertipurile, era un semn că nu murise. Îmi venea să strig la el:

- Dă, bă, banii înapoi! *De ce mă necăjești!*

Nevastă-mea s-a închinat:

- Ce ai, dragă? Urli noaptea la pereți?

M-am întors pe cealaltă parte, adormind instantaneu. Am visat urât. Un film prost, cu piromani. Regizorul de la partid, persoană însemnată, senator și cineast, mă amenința, cu *un pumn cât o căpătâna de funcționar*, că i-am furat

scenariul filmului etc., etc. Apoi m-am pomenit iarna, în Piața Centrală, îmbrăcat, ca funcționarii superiori, într-o manta nouă, de *general* (vrabia mălai visează)! Eram fugărit însă de *un om mic de statură, într-un mondir vechi și uzat* (de culoare neagră!). *L-a(m) recunoscut cu groază pe* (noul) *Akaki Akakievici* (Gogu Popescu). *Fața funcționarului era albă ca zăpada și arăta într-adevăr ca a unui mort. Dar groaza mea, persoană însemnată, a întrecut orice limită, când a(m) văzut cum gura vampirului se schimonosește și rostește următoarele cuvinte, răspândind o duhoare groaznică de mormânt:*

-A, iată-te în sfârșit! În sfârșit, asta... Te-am prins... Tocmai de mantaua ta am nevoie... În iad nu e cald, așa cum crezi matală. E frig al Dracului! E mai rău ca la pușcărie!

M-am trezit înțepenit de la aparatul de aer condiționat, care sufla un jet rece direct în spinarea mea, pentru că i se blocaseră, peste noapte, paletetele de ghidare pe direcția dormezei mele.

Credeam că aici chinurile se vor sfârși. M-am înșelat.

Dimineața, în cutia de scrisori am găsit o depeșă, netimbrată, expediată de una dintre multele instituții judiciare ale statului: citație ca martor în dosarul „Incendiul de la vila funcționarului public Gogu (zis Gugăl) Popescu, presupus interlop”. Criminaliștii găsiseră, la fața locului, certificatul de naștere al nepoțelului meu ars pe margini, dar suficient de citeț la rubrica privind numele părinților, unde Gogu, din grabă, le trecuse pe al meu și al nevastă-mi, luate din Registrul Stării Civile, încurcând și rubricile cu ale familiei fiicei mele, pentru că domiciliam la aceeași adresă etc., etc.! Cine spune că viața de funcționar e simplă?

Tevatura care a urmat în justiție a fost nimic pe lângă ceea ce v-am povestit până aici. Soarta mea fuse și mai crudă! Dar să nu le amestecăm pentru că *nu fac obiectul acestei povestiri și, deci, nu avem obligația să le descriem în amănunt* etc., etc.!

Literatura e manta de vreme rea! Vorba maestrului Gogol, scriitorii *au laudabilul obicei de a se lega de cei care nu pot mușca.*

ADDENDA la „Mantaua lui Google”

Corect pentru povestioara noastră trebuie să spunem că pe Gogu, în copilărie și adolescență, la vremea claselor primare și elementare, îl chema Goe! Goe Șină-Manta! Era timid ca o fată mare, cu părul vâlvoi, lăsat intenționat peste ochiul zbanghiu. Gogu s-a obrăznicit și, căpătând încredere în el, a devenit Gugăl, tupeist! De aceea am avut o reținere când mi s-a prezentat un chelios agitat, ca fiindu-mi coleg de școală generală. Nu-i recunoscusem ochiul scâlâmb, pierdut într-o încăierare violentă în familie. Avea proteză digitală!

Urbea îl știa pe taică-su, săhălbar, om cumsecade în mahala, datorită mantăii negre, de ceferist, unde lucrase în timpul celui de Al Doilea Război Mondial, pe care o purta zi și noapte, fie vară, fie iarnă. Bocancii militari, fără șireturi și cu tălpile desprinse din ramă, îi încălța pe piciorul gol, fără ciorapi sau obiele. Deh! Lumea clevetea că ar fi rămas așa de la explozia locomotivei pe care era fochist. Suflul l-a aruncat peste zece metri prin aer. În cădere, s-a izbit cu ceafa de șina de cale ferată: erou de război, decorat cu virtutea militară clasa întâi și pensie de invalid! Suficient pentru un trai modest.

De unde venise și cum îl chemase până atunci nimeni nu își amintea. Lumea îl știa de Șină, poreclă de la întâmplarea cu explozia neelucidată a cazanului cu aburi care i-a risipit mințile, sau Manta, de la mondirul negru. La demobilizare i-au pus amândouă numele la un loc: Șină Manta! Așa avea toate actele. Dar răutatea oamenilor este de neînchipuit. Îl strigau fără jenă:

- Bă, Șină!

Nici Manta nu se lăsa mai prejos: de sub poalele lungi și largi, fâlfâind, se auzea zgomotul inconfundabil al evacuării sub presiune a gazelor din intestine. Dacă spuneau de zece ori „Bă, Șină!”, de zece ori repeta scena. Era recordul! A unsprezecea doar fâșăia...

Consoarta, femeie trudită, îi dădea să mănânce o strachină cu ciorbă (cel mai adesea de fasole sau cartofi!) ori de câte ori ghețele își aduceau aminte să-l tragă pe drumul spre casă. Rar! În acest răstimp îi cârpea mantaua. Cel mai adesea muierea ducea sufertașul, acul și papiota cu ață acolo unde îl lăsase pe Șină ultimul gând sănătos înainte de explozie: la depozitul CFR de cărbuni!

Peste un deceniu, când și-a declarat fiul nou-născut la Primărie (déjà vu!), a ținut morțiș ca numele lui să fie *Domnul Goe!* Așa cum a văzut într-un film proiectat în grădina de vară, instalată ad-hoc în curtea bisericii, închisă cam de mulțisor pentru restaurare. Era veche și putredă pe dinăuntru. Se zvonea că va fi demolată.

- *Ce nume! N-am auzit niciodată asemenea nume.*

- *Numele acestea-s toate nu știu cum!*

- *Nu e în calendarul bisericesc.*

- *N-o să-l boteze nimeni, comentau țafele din mahala.*

Nici nu avea cine și nici unde! În mormântările le ținea un diacon bețiv. Se întâmplau asemenea lucruri în toate mahalale, peste voința enoriașilor, trecuți forțat la ateism din motive care *nu fac obiectul acestei povestiri și, deci, nu avem obligația să le descriem în amănunt.* Autoritățile scurtaseră drumul cetățenilor prin viață, interzicându-le să treacă pe la biserică!

După lungi controverse cu funcționarul de la ghișeu (discordie veche între cetățeni și conțopiști!), cărbunarul a renunțat la „Domnul”, alt

cuvânt interzis în acea vreme din motive ideologice. Taică-su îl vedea pe fii-su, Goe Șină, *mariner!* Ca-n Caragiale! Era peste puterile lui de înțelegere că fiul ar putea ajunge altceva decât fochist. Chiar dacă nu a împlinit dorința tatălui său, din cauza ochiului stâng bleg fiind declarat inapt pentru serviciul militar, veți fi de acord cu mine că Goe Șină-Manta nu putea să intre în lumea mare cu un asemenea nume, care sună *nu știu cum.* De aceea, la maturitate și-a preschimbato actele pe Gogu Popescu. În timp s-a produs o calamitate! Poate și de la înlocuirea prea deasă a numelor. V-am avertizat de la început: politica întotdeauna sfârșește rău!

Nu pot trece cu vederea faptul că însuși Gogol a folosit multe pseudonime (un fragment de roman l-a semnat cu „oooo”, ceea ce mă duce cu gândul la o extraordinară premoniție Google, Yahoo), ca și Caragiale. Un inspirat a zis o vorbă care era cât pe ce să se piardă:

- Feciorul lui Șină este o șină mai mică! O „șinuță”: alintat, un... *Șinel!*

Șinel-ul a fost un fericit prilej pentru a aduce în discuție subiecte asupra cărora s-a păstrat o nefirească tăcere. Există un postulat universal: toate cuvintele își găsesc rostul când sunt corect împerecheate!

Am adâncit aici de față doar unele detalii, deoarece (copy&paste după Gogol!) *într-o năvelă caracterul fiecărui personaj* (dar și al autorului!) *trebuie să fie perfect de bine precizat(e).* În cazul în care considerați că pe alocuri lipsesc unele detalii sau personaje, am încredere deplină în imaginația dumneavoastră pentru a le completa așa cum credeți de cuviință, prin intuiție, empatie și simpatie față de strădania noastră de a vă aduce la cunoștință lucruri trăite de toți (mai mult sau mai puțin bine)!

CE FEȚI FACE CÂND VA MURI ORBUL... (Fragment de roman)

Ardian-Christian Kuciuk*

În ultima sâmbătă a fiecărei luni, bunicul poreclit în șoaptă *Vrăjitorul* mă lua de mână și mergeam la cimitir, unde puteam jura că nu zac schelete, ci cărți. Niciuna dintre acele sâmbete n-a fost ploioasă sau insuportabil de rece. Erau uscate și luminoase; odată cu lucrurile și ființele ce se duceau pe apa sâmbetei, pesemne se ducea și apa respectivă. Nu erau nici obișnuitele sâmbete ale morților, căci astfel toate celelalte zile ale săptămânii ar fi fost ale celor vii, și puteau fi considerate *singurele zile întru totul vii* ale dorului de o lume mai umană. Ne opream solemn la cișmeaua de piatră și ne spălam de trei ori la față, ca să nu fim deocheați. Nu știam dacă riscăm să fim deocheați de cei vii sau de *cei cărți*, dar pășeam mereu printre morminte cu privirile celor ce abia au ieșit din apă. Vrăjitorul saluta discret în stânga și în dreapta, rostea câte un „merge”, „hm”, „în curând, sper”, iar eu rupeam și realipeam versurile cioplite pe morminte. Vrăjitorul era convins că cea mai acceptabilă formă pe care o poate lua un muritor după trecerea dincolo era o carte. A fost om – bun, rău, neutru etc. – s-a făcut carte. Unii nu izbuteau să devină mai mult decât propriile nume, prenume, porecle. Iar alții nu deveneau chiar nimic, nici măcar nimic, și erau înghițiți de memorie imediat după deces. Vrăjitorul insista că nu uitarea înghițea oameni, deoarece ea n-avea ce face cu ei, ci memoria. Memoria îi folosea pe urmă în mii de

feluri, în momente știute numai de ea, și acest proces putea fi denumit drept „viața unora sub pielea și soarta altora”.

Vrăjitorul era un cititor împătimit și nu accepta nici în ruptul oaselor chinuite de spondiloză că oamenii, mai ales femeile, după ce purtau o anumită calitate și cantitate de frumusețe, puteau deveni chiar schelete nenumite, oale, ulcele și îngrășăminte. Nu. Oamenii se preschimbau în cărți, deși aproape nimeni nu le mai citea decât în treacăt, sporadic, sau în clipe de ananghie.

Încă nu știam ce înseamnă o carte și nici ce înseamnă un om, o femeie, o preschimbare în carte sau în om. Vrăjitorul era ferm convins că cea mai înaltă formă pe care o poate lua o carte după ce este citită și înțeleasă, este aceea de om, indiferent de sex, etnie, vârstă și misiune pe această lume. Dacă o carte devenea om, se putea considera – fără a-și pierde teama de Dumnezeu – mântuită. Iar dacă omul trăia în așa fel, încât să lase în uitare exact ce lasă în memorie o carte, totul era perfect. Folosea extrem de rar cuvântul „perfect”. Ritualul ultimei sâmbete la cimitir (ca să nu zic bibliotecă subterană) se oprea temporar odată cu vacanțele de vară spre a fi reluat iarna, când sâmbetele puteau fi ninse și ocrotite de sticla gerului, dar niciodată ploioase și inuman de reci. Întreg orașul părea băgat într-o sticlă imensă cu cerul în loc de dop. Vrăjitorul aprindea o lumânare cu care dezgheța apa cișmelei de piatră, ne spălam pe față, pe ochi – poate ca să nu deochem pe nimeni – și *citeam* cărțile proaspăt apărute. Căsuțele de lumânări și candelile de priveghi erau interzise. Doar o dată sau de două ori pe an, vreo bătrână care poposea parcă de dincolo, îndrăzne să aprindă câte o lumânare și ea ardea încet, neatinsă de vânt sau fulgi de zăpadă, fiindcă ardea pentru toate cărțile laolaltă. Se iver pe urmă paznicul semiorb sau semivăzător al cimitirului, își cerea iertare în aer că n-ar fi stins el în veci lumânarea aceasta iubită, dar are ordin de la demenții ăia de sus, și lua lumânarea în piept cu dragoste, o mângâia încet și o stingea exact ca și cum ar fi închis pleoapele unui prunc bolnav de moarte sau chiar inimioara aceluiasi prunc. În acele clipe – și au fost mai mult de zece – un întuneric straniu se așeza peste pietrele mortuare, peste

trandafirii mari sau peste scheletele lor ce deveneau amenințătoare – și eu închideam ochii și credeam că mă plimb printre rafturi, ca să zic așa, și citesc frânturi din viețile cărților cunoscute sau necunoscute. O dată paznicul a rostit o frază care izbuti să adâncească tăcerea cimitirului mai mult decât cea a gropilor.

- Ce vă veți face, măi, - a zis - când va muri orbul?!

Nu puteam răspunde. Cântăream în gând tot ce puteam, dar mai ales lumina evadată brusc din *biblioteca*. Vrajitorul spunea că lumina, inclusiv cea răpită de uciderea lumânărilor, nu mai era ce fusese odinioară. Oamenii *cică* se schimbaseră, se sălbăticeră, se dăduseră după desfrâu, iar desfrâul făcea repede o foame și o sete cumplite și ei credeau că-și pot stinge setea și-și pot înșela foamea absorbind lumină. Făcuseră și un soi de idol din trup, și idolul acela nu se sătura de lumină. Ei nu pricepeau, sau nu vroiau să accepte că lumina *absorbită de idol / dăruită cu un servilism feroce de ei* era, de fapt, copilărie din viața lor. Astfel pierreau. De aceea, trebuia să am grijă mare de copilăria mea, de privirea mea, de cărțile pe care le citeam, de oamenii *în și prin care* trăiam, fără a-i pomeni pe cei care trăiau *în și prin* mine, căci copilăria, odată pierdută, nu mai venea înapoi și nici nu te mai aștepta înainte. Muritorii *ăștia de azi* (și era un *azi* umplut cu peste trei decenii de *azi*, un fel de *azi la puterea az-ului*), parcă făceau totul ca să poată deveni orice altceva, chiar și rahat, dar nicidecum cărți. Și în mod cu totul bizar, se îngrijeau înainte de a nu deveni cărți, de mormintele lor, de versurile memorabile ce aveau să lase pe pietre, de sfaturi înțelepte încropite cu limbă de moarte etc. Până la urmă, rafturile unde a ar fi putut zace *cărțile din ei*, rămăneau goale, alocate vidului și prafului, iar singurele semne cu adevărat iertate de memorie ar fi datele, numerele, semnele de punctuație. Care, la rândul lor, la două-trei generații de cărți după, aveau să fie șterse și recioplite, dar deja în cinstea (în uitarea) altor *necărți*.

Ultimele sâmbete s-au împușinat sau lunile începuseră să aibă mai puțin de patru sâmbete. Vrajitorul a devenit carte, după îndelungi suferințe și frământări pe care mă străduiam să i le ușurez povestindu-i despre cărți și morți mai grăbiți, și abia atunci am auzit că toate cărțile ce se respectă – înainte sau după deces – trebuiau să înceapă cu câte o moarte, una bine pusă la punct, și nu cu alte

chestiuni, majoritatea minore, cum ar fi dragostea la prima vedere, taina nedeslușită a unui mister, o zi obișnuită, o noapte ciudată, un vis. Nu mi se părea corect. Cu o moarte bine pusă la punct era mai normal să înceapă un om, adică transformarea lui în carte invizibilă, fie și subterană, nu o carte, chiar dacă aceasta ar fi o capodoperă sau un rateu textual. Glumeam cu Vrajitorul și el tot repeta că o adevărată carte poate începe și cu destuparea sau spargerea unor sticle. Dar gânditorii cafenelelor cântau în cor: nu-u-u, o carte care nu începe cu o moarte nu prea avea șanse să dănuie, deoarece moartea la începutul unei cărți *absorbe* nemurire, de parcă nemurirea ar fi un lichid. Dar moartea nu mai era nici ea de mult o moarte ca lumea, una neașteptată sau îndelung poetizată în ființele noastre. Năvăliseră unele boli crunte, de o inflexibilitate proprie birocrăților seculari, sau niște gloanțe trase de grăniceri, sau evadări bruște ale sufletului din trupuri – și prin priveghi și pomeni nu prea aveai ce comenta. În doar patruzeci de ani, moartea noastră-și pierduse tot farmecul, iar sinuciderea era interzisă cu legea. *Ei* nu acceptau că viața ne este dăruită de Dumnezeu, dar nici nu-ți permiteau să ți-o iei singur, căci viața ta le aparținea și odată cu sinuciderea ta pierdeau două lucruri și anume: lipsa ta de libertate și un vot. Nu aveai voie să te sinucizi în toiul epocii de aur; era ca și cum ți-ai fi luat viața în Paradis. Din acest motiv, nu dispuneam de o moarte deosebită, ca să-mi pot înseta după nemurire o carte, iar sticlele cu care vroiam noi s-o începem nu conțineau lichid, ci hârtii. În plictisul său inconfundabil, dar și duios într-un mod aproape monahal, Vrajitorul adunase în ascuns un număr incert de sticle și le înșirase pe rafturile pivniței unde odinioară, pe *vremea strugurilor reali*, stăteau butoaiile și sticlele prăfuite de vin. Coborâsem o singură dată împreună în pivniță, călăuziți de o lumânare groasă – de altfel interzisă și ea, precum sticlele cu hârtii înăuntru etc. – și atunci văzusem pentru prima și ultima oară un muzeu de neuitat. Un muzeu al scrisorilor pe care, în disperarea parcă fără margini a adulților, cei mai curajoși, cei mai fricoși, cei mai vânduți și cei mai haini dintre ei, le băgaseră în sticle golite, le asiguraseră cu câte un dop și cu câte o căciuliță de ceară și le aruncaseră în lac, mai ales în nopțile fără lună, când valurile mici, dar fioroase, se zbăteau să dea dovadă că sunt chiar frânturi ale nemuriri. Vrajitorul știa să producă asemenea sticle, dar nu mi-a spus dacă aruncase și el vreuna. Detesta aproape orice mijloc de a-și arăta slăbiciunile la fel

MANTAUA LUI GOGOL

ca ceilalți, dacă el nu fusese primul, adică inventatorul. Mi-a oferit doar câteva amănunte privind realizarea optimă a unei sticle-strigăt, și cuvintele sale căpătau o solemnitate înfricoșătoare sub lumina lumânării care le dăduse un foc tainic și intraductibil umbrelor noastre, obligându-le să ne dănuiască împrejmur, mute.

- De aici ar putea ieși o carte, - spusese Vrăjitorul cândva. O carte cum n-a fost alta... Deși... sau *tocmai pentru că* cele mai multe sunt nescrise...

Ne așezasem printre butoaie umplute cu pânze de păianjen și sticle prăfuite, pe două scăunele de călugări, parcă, și începusem să scriem în gând, cu litere rupte din rotocoalele fumului de țigară, o lucrare numită *Cartea Vremii*, alcătuită de nenumărate mâini nevăzute. Doar mâinile noastre puteau fi pipăite. Celelalte mâini doar ne furnizau metafore, nume, porecle, întâmplări cu tâlc și tristețe sau bucurie, gust de mântuire sau de deșertăciune. *Cartea Vremii*, în acele vremuri, trebuia să conțină doar o pagină. Comprimarea nu era o treabă oarecare. Să strângi într-o singură foaie toată vremea era ca și cum te-ai fi străduit să concentrezi într-o singură pietricică (scumpă, de cristal, rubin, safir, iaspis etc.) toată suflarea timpului, a generațiilor ce nimeriseră să fie contemporane între ele, esența războaielor și a pauzelor așa-zise de pace, datini, obsesii, idealuri, eșecuri, culori, cuvinte și mituri-cheie. Dar ce aveam noi mai puțin decât mării argintari, mistici și alchimiști?!

După chinuri *dulci-amare* proprii creației artistice, opera trebuia făcută sul și introdusă într-o sticlă. Mai exact: nu în orice sticlă, ci în singura sticlă demnă și *născută* pentru a o purta. Sticla aceea era exact ca mama, ce nu poate fi alta, ci singura mamă născută să te poarte în cele nouă luni

de veșnicie, înainte de a te scoate afară și tu să-ți pornești călătoria ce te va face carte. O astfel de mamă se afla în mod cert într-un colț al vieții tale. Ți se arăta ea într-o zi și n-o puteai confunda. Și s-a întâmplat ca, înainte de a ne termina *Cartea Vremii*, să găsim mama ce avea s-o țină în pânțece. Vrăjitorul a scos-o din raftul învechit, îi șterse praful, suflă în ea, pe urmă a mișcat-o ușor în aerul îndesat de fantezie, fum, miresme atemporale. Mama oftă cu bucurie, altfel ar fi suferit cine știe cât în muțenia sterpelor.

- Ea este, - zise el. Ne apucăm de *Cartea Vremii*, ca să mă prindă moartea la momentul potrivit. Celelalte mame le umpli sau le golești singur. Ce zici?

Nu ziceam.

- Iar de vine moartea-mi când nu trebuie, tu vii aici și faci curățenie. Pe unele scrisori le

păstrezi, pe altele le mănânci.

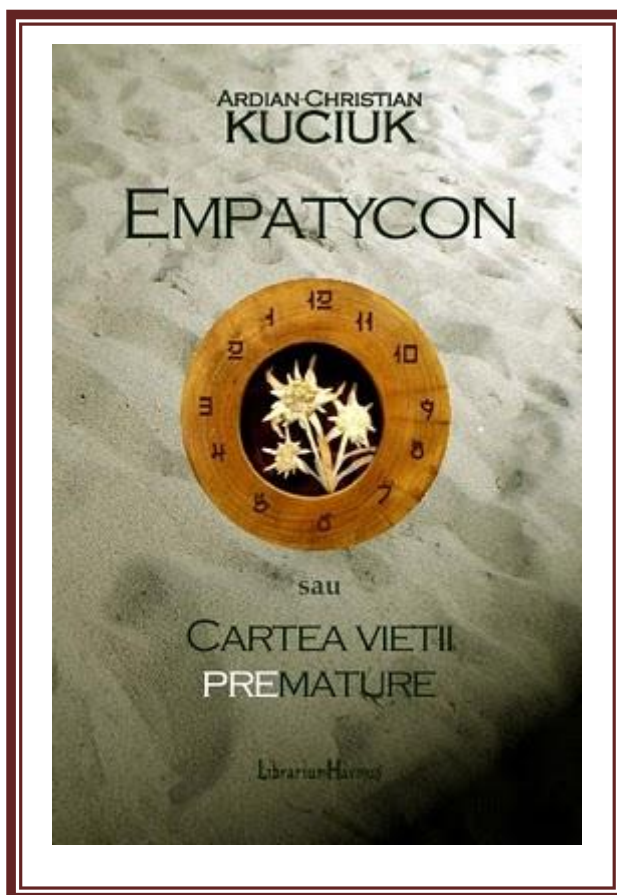
Și mi-a arătat cum se poate mânca o scrisoare, una îngălbenită ce semăna perfect cu o foaie de baclava.

I-am dat *besa*¹ că da.

Dar deocamdată moartea era *la timp* și noi ne puteam apuca de creație. Hârtie aveam destulă și nu ne trebuia chiar puțină, deoarece ca să scrii o singură foaie era musai necesar să distrugi câteva sute. Cerneală, de asemenea, cumpăram la papetăria Vechiului

Bazar. Iar ceara nu ne lipsea niciodată. Poate era o modalitate ascunsă a lumânărilor interzise ca să ni se dăruiască astfel și să avem mereu suficientă ceară de astupat sticle. Odată *închisă* – alias lăsată

¹ Jurământul suprem al albanezilor.

gravidă – mama trebuia aruncată în lac. Altfel nu putea fi citită. Or noi nu eram interesați să ne citească muritorii, criticii, spionii și alții, ci exact *cel ce nu putea fi închipuit*. Ascunsă bine sub geacă, în zorii zilelor ce nu erau sâmbete, sau seara târziu, după ce grănicerii înarmați până-n dinți treceau de Plaiul cu Plopi, te apropiai de ape, te prefăceai că vezi cât de rece sau caldă e apa, sau că alungi deochiul, și îi dădeai drumul mamei înspre veșnicie. Marea măiestrie însă nu era în scrierea Cărții Vremurilor și nici în găsierea și astuparea mamei, ci în modul cum o lăsați pe apă. Era un dar ales, aproape un har, să cunoști direcția valurilor, a curenților subacvatici, a clipelor în care venele izvoarelor se umflă și explodează, creând înlăuntrul haosului acvatic un alt haos, dar mai puțin vizibil. Necunoașterea acestora, însoțită frecvent de lipsa sau nepăsarea față de intuiție, puteau produce adevărate traume. În scurt timp, era separat grâul de neghină. Erau prinse mamele ce purtau mesaje trimise vecinilor din partea opusă a lacului, vechi dușmani de moarte ai celor la putere.

- Murim aici, ne stingem, faceți ceva! - scriau unii.

- Murim aici, ne stingem, faceți ceva, - răspundeau unii dintre *vecini*.

Dumnezeu mai știa pe ce spațiu trăiam, căci nu puteai fi sigur niciodată care ți-e vecin, care ești tu, *a/l* cărui vecin ești. Cert era doar că niciunul dintre vecini, fie viu sau carte, nu făcea nimic. Nici ca vecinii să nu se stingă aici, nici ca el însuși să nu se stingă tot aici sau tot acolo. Băieții numiți *specialiști* sau *operativi ai zonei*, dar și numeroși veterani ce dormiseră analfabeți lipiți patriei și se treziseră mari ștabi și comisari, umpleau și ei mame care se plimbau prin lac și apoi se făceau gunoaie pe țarm. Purtau în burțișoare slăvi și binecuvântări dedicate Legendarului nostru comandant, în câteva limbi, cu greșelile de rigoare, fiindcă duhul poporului niciodată nu ține cont de cătușele gramaticii, cu atât mai puțin în limbi revizioniste sau imperialiste. Mai erau și îndrăgostiții, cei căsătoriți fără voie, cei separați de sufletele-pereche, sau liberii sticliști (un soi de spirițiști) care umpleau mame în disperare, oscilând între crezul că fac fapte bune și remușcări religioase, fiindcă, vorba poporului *Femeia îl băgase și pe ucigă-l-toacă în sticlă*, darmită mințile și speranțele unor sărmani muritori. Poate o femeie era de vină, dar cum s-o găsești?! Sau poate doar o singură femeie

nu era de vină, dar cum s-o găsești?! Între timp, nu doar aruncarea mamei devenise o meserie, ci și prinderea lor. Căci unele dintre mame, cele ce pluteau mai sus, umplute cu prea mult patriotism, să zicem – e greu de aflat dacă pluteau datorită *bișilor* pe care le aveau sau nu le aveau – trebuiau prinse înainte de a atinge malul. Se întâmplase să văd, de pildă, cum un soldat se străduia să-i smulgă din mâini unui copilăș o fostă sticlă de fernet, să i-o spargă și să citească mesajul mult râvnit. Era simplu ca ura, adică: *Ești un bou!* Văzusem și cum soldatul băuse ultimele picături de fernet rămase, poate ca ecoul aceluia *booouuu* să devină mai acceptabil.

Numai Vrăjitorul nu avea complexe și râdea ca un copil, poate pentru că niciuna dintre mamele lui nu se întorsese la mal, de când mama îl lăsase orfan, singur pe lume, într-o ultimă sâmbătă a lunii, și el învățase drumul *bibliotecii*, unde liniștea era de-a dreptul a celor drepti, paradisiacă. De atunci își dorise copii și nepoți născuți sâmbăta și fusese trăsniț de fericire când tatăl meu a alergat până la *biblioteca celor drepti*, singurul loc în care-l putea găsi, și i-a strigat:

- Tată, băiat! Azi!

Era prima sâmbătă în care n-am fost cu el la *citit*. Și o idee care-i dublase fericirea în acea zi, îi înrădăcinase și obiceiul ca în fiecare an, și când se nimerea să fie sâmbătă, Vrăjitorul să spargă câte o sticlă sau s-o destupe, tot încercând s-o găsească pe mama Cărții Vremurilor. În sticlele ce nu puteau fi mame, astupa foi maron cu glume, parabole, basme, urări, numere sau scrisori către tatăl său decedat în America. Regreta profund și era tare amărât că nu poate scrie exact tot ce-și dorește, dar nu de teama că cineva îi poate prinde mama, ci pentru că tatăl său murise departe, n-avea cum să mai citească, ci doar să fie citit, iar Vrăjitorul știa toate scrisorile sale pe dinafară. Alteori zâmbea absent, ca și cum mi-ar spune că *vai, nici scrisul nu mai e ce a fost*, și-și revenea doar după ce eu îi mărturiseam câteva fraze sau paragrafe din paginile proaspete – demne de distrus sau de comprimat – din *Cartea Vremii*.

Toate s-au spulberat. A rămas doar marea lumânare ce ne-a călăuzit cândva printre butoaie, sticle, fitiluri făcute scrum, pahare și farfurioare de argint, aluminiu sau lemn, în care ardeau lumânările, niscaiva cioburi din diferite sticle ce nu putuseră deveni mame, precum și un număr incert

de sticle pe care eu le umplusem cu hârtii nescrise, pe care mi le făcea cadou mătușa mea farmacistă. Era o hârtie ciudată, în culoarea mierii, mătăsoasă, cu care mătușa învelea cutițele, sticlulele de sirop, și alte leacuri, înainte să le vândă. Aceste mame gravide au fost acoperite cu pământ imediat după moartea Vrăjitorilor, când unul dintre veri s-a zbatut să intre noaptea în pivniță, convins că imensa comoară a Vrăjitorului îl aștepta ca o amantă în călduri. Și a fost supt de pivniță, iar noi n-am avut decât două alternative: să salvăm mamele, lăsându-l pe văr îngropat până la brâu – până moare, sau până renunță voit, în scris, la partea de jos a trupului; să-l smulgem pe văr din gâtul pivniței, lăsând mamele îngropate, poate definitiv.

Mamele au murit, trăiască verii...

Scrisorile contemporanilor au dispărut, majoritatea fiind gemene. Au murit oameni celebri și necunoscuți, s-au schimbat guverne și granițe, a venit eliberarea lumânărilor, descentralizarea lor, exilul, întoarcerea, plecarea din nou, terorismul și lupta împotriva lui ș.a.m.d. – lumânarea mea n-a vrut să știe și nici nu prea a avut de cine și de ce să știe. Ardea în taină, departe de ochii lumii, deseori și de ochii mei, și nici eu, nici ea, nu simțeam că s-ar consuma copilăria vreunuia dintre noi. Iar oamenii nu mai aruncau decât sticle golite, nici măcar când nu le rămânea nicio altă alternativă. Cui să-i mai scrie?! Mai bine și-ar mânca hârtiile irosite de orbirea sufletească a contemporanilor. Continuau să trăiască fiecare în felul său, visând să se poată preface în orice, doar nu în cărți. Poate de aceea scriau ca și cum ar folosi în loc de cerneală sânge din venele dușmanilor.

(Fragment din romanul "Empatycon sau Cartea vieții premature", Ardian-Christian Kuciuk, Ed. Librarium Haemus, București 2009)

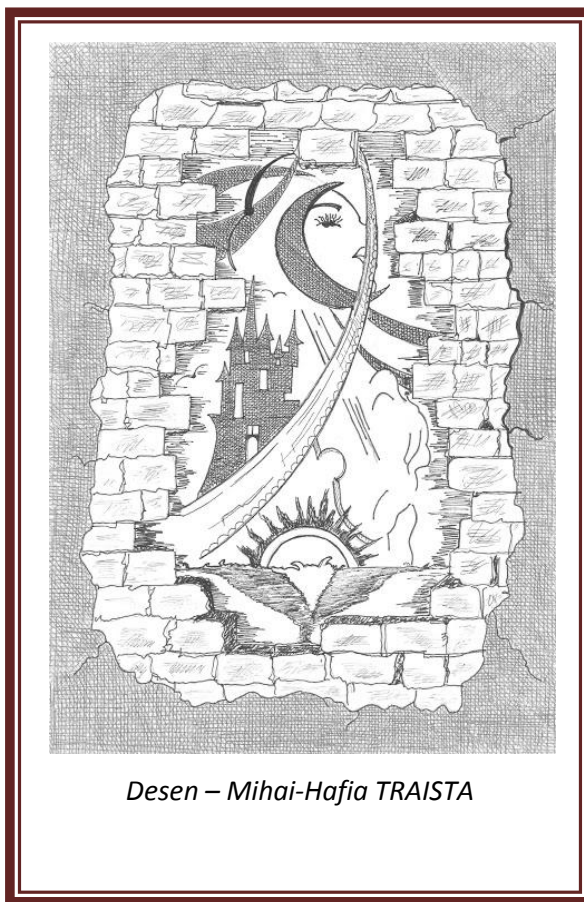
* Ardian-Christian KUCIUK

– (pseudonimul literar al lui **ARDIAN KYÇYKU**), scriitor de expresie albaneză și română, eseist, traducător și editor născut la 23 august 1969 în orașul Pogradec din Albania. Doctor în Filologie și doctorand în teologie. Conferențiar în științele umane și ale comunicării, Rector al Facultății de Arte și Științe a Universității „Gheorghe Cristea” din București. Cărți originale scrise și publicate în limbile albaneză și română: *În imperiul pietrei*, *Anul în care s-a inventat lebăda*, *Familia Morti*, *Dulcea taină a nebuniei*, *Noaptea după anul zero*, *Un trib glorios și muribund* – eposul unei uitări, *Muza Jocului*, *Traducerea*, *Fluviile Saharei*, *Zeul*

Epigon, *Dragoste la ultima vedere*, *Pofta de pâine cerească*, *Diva sau Măncătorul de Flori*, *Îngerii de prisos*, *Trilogia*, *Cristalul și hienele*, *Un alfabet al poeziei*, *Vremea locuitorilor*, *Ochi*, *Cum a fost cucerit Nebunistanul*, *Introducere în Semiotică*, *Asediu* – roman scris cu foarte puține ghilimele, *Ex* – roman de dragoste & conspirație, *Semnele și Cetatea* (prelegeri), *Home*, *În loc de veșnicie* (teatru), *Ki\$land sau Sărută-mă scheletule*, *Loc pentru o singură păpușă*, *viceCartea - frânturi de viață sau de hârtie inspirate de Teatru*, *Sângele neutru* – viață de *sufleuri* (teatru), *Tatăl*, *Excelență* – 5 imagini de la *oglinďă* (teatru),

Empatycon sau Cartea Vieții Premature (Memoriile unui număr I), *Cerul dintr-un plic*, *Perla* – proză aleasă I

Membri al Uniunii Scriitorilor din România, al Ligii Scriitorilor din Albania, al Asociației Scriitorilor din București; membru titular al *Académie Européenne des Arts*; membru corespondent al *Central European Academy of Science and Art*. Co-fondator și director al *Revistei Europene Haemus*, Redactor-șef al *Revistei universitare ComuniQue*. Cărți și fragmente din operele sale literare au fost traduse în peste zece limbi străine.

Desen – Mihai-Hafia TRAISTA

Nicolae CORNESCIAN

1.

Sunt aici. Mi se spune că aici e casa mea. Femeia de treizeci și patru de ani e soția mea, iar fata de paisprezece ani e tocmai fiica mea. Așa mi se spune. Încerc să cred, dar nu pot vorbi la trecut. Încerc, pentru că în mintea mea există cuvântul „probabil”. Și poate că au dreptate. Cu toții. Începând cu doctorul și terminând cu cele două femei. Nu putem contesta ceea ce nu cunoaștem. Nu mă opun îndemnurilor, dar îmi e destul de greu să accept tot ce mi se cere și se descrie cu lux de amănunte. Mă simt ca și cum aș fi personajul propriilor scrieri. Trebuie să suport toate consecințele, să respect subiectul și să nu încerc să mă abat de la cursul prescris de forțele nevăzute, necunoscute. Sunt niște voci care îmi îndrumă pașii, îmi dictează destinul. Spun când să mă opresc și când am dreptul să părăsesc spațiul dintre aceste ziduri. Evident, doar în compania fetei care mai mereu îmi etalează tot felul de întâmplări, ce îmi apar ca niște fragmente întâlnite în cărțile pe care încă nu reușisem să le citesc.

Fata e fiica mea. Lara pare un copil deosebit, răbdător, agreabil. În timp ce traversăm strada, mă ține de mână și, aproape după fiecare frază, adaugă cuvântul „tată”. Aproape că nici nu o ascult. Mă concentrez asupra drumului. În imaginar creionez hărțile pe care ulterior, în secret, le desenez pe foile maculatorului găsit în camera copilei. Cel mai straniu e faptul că atunci când sunt chemat, de multe ori uit să răspund. Încă nu m-am obișnuit cu propriul nume. Chiar și spațiul înconjurător de multe ori îmi apare ca un desen fad în care deslușesc doar câteva elemente disparate. Copacii din parc arată ca niște tuburi de plastic, crestate în partea superioară, căpătând tente cenușii, împetrițate cu mici puncte de un verde pal. Mi se pare că străzile lăturalnice mai mereu primesc alte denumiri, își schimbă chiar și distanțele dintre ele.

Nimic, absolut nimic din tot ce ar trebui să desemneze spațiul existenței mele nu mi se poate fixa în memorie ca ceva statornic, ceva ce nici nu ar trebui să depun vreun efort ca să pot recunoaște. Totul, absolut totul îl definesc drept incertitudine. Ambianța se schimbă atât de des, încât încep să cred că am devenit prizonierul eternei halucinații. În ciuda acestor năzăriri mă simt în stare să inițiez acțiuni ce necesită un grad ridicat de atenție și sollicitudine. Cel puțin, la nivel mintal. Mă văd pornind în lungi călătorii. Cu riscul de a rătăci, știu că mă pot bizui pe propriile instincte. Există ceva mult mai puternic decât rațiunea. Există subconștientul care, precum o peliculă decolorată, păstrează frânturi de imagini necunoscute, rămase dintr-o altă viață, hărți la care s-ar putea recurge în situații extreme.

Chiar și timpul curge cumva disproporționat.

Mă trezesc prins într-un vacarm insuportabil. Abandonat, mă văd nevoit să elimin ideea oricărui pericol, chiar și un simplu gând ce ar induce panica. Locul pare o piațetă delimitată de clădiri cu fațade de aceeași nuanță, un gri estompat. Edificiile formează un pătrat perfect. Din punctul în care mă aflu am impresia că laturile și unghiurile acestei figuri geometrice nu au nicio breșă prin care s-ar putea pătrunde în interior. Însă vânzoleala din jurul meu îmi confirmă tocmai contrariul. Străinii mă privesc cu uimire. Unii mă recunosc și mă salută. Răspund la salut, dar nu știu cui răspund, cine sunt ei, acești oameni grăbiți și ciudați. Alții mă ignoră. Încep să scotocească în geantă de umăr, să caut maculatorul cu hărțile schițate în liniștea camerei mele. Găsesc caietul. Deduc locul în care mă aflu: un pătrat desenat cu roșu. E pe a șasea pagină, ceea ce înseamnă că sunt departe de casă. Cel puțin, în aceste momente, mă liniștește un gând cât se poate de potrivit: dacă urmez linia roșie, reprezentată pe fiecare pagină, pot să revin la locul din care am plecat. Acasă. Nu mă grăbesc. Îmi asum această libertate. Mi-am dorit-o dintotdeauna. Îmi place aici. Mă decid să intru în clădirea din apropiere.

În primul magazin universal ce îmi apare în cale descopăr un miros dulceag și înviorător. Sunt flori la intrare. Foarte multe flori. De diferite culori și de diferite soiuri. Recunosc trandafirii și petuniile. De un roz strident. Caldărâmul pe care pășesc e de nuanța cerului matinal. E lucios și îmi dă senzația că pot aluneca în orice moment. Chiar și în această clipă în care mă opresc în dreptul standului cu reviste literare. Nu mă încumet să-mi întorc privirea. Bănuiesc că voi descoperi un om cunoscut. Prefer să răsfoiesc paginile publicației destul de elegante. Trec de primele pagini și mă opresc undeva pe la mijlocul revistei. Citesc:

„Nici nu știam cât timp a trecut de când ai revenit aici. Te vedeam căutând ceasul de perete, întrebându-te, probabil, de ce în casa mea nu mai funcționa niciun orologiu. Aveam impresia că vâul înserării nu se va mai lăsa niciodată peste acest ținut. Tatonând locul, va refuza să ne scufunde în valurile întunericului întremător. Părea că și fluviul își încetinește acea curgere zorită cu care mă obișnuisem în absența ta. Părea decupat de restul peisajului, indolent, vitros. Rece, dar prezent.

Te întrebai de timp, iar eu continuam să te îmbrățișez. Cu mâinile-mi reci și murdare, acoperite cu nisipul adunat din clepsidrele sparte. Închizând ochii, îndrăznisem să-ți sărut umărul stâng. Probabil că n-ai înțeles gestul. Știai tu oare că există și acele momente când pur și simplu cedezi? Durerea erupe aïdoma apei adunate în vreun vas tubular, amintind ventriculul pregătit să se spargă.

— Timpul real e măsurat doar de bătăile inimii noastre, ai justificat absența ceasurilor funcționabile din casa mea. Și atunci, tocmai în acea clipă fatidică, pierzându-mi cumpătul, te-am sărutat. Prelung. Apăsător. Adevărat. Știi ce simțeam? Era ca și cum aș fi sărutat doar o aripă de fluture, pe când cealaltă aripă se zbătea în flăcări. Praful ce-i permitea zborul, acea pulbere fină îmi umplea toate viscerele. Tremuram. Mă zbăteam. Înțelegeam totul. Și chiar dacă în sângele meu se dilua otrava păcatului, gustul mîeros anula orice gând peren.

— Ely, mi-ai spus într-un târziu, aducându-mă la realitate. Mă neliniștesc anumite vise.

N-am înțeles sensul spuselor tale. Priveam prelung. Tocmai în direcția în care priveai și tu. Înspre apă. Mi se părea că în acel aer, estompat de umezeala ce emana din fluviu, razele privirii tale învăluiau chiar și săgetările luminii sticloase, izvorând parcă dintr-o altă viață.

— Mă neliniștesc visele în care e o toamnă eternă. Din care pleci și-mi lași întunericul, iar în urma ta rămân doar potecile pierdute, tănuite de frunze cu iz de realitate.

— Sunt doar niște vise, te linișteam. Există un loc pe malul Dunării, încercam să schimb subiectul, un spațiu acoperit cu pământ viu. Cu toții știm că bătrânul pescar umple clepsidrele sale tocmai cu nisipul adunat din această zonă.”

Citesc aceste pasaje ca și cum aș citi frânturi din propria viață. Observ că e doar o proză, însă acest text stârnește în mintea mea ceea ce, probabil, aș putea numi „amintiri”. „Ely” repet în gând. Știu cine e Ely. E o femeie tânără. De douăzeci și șapte de ani. Locuiește pe strada estuarului. Casa cu geamuri înspre Dunăre. E de o frumusețe aproape ireală, dar e ignorată de mai toată lumea, pentru că e o fire închisă, abandonată lumii aparent posibile, universului pe care îl crede al naibii de veridic, spațiului ficțiunii. Obsedată de

mister, căutând imposibilul într-o lume atât de banală, Elza trăiește într-o altă realitate. Știe destul de bine: adevărul se află dincolo de noi. Singură și lipsită de teama în fața zilei de mâine, duce o viață liniștită. Prea puțini sunt cei care o cunosc, au întâlnit-o, au vorbit cu ea, au privit-o în ochi.

Abia acum, când mă decid să cumpăr această revistă literară, în care am impresia că e descris tocmai destinul meu, pricep un lucru esențial: cheia din buzunarul cămășii pe care o port și în această zi e tocmai cheia de la casa Elzei.

2.

Am intrat în casa ei ca și cum aș fi pătruns în propriul trecut. Mă simțeam protejat de acești pereți ce păreau că respiră, că vibrează în ritmul valurilor din apropiere. Lumina iradiată de fluviu acoperea sticla geamurilor cu un vâl transparent de o umezeală aparentă. Trăiam senzația că visul rămăsese dincolo de acești pereți. Privit prin fereastră, chiar și cerul părea că se descompunea într-o masă lichidă. Și în acest albastru fluid uneori pluteau pescărușii. În larg, undeva în apropierea orizontului, scăpărau vecele iahturilor lipsite de orice mișcare. Abia acum realizam cât de improprie putea fi uneori realitatea. Aici însă, în această clădire, cunoșteam absolut totul. Știam că în sertarul noptierei din dormitorul ei, Elza păstra agenda în care își nota anumite aspecte, mai puțin plăcute, ale zilei ce tocmai a trecut. Reușisem să-mi amintesc pasajul pe care l-am inclus într-o povestire destul de recentă:

Puteai să înțelegi tu oare ce se petrecea în mintea și în sufletul meu? Mii de vorbe schimbate prin toate mijloacele de comunicare nu aveau acea putere distructivă pe care o avea tăcerea ta; aici, în casa și în viața mea. Acum, când te-ai întors. Scriindu-ți, îmi alegeam cuvintele ca pe niște cioburi bine șlefuite, oglindindu-mi dorințele și suferința. Mă temeam să nu te rănesc. Vorbind, mă străduiam să-mi controlez respirația. Realizam că, tocmai în minutele aceluia dialog, durerea trecutului se intensifica și se aduna într-un fel de bulboană. Lipsea doar o zbatere eronată, o trepidație în plus ca acest torent de suferințe năvalnice să erupă, să se elibereze. Iar undele electromagnetice ar fi amplificat totul. Ar fi denaturat haosul trăirilor mele, conferindu-i, probabil, un aspect ilariant. Observam că în timpul acestor convorbiri telefonice existau și momentele tăcerii comune. Aveam impresia că liniștea noastră accentua distanța dintre noi, o multiplica, aducând-o tot mai aproape de nemărginire. Străduindu-mă să-mi închipui, vocii tale nu-i puteam găsi nicio locație certă. Era aici. Înăuntru. În mine. Chiar și tăcerea căpăta ecou în lipsa respirațiilor tale. Chiar și cerul părea transparent. Părea că și sufletul tău se dizolvă la atingerea umbrei mele atât de albastre, atât de lichide. Acum totul era dat uitării. Erai aici.

Lângă geamul ce îmi cunoștea fiecă lacrimă. Priveai în zare. Înspre fluviul nostru. Înspre infinit. „Doar să exiști”, mă rugam. Să exiști chiar și pentru mine. Doar pentru mine. Dar nu cedam. Erai prizonierul visului meu și libertinul imaginărilor nemărginite. Erai tot ce mi-a mai rămas din această viață.

Nici nu știam cât timp a trecut de când ai revenit aici. Te vedeam căutând ceasul de perete, întrebându-te, probabil, de ce în casa mea nu mai funcționa niciun orologiu. Aveam impresia că vâlul înșurării nu se va mai lăsa niciodată peste acest ținut. Tatonând locul, va refuza să ne scufunde în valurile întunericului întremător. Părea că și fluviul își încetinea acea curgere zorită cu care mă obișnuisem în absența ta. Părea decupat de restul peisajului, indolent, vitros. Rece, dar prezent.

Știam că, în curând, ajunsă acasă, Elza se va apostrofa pentru că uitase să cumpere un nou pachet de ceai verde. La bucătărie, pe a doua poliță din corpul de mobilier suspendat deasupra chiuvetei, cutia de inox era goală. Ieri a notat și acest amănunt pe un fluturaș roz, însă respectivul petic de hârtie rămăsese în buzunarul pantalonilor de trening. Și acești pantaloni acum se aflau în maldărul hainelor murdare din baia de la parter. Aș fi putut s-o anunț. S-o sun. Știam numărul. Totuși, am refuzat să-i amintesc că, în drum spre casă, să intre și pe la magazinul din colț. Am refuzat, pentru că în mintea mea se afla un „ceva” ce nu se lega de șirul evenimentelor cunoscute. „Mă vei recunoaște?”, mă întrebam în timp ce mă îmbătam cu izul pielii ei, un miros inconfundabil, rămas aici, între acești pereți, amintind nisipul țărnelui retras pe tărâmul toamnei eterne. Ceva nu se lega. Există o lacună în tot acest haos de întâmplări atât de posibile. Și totuși, aici, în acest spațiu, mă simțeam liber. Acasă e acolo unde îți recunoști propria ființă. Te regăsești în fiecare lucru pe care îl atingi zi de zi, în văzduhul din interior, în aceste izuri ocrotindu-ți sufletul de otrava închegată în alte adieri. Doar aceste oglinzi din antreu, din dormitor, din living îți reflectă adevărata-ți față.

Și, în timp ce mă aflam în baie și mă bărbieream, tocmai o asemenea oglindă, ca într-un vis confuz, într-un mod destul de neașteptat, brusc,

a reflectat și chipul ei. I-am zâmbit, dar n-am realizat cât de penibilă era situația în care mă aflam. Îmboldit de o fericire neînțeleasă, dată probabil de momentul reîntâlnirii, mă pregăteam să o îmbrățișez, să o sărut și să-i mulțumesc chiar și pentru simplul fapt că ea există. Îmi era nespuse de greu să mă abțin de la toate aceste îndemnuri. Ceva mult mai intens decât orice dorință mă făcea să-mi pierd cumpătul.

— Elza, încercam să mă stăpânesc, nu știi unde mi-am pus loțiunea de după ras?

Însă femeia refuza să-mi răspundă. Mi se părea că nici n-a auzit întrebarea mea. Respira greu. Aproape că se sufoca. Avea sânge pe degetele mâinii stângi. În mâna dreaptă ținea un cuțit de bucătărie.

— Dacă nu ieșiți de bună voie, mă simt nevoită să-l folosesc, urla, dându-mi de înțeles că pentru ea nu eram mai mult decât un răufăcător, vreun hoț de cartier ori vreun dement scăpat din ospiciu.

— Elza, încercam să o liniștesc. Te rog să mă ascuți. Sunt eu. Eu! Nu mă mai recunoști?

— Domnule, insista ea, nu vă întreb cum se face de-mi știți numele, nu mă interesează cine sunteți, dar vă rog ca în clipa de față să părăsiți această casă. În caz contrar, mă simt nevoită să anunț organele de ordine.

Înțelegeam destul de bine: situația se agrava. Grimasele de pe fața ei, cutelele de pe frunte, precum și tonul ce trăda frica, mi-au indus un

profund sentiment de milă. Mă așteptam la orice, doar la această scenă nu m-aș fi așteptat niciodată. Nu voiam să o văd cum suferea, își pierdea răbdarea, urla și mă amenința cu acel obiect lucitor din mâna ei. Știam că era un suflet bun și niciodată nu mi-ar fi pricinuit niciun rău. Ori poate că omul din fața mea nu era Elza din amintirile mele.

— Ai uitat să cumperi ceaiul, am schimbat cursul discuției.

Femeia m-a privit cu uimire. Așezându-se pe scaunul de lângă ușă, și-a sprijinit capul de palma sângerândă. Un sunet ascuțit a spintecat tăcerea mormântală. Pe lama cuțitului scăpat pe gresia albastră luceau câțiva stropi de sânge, amintind cioburile vreunei pietre semiprețioasă, ce tocmai s-a spart. Trebuia să tac. Să-i las timp de

gândire. Și totuși, cu un prosop alb, înmuiat în apă, am îndrăznit să mă apropiu de ea. Am îngenuncheat și am rugat-o să-mi întindă mâna rănită. Spre marea mea surprindere, femeia nu s-a împotrivit. Mi-a ascultat îndemnul. În timp ce-i ștergeam sângele aproape încheșat, am reușit să-i scot inelul cumpărat pe 17 august 2009 în timpul sejurului nostru pe litoralul Mării Adriatice.

— Uite! i-am spus cu o undă de speranță în glas. Vezi? E numele meu încrustat aici. I-am întins podoaba de aur alb și am rugat-o să privească cu atenție inscripția indicată.

— Da, băgău ea. Nu pricep absolut nimic, dar nici nu pot să accept ideea că vă cunosc. Nu v-am văzut în viața mea. Iar acum îmi spuneți că numele de pe verigheta mea e tocmai numele dumneavoastră?

— Elza, mă explicam pe un ton cât se putea de calm. Casa asta e locuința noastră. Aici ne-am petrecut cele mai frumoase zile din viață, nopți de neuitat, iar tu îmi spuneai că diminețile nu ar trebui să aparțină timpului nostru. Că ar trebui să le ignorăm și să ne trezim doar spre seară, când viața capătă sensuri misterioase, când fluviul amuțește, iar pescărușii se retrag înspre înălțimile nebănuite.

— Sunt bolnavă? mă întrepruse brusc. Sunt depresivă ori amnezică?

Era clar că răspunsul afirmativ i-ar fi spulberat toate bănuielele. Însă, cunoscând-o atât de bine, nu puteam să o mint. Încercam să port o discuție obișnuită. Nu mă legam de amănuntele lipsite de importanță. Mă concentram asupra faptelor hotărâtoare. Căutam tocmai acel episod în care, prin descrierea și evidențierea laturilor sensibile, aș fi putut stărni interesul necesar. Dacă mă făceam înțeles, îi câștigam încrederea. Adoram să-i ascult respirația, vocea atât de cunoscută. În prezența ei chiar și tăcerea o asemuiam adierilor întremătoare din serile petrecute pe malul fluviului nostru. În apropierea podului de sticlă, unde chiar și lumina părea doar o masă fluidă, se consumau cele mai frumoase clipe ale existenței noastre comune. Ore. Zile. Lunile verii.

— Trebuie să dai crezare propriilor forțe, determinării și capacității tale de a accepta această realitate. Te voi ajuta să înțelegi cine suntem. Unul pentru celălalt. Cine am fost, mai bine zis. Te voi proteja și îți voi fi alături așa cum am fost și până în prezent. Din clipa în care ne-am cunoscut, știam să ne împărtășim iubirea, știam să-i oferim sensul necesar. Îți amintești nopțile de nesomn?

— Nu! spuse în timp ce degetele mele atingeau medalionul de la gâtul ei. Știam ce se afla între cele două părți ale inimii de argint. În interior erau pozele noastre miniaturale. Reușind să deschid și acest giuvaer, am rămas consternat de ceea ce văzusem. Acolo erau doar două cioburi de oglindă în care izbutisem să întrezăresc lama cuțitului scânteind în spatele gâtului meu. Atmosfera apăsătoare devenea insuportabilă. Era clar că

femeia nu se lăsa amăgită de vorbele mele pline de duh. După cum arăta, după felul în care mă privea, înțelegeam că strădaniile mele, toate acele fabulații pline de nonsens, nu dădeau rezultatul scontat. Nu putea să accepte ceea ce nu pricepea. În aceste contexte amenințarea era doar o formă de apărare. Prea bine puteam să fac uz de strategia ei, să-i răspund cu aceeași monedă. Să o imobilizez. Dezarmând-o, să o țin ostatică în propria-i casă până în ziua în care își va aminti totul. Ar fi fost o manieră de tăgăduire a realității. Ar fi fost o genune din care nu ar fi existat nicio cale de ieșire. Și poate că nu ea, ci, mai degrabă, eu aș fi fost cel care ar fi trebuit să suport toate repercusiunile inducând suferința și frica în fața clipei imediat următoare. Tactica mea era cât se putea de adecvată. Mi-am sprijinit capul de coapsele ei, în timp ce degetele atingeau partea inferioară a rochiei albastre pe care o purta în acea zi. Dacă vorbele erau de prisos, credeam că aceste senzații tactile îi vor aduce aminte de tot ce a fost între noi, cel puțin de momentele importante ale existenței noastre comune.

— Lara! spuse ea ca și cum și-ar fi amintit ceva esențial. Trebuie să o sun pe Lara. Să anulez întâlnirea de la bibliotecă. Până nu voi înțelege cine sunteți, de fapt, nu voi pleca nicăieri. Vi se va părea ciudat, dar m-am decis să vă rețin. Din acest moment vă puteți considera prizonierul meu.

Nu-i înțelegeam brusca schimbare de atitudine. Puteam să profit de ocazia ivită, de aceste momente când simțeam că strânsorile începeau să cedeze. Aș fi putu iniția un joc inedit. Dacă aș fi adus în discuție numele amintit de ea, probabil că aș fi găsit cel puțin un singur element comun ce lega viețile noastre. Dar știam destul de bine că, raportat la situația ivită, asemenea eforturi deșarte ar fi complicat și mai mult scenariul necunoscutelor de care nu reușeam să ne eliberăm. Mă înfiora imaginea cuțitului lucind la câțiva centimetri de gâtul meu. Mi se părea că din clipă în clipă lama îmi va atinge pielea, va pătrunde în interior pentru a mă elibera de orice senzații și gânduri de prisos. Aproape că-i resimțeam răceala, duritatea, ascuțimea. Era atât de aproape de corpul ei. Nu riscam, dar nici nu mă puteam împotrivi dorințelor de nestăvilit. Cu buzele uscate i-am atins pielea coapsei stângi, o piele albă, brăzdată de mici proeminente vineții, șerpuiind înspre triunghiul de horbotă aproape străvezie. În alte condiții, probabil că un asemenea gest ar fi indus oroare și impaciță. Obișnuința de care eram conștient anula orice vigilență. Nu trebuia să mă feresc. Totul era cât se putea de firesc. Chiar și răspunsul ei era unul scontat. Ceva cald și moale, aproape umed, îmi atingea creștetul. Era mâna ei. Am închis ochii. Buzele căutau locul acoperit cu dantelă. Ceva rece și dur îmi aluneca de-a lungul șirei spinării. Cuțitul.

— Știu cine ești, spuse ea stârnindu-mi câteva lacrimi de fericire. Știu că doar tu ai fi în stare de așa ceva.

Ce puteam să-i spun? Puteam doar să plâng. Trebuia să-mi suprim onoarea și orgoliul, pentru a mă putea abandona clipelor de euforie date de prezența ei atât de suavă. Era pentru prima oară când înțelegeam cine eram cu adevărat. Probabil că plăcerea resimțită în dormitorul de la catul superior, la scurt timp după faptele petrecute în baie, se datora tocmai primejdiei și torturii prin care trecusem amândoi.

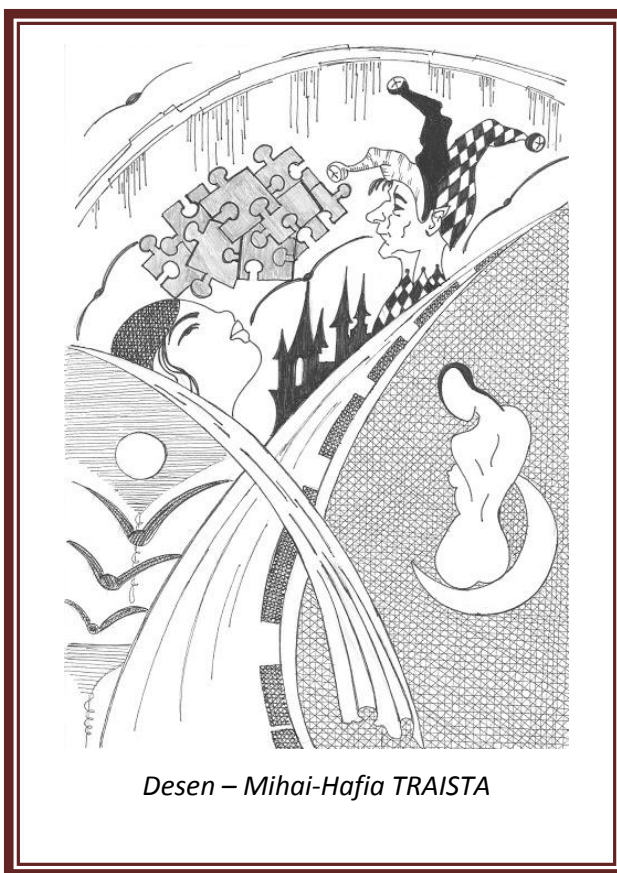
— Elza, încercam să lămuresc ceea ce mă neliniștea. Anterior ai adus în discuție numele pe care îl pronunț zi de zi. Lara.

— Amintirile nu țin de intensitatea timpului trăit, ci doar de omul care îți stăpânește prezentul, mi-a ignorat răspunsul așteptat.

Nici nu mă așteptam la vreun răspuns clar. O cunoșteam mult prea bine. Din experiențele anterioare, știam că trebuia să renunț la orice altă încercare. Oricum, Lara era doar un nume. O coincidență. Totuși, mă bucura faptul că reușisem să mă izbăvesc de impresia irealității, că totul se petrecea aieva, aici, alături de ea. Totul era cât se putea de clar. Ideal ar fi fost dacă aș fi reușit să mă eliberez de anumite gânduri ce deranjau și deschideau drumuri înspre întuneric. Într-un loc oarecare, într-o casă de la periferie, existau două persoane, două umbre de care nu reușeam să mă eliberez. Haosul consta tocmai în imposibilitatea de a stabili o limită clară între iluziile mele și realitatea în care mă regăseam. Înțelegeam că în asemenea situații nu mă mai puteam baza pe intuiție ori pe înțelepciune. Trebuia să găsesc altceva. Ceva ce îmi scăpa ori gravita dincolo de posibilitatea noastră de pricepere.

— Pune-te în situația mea, spuse ea destul de neașteptat. Gândește-te că ai ajuns acasă, în propria ta casă, și ai găsit un om străin, încercând să-ți explice că totul e cât se poate de firesc. Spune-mi, în asemenea ipostază, nu te-ai întreba dacă nu începi să o iei razna? Ai noroc, totuși, că nu sunt o

fire impulsivă. Te-am reținut dintr-un motiv cât se poate de simplu: am nevoie de tine. Știu cine ești. Ți se va părea bizar, dar aidoma fanteziilor tale de autor, am și eu scornelile mele. Ți-am citit toate cărțile. Și dacă tu afirmi că mă cunoști atât de bine, crede-mă, nici eu nu sunt mai prejos. Te-am recunoscut abia când ai îngenuncheat în fața mea. Din exterior, străinilor, acest joc li s-ar putea părea o absurditate. Însă, tocmai în momentul în care m-ai atins pentru prima dată, am înțeles că ai înscenat totul. Riscând, probabil că ai încercat să inițiezi un nou subiect, pentru o altă carte. Și dacă n-ai fi reușit, în cel mai rău caz, mi-ai fi recunoscut adevărul. Nu. Nu era cazul. Când am înțeles cine ești, am acceptat totul. Ți se va părea bizar, dar trebuie să-ți mărturisesc: nici nu știi de când te aștept.

Desen – Mihai-Hafia TRAISTA

N-o înțelegeam cătuși de puțin. Autorii, subiectul, acceptul, scenarii, instigarea...

— Elza, mă străduiam să recâștig rolul soțului ideal, fiica noastră trăiește?

— Da, zise femeia. În urma accidentului, Lara s-a ales doar cu câteva zgârieturi. Șocul, însă, a îndepărtat-o de noi. În prezent, după cum cred că știi, locuiește la sora mea, care i-a devenit o a doua mamă.

Probabil că aș fi înțeles totul. Aș fi știut că, treptat, începeam să-mi recapăt memoria. Recunoscându-mi soția, câștigam timpul pierdut, propria viață. Zic „probabil”, pentru că Elza a adăugat ceea ce mi-a lăsat o adâncă umbră de îndoială.

— ... dacă tot insiști să ne jucăm de-a literatura. Acceptându-te, convin și asupra subiectului impus. Îți jur că am să te ascult. Îți voi fi alături. Voi îndeplini tot ce vei dori, vei gândi. Pentru că... pentru că te iubesc.

În orele ce au urmat, în dormitorul de la catul superior, se prelingeau luminile altor lumi, sclipirile ce nu îngălau întunericul; se lăsau treptat, ne cuprindeau. În acea noapte lipsită de vise, în ciuda ecourilor stranii revărsându-se parcă din golul zidurilor casei noastre, doar privirea ei îmi putea contura umbra, făcându-mă să mă simt protejat.

Va urma.

BABA DOCĂ

Dan MOLDOVAN

Se învârtea sprijinindu-se pe călcâiul drept, cu părul vâlvurind aerul, zâmbind mereu, ba chiar râzând adesea.

Vezi? spunea, fără să se oprească,

Vezi? continua râzând, strălucind de o fericire ștregărească, uite așa mă privea și mă întreba întruna în timp ce eu, hipnotizat, o învăluiam în priviri calde. Îi sorbeam din privire sânii jucând pe sub cămașa subțire, în ritmul răsucirilor și învârtelii ei fără noimă, și ea știa asta.

Mai vrei? Spune, mai vrei? Hai spune, mai vrei?

Da! Da! Da! De o sută de ori da, am izbucnit. Atunci s-a oprit, tristă parcă, tot zâmbetul i-a pierit ca șters cu ștergura și a intrat în casă. Nu a trântit ușa, nu..., a plecat ca și cum ar fi fost singură. Nici nu mai țin minte dacă m-a privit sau nu. Știu doar că a plecat.

Așa face mereu.

Atunci îmi vine să plec ca furtuna,

să rup gardul,

să arunc grindina și jarul.

Să distrug.

Să strâng de gât pe cineva, pe oricine îmi iese în cale.

Să plâng.

Să o uit.

Să uit tot.

Să uit.

Brusc, Gheorghe se opri. I se păru că Baba Docă nu îl mai ascultă. Părea, de asemenea, că rugul pe care era cocoțată devenise mai înalt. Și mai

înalt. Aproape atingea cerul. Baba Docă devenise singura speranță. Nimeni nu îl mai putea ajuta.

Ce a trebuit făcut a fost făcut.

Ce a trebuit dezlegat a fost dezlegat.

Ce a trebuit descântat a fost descântat.

A venit, până aici, pe vârful ăsta de stâncă special pentru ea. A căutat-o săptămâni la rând. Munte după munte, stâncă după stâncă. Toți știau, și bătrânii, și tinerii, că ea stă pe un rug uriaș de gâtieje, cu o lumnină în mână, gata să-și dea foc. Pe un vârf anume. Dar nimeni nu știa pe care. Deși toți au văzut-o, cel puțin așa spuneau: *Am văz't-o ieri sară cân' am zinit de la fân, ori de dimineață cân' o cântat cucu și io m-am dus să adap marhăle*, dar se dovedea că nu-și amintesc cu precizie unde anume, pe care deal, pe care vârful, pe care stâncă...

Dar a găsit-o într-un final.

Era atât de bătrână! Atât de uscată! Atât de ascuțită! Atât de înaltă!... frumoasă chiar, așa lăsa să se întrevadă, că a fost frumoasă. Când anume? Nimeni nu știa. Cu siguranță însă că a fost.

Când e limpede zarea, spuse deodată, iar glasul ei coborî lent, ca o pană purtată de curenții calzi ai Ecuatorului, *văd Ceahlăul. Dacă e limpede, limpede, văd Marea. Apoi dacă mă uit într-acolo și brațul ei schiță un arc de cerc de la stânga la dreapta, văd Munții cei mari, mai încolo văd Pusta întinsă la soare, dogorită și frământată de copitele cailor, într-acolo se văd iarăși munți și turle rotunde, aurite de biserici, iar aici, în partea asta, văd Hotinul și Cernăuțiul uneori.*

Au trecut mulți ani de când stau aici cu flacăra pregătită... sute chiar...

Atunci, înainte, eram în sat. Eram tânără, frumoasă, cuminte și hoream dumnezeiește. Când hoream uitam de mine. Nici vântul nu mai adia. Florile doar parcă răspândeau o mireasmă plăcută, o idee mai puternică. Eram fericită.

Apoi l-am văzut pe Gheorghe. Venea din pădure horind, mândru, parcă ar fi fost la nuntă, nu la lucru. Doamne, cât era de frumos!

Cuvintele se rostogoleau singure, descriau tumbă în aer, apoi aterizau pe covorul moale de iarbă ca să-și tragă răsuflarea. Să fie mai expresive, să prindă din culoarea florilor ori din melodia, fluierată molcom de o pasăre.

A fost așa.

Gheorghe era frumos ca un siruț de busuioc. Dar era însurat. Țăsta era mare bai. Dar dragostea, când lovește din senin ca trăsnetul în câmpul drept ca palma, nu are opreliște. Nu are nimeni forța să i se opună. Sau ce să i se opună. Sau să gândească rațional. Ori să gândească doar.

Așa că Baba Docă, nefiind încă babă, ci doar fătucă fără minte îl urmări cu privirea albastră. El o privi verde, aproape tăios, pretinse față de sine, față de ea, față de toți că nu o vede. Acasă îl așteptau doi ochi negri înfiți într-un chip frumos, mistuitor. Acum exista doar ea, femeia cu ochi de tăciune și suflet de foc.

Docă oftă.

Primul ei oftat mișcă frunzele codrului abia perceptibil. Primul ei oftat a fost durere reprimată, cocoloșită la sân, ascunsă sub faldurile unui zâmbet. A fost frigul care te împresoară într-o zi caldă de vară. Atât.

Restul ursuz al zilei a trecut ca un nor rătăcit de ploaie.

Când s-a înserat a luat drumul codrului, ceva o mâna irezistibil spre poiana cu flori și căderea aia de apă ca o minicascadă. Încă nu știa că poiana va deveni a *Docăi*. Asta nu știa încă nimeni, poate doar codrul presimțea. Când a ajuns s-a răcorit în apa rece a pârâului. A băut chiar un pumn de apă ca să-și astâmpere arșița.

La început a îngânat o doină. Frunzele fagilor, ale stejarilor, ale mestecenilor au frământat aerul. O îndemneau să tacă. Lumina albă a mestecenilor îi călăuzeau pașii spre casă.

Dar ochii ei nu vedeau.

Urechile ei erau surde.

Doar nările absorbau parfumul misterios al pădurii.

O buhă a sfâșiat noaptea cu țipătul ei ca un pumnal.

Atunci a știut că va veni. Aproape îi auzea respirația grăbită, aproape îi simțea izul transpirației tinerești.

Vocea ei nu mai putea fi oprită. Cântecul se înălța în noapte lovindu-se de luna buimacă, căscată de mirare. Vântul, stârnit de frica lupilor sau de cântul sălbatic al fetei transfigurate, îndoia nemilos copacii. Codrul îi spunea cu freamăt de frunze și geamăt de trunchi îndoit: *taci!* Vântul vânător, luna căscată, apa aruncându-se sinucigaș de pe o stâncă îi spuneau: *taci...!* Avea Docă urechi să audă ceea ce era de auzit?! Ea continua să cânte sfâșietor de trist, își cânta deja nenorocirea neștiută încă dar presimțită poate. Când luna a ajuns în crucea ceriului a apărut Gheorghe. Puțin nesigur pe el, puțin mirat de drumul lui în noapte călăuzit de horea Docăi. Ca o chemare de demult. Ca o chemare de dincolo.

Am venit, Docă... am venit dacă m-ai chemat.

Văd, șopti ea, ca prin vis.

Am venit să-ți spui că am văzut când te-ai uitat la mine cu privirea aia ruptă din ceriu. Am văzut, da' îs însurat, tu știi... am juruit... nu să poate Docă.

Privirea albastră și privirea verde s-au întâlnit și s-au plăcut în ciuda specialiștilor în cromatică care susțin că așa ceva e imposibil. De o

parte și alta a pârâului, două ființe tremurând se priveau în tăcere sub lumina palidă a lunii. Gheorghe îi ceru Docăi să-și despletească părul și să se învâртеască cu mâinile depărtate, ca o cruce vie, în mijlocul poienii. Cu părul în vânturi, capul puțin înclinat spre stânga, ochii închiși, zâmbetul abia șters... *așa te-am visat, așa te visez* mereu spuse el cu buzele încleștate.

Apoi au îngenunchiat de o parte și alta a firului de apă, față în față. S-au privit îndelung, fără grabă, fără ascunzișuri. Între ei luna își oglindea chipul de ceară.

Doamne iartă-mă pentru ce am făcut și pentru ce nu am făcut spuse șoptit Gheorghe.

Iartă-ne Doamne, în veci Amin șopti și Docă.

Între ei firuțul de apă, cât două palme de cosaș curgea ca o graniță. Tot mai încet, tot mai întunecat. Din când în când fășăitul vreunei cucuvele curioase părea să se audă deasupra lor. Dinspre sat se auzi întâiul cântat de cocoș.

Docă, zărilor să varsă

Lasă-mă să mărg acasă

La copii și la nevestă.

Docă, zărilor să varsă.

Doca se ridică de pe firava lui umbră întinsă de lună pe covorul verde. Eliberat, el se ridică și plecă spre sat. Încet, fără grabă, ca un om care are tot timpul din lume. Ca un om care știe că ceva s-a frânt pentru totdeauna în ordinea lumii. Ea a mai rămas în poiană. A ascultat urlatul haitei crescând până la cer. A ascultat șoaptele apei și ale vântului, foșnetul frunzelor mișcate de duhurile pădurii. A ascultat, o clipă doar, zborul liliecilor orbi, a simțit mirosul florilor și a plecat spre sat. Fără grabă, ca un om conștient că viața nu va mai fi la fel niciodată.

Așa a fost.

Gheorghe nu a mai avut somn. Cum închidea ochii o vedea pe Docă dansând în poiană, sub luna palidă, cu părul despletit, capul ușor înclinat într-o parte. O auzea horind o doină de dragoste neîmpărtășită dar profundă. Definitivă chiar. A devenit tot mai tăcut, tot mai palid, tot mai absent. Ochii lui verzi s-au ofilit. Privea mereu spre codru și ofta. Noaptea stătea pe prispă cu ochii înfiți în smoala întunericului, până amorțea de frig și de dor.

Oamenii au știut atunci.

Și-au adus aminte de fata cu ochii ca ceriul verii. De fata înaltă, slabă ca o vargă dar atât de frumoasă. Cu glasul ei dumnezeiesc. Și-au adus aminte de Doca mereu absentă, care noapte de noapte mergea în codru după vreascuri. Îmbrăcată în alb, cu părul despletit, cu ochii pierduți în cele zări.

Da, oamenii au știut și au hotărât.

Au venit într-o seară cu mic cu mare acasă la ea. Popa cânta o rugăciune, toți praporii au fost scoși din biserică. Și icoanele, inclusiv cea făcătoare de minuni. Peste tot mirosea a busuioc și tămâie. Au chemat-o afară și ea a ieșit, despletită, cu părul ei frumos atingându-i șoldurile, cu un zâmbet șters. Credea că au venit colindătorii sau era vreo sărbătoare nouă sau doar una uitată. Popa cânta într-una. Sătenii își făceau cruce cu sânge, cu patimă, cu frică s-ar putea spune. Au stabilit că Doca, frumoasa fată din satul lor e Fata Pădurii. Așa a spus vrăjitoarea satului după ce descântecele ei n-au avut efectul așteptat. Acum trebuiau să o sacrifice pentru binele comun. Altfel nu era chip.

Au dus-o la fântâna din centrul satului. Au dezbrăcat-o uimindu-se de frumusețea trupului. I-au tăiat părul, apoi sâni abia rotunjiți și au aruncat-o în fântână.

Sub tăișul fierului Docă a simțit durerea, apoi ura, apoi disperarea, apoi groaza cea mai profundă. Nedreptatea satului, ca un munte de foc prăbușit asupra-i. Toate urcau în ea tumultos, haotic, incontrollabil. Ochii ei azurii au devenit aproape albi, apoi de un albastru atât de închis încât păreau negri-tăciuni aprinși în orbitele groazei. Urletul ei s-a frânt în puțul rece, trupul ei s-a spart în milioane de cioburi de durere.

Apoi s-a reîntrupat.

Din durere, groază, nedreptate și ură.

Fără voia ei.

Fără conștiința ei.

A izbucnit din adâncul fântânii, cu un suier amenințător, înconjurată de un nor de aburi și fum, cu ochii arși, cu părul noduros ca o mătură de răchită, cu ura și roind pe trupul slab, alungit, imatur încă. A plecat spre codru în timp ce vârcolacii mușcau din lună, păsările țipau sfâșiind aerul, un stol de corbi străbătea cerul oblic, întunecând apusul. A plecat într-o trombă de fum și praf vânt, unii spuneau că zburând chiar.

A plecat în codru spre a nu reveni niciodată.

Noaptea, uneori când vântul adia și mirosea vag a flori, sătenilor li se părea că o aud.

Babele își strângeau la piept nepoții, nevestele își iubeau bărbații cu disperare. Se temeau să nu plece. Îi chema Docă. Acolo, în poiană, își pieptăna părul încălzit, se spăla cu apa izvorului și horea un cântec de dragoste, sfâșietor. Avea un glas dumnezeiesc. Haita o acompania dintre copacii seculari, așezați roată. Când o ajungea dorul, dansa în mijlocul poienii îmbrăcată în alb, cu părul răsfirat atingând copacii, cu ochii închiși. Părea o nălucă. Vietățile pădurii o ascultau cum cântă și o priveau cum dansează în liniște. Doar frunzele foșneau uneori, florile miroseau mai puternic parcă iar o buhă spinteca noaptea cu vreun țipăt prelung.

Așa a fost.

Așa își aduc aminte bătrânii satului și își fac cruce. Le e frică de ea dar nu o blestemă, nu o ocărăsc. Își fac cruce doar.

Gheorghe privea spre rugul tot mai înalt al Babei Docă, mai senin parcă. Ar fi vrut să-i povestească mai departe despre fata care îi face inima să plângă dar nu-și mai găsea cuvintele. Pe nesimțite își făcu și el un rug, un mic turnuleț, din vreascurile găsite în jur. Păsări negre aduceau în ciocurile mari crengi și crenguțe pe care și le pune sub el, urcând astfel tot mai sus, spre cer. Aproape ajunse la aceeași înălțime cu Docă. Acum îi vedea mai bine chipul. Nu părea atât de bătrână, avea ochii azurii, părul lung-lung, mătăsos, negru ca noaptea, zâmbetul șters. De

departe, cocoțați în vârful construcției lor ciudate, păreau două stânci paralele profilându-se pe ceriul înstelat al nopții. Între ei se căsca o prăpastie dar păreau din același timp. Vârcolaci zburau frânt în jurul lor sperind luna. Priveau în zare spre ceva nedefinit. El spre fata care-i frânse inima. Ea spre Gheorghe care ședea năuc pe prispă, noapte de noapte și ofta adânc. Atât de adânc că paserile codrului se mișcau în cuiburi.

Când vântul adia a vară și a miresme de flori ea îngâna un cântec. Toate viețuitoarele lumii se opreau să asculte.

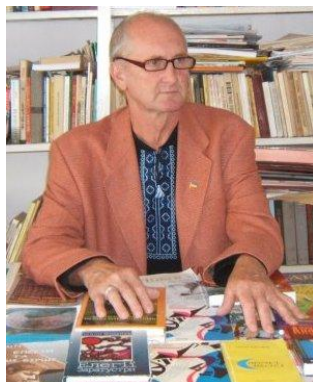
Cu siguranță, avea un glas dumnezeiesc.

CĂMAȘA LUI NESUS (I)

(Roman – eseu)

Pablo ROMANIUC

Motto:

*„Jalnic ard de viu chinuit ca Nesus
Ori ca Hercul înveninat de haina-i,
Focul meu a-l stinge nu pot cu toate
Apele mării.”*

(M. Eminescu. Odă)

...Redactorul i-a expediat deja trei scrisori, cerând să-i trimită manuscrisul volumului de proză. Cu el însă se întâmpla ceva neobișnuit. Noaptea nu închidea un ochi măcar, iar când somnul îl doborâ din nou, încerca să-și aranjeze sutele de pagini de roman scris, ce moțâiau ca-ntr-un somn turbure în sertarul vechiului dulap, visând pădurea din care erau făcute, visau pana, care le va transcrie fin, din nou, trimițându-le în lumea largă și crudă, plină de neînțelegeri. Atunci ele vor deveni nedespărțite de cuvânt, de sufletele și inimile, care se vor apleca asupra tainei lor.

Însemnările de pe masă s-au furișat parcă, topindu-se ca o mătase subțire în gândul cuvântului tipărit pe cutia de carton a chibritelor, așezată frumos pe măsută de la capătul patului. O lumânare aprinsă ardea mocnit, iar lumina ei firească se legăna, precum umbra unui plop, împrăștiind întunericul nopții, care se așternu nepăsător peste camera lui, plină de cărți, printre ghivecele de flori cu mușcate, rozmarin, ficuși...

Florile ce iernau pe pervaz, trăgându-și în adâncul lor visul verde, pierzându-se în întunecimea nopții, iar la lumina lunii să se umple din nou cu lumină, adunând putere pentru cel puțin o noapte.

Au trecut deja trei zile și trei nopți, ca niște fluturi albi rotindu-se în necunoscut, ca-n ceva de neînțeles și greu de explicat.

Mâna-i tremura deasupra mesei cu manuscrise, precum răsuflarea vibrândă a iubitei, ce dormea alături, rătăcind fără voie în dubla poveste a existenței.

El nu avea chef de scris, probabil și din cauză că, aruncând privirea spre cutia cu lumânări, văzu că acolo dormea cu somnu-i alb doar o lumânare scurtă, cu chip palid.

„Să o aprind și pe asta?...- gândi el. – Nu, că n-o să-mi ajungă..., poate vor da lumină..., deși nu-mi vine să cred!...”. Ridică mâna, ducând degetele la tâmplă, vrând parcă să strunească gândurile, ce se zbăteau, ca o pasăre, să iasă din cap și s-o ia razna... Îi veni în minte discuția de acum o săptămână cu părintele Albiciuc Gheorghe din Veșnea Rivnja și vecinul lui Dobra Ivan, când se întorcea cu autobuzul din oraș: „... Iarna schimbă atât constituția trupului omenesc cât și structura țărâniei, a pietrei”,- spunea interlocutorul, părintele. Atunci în sufletul său a început să se nască poemul despre iarnă. Vede în fața sa totul îmbrăcat în alb, curat, nespus de curat, ca un joc nebun, iar sub răsuflarea vântului se lăsau pe pământ fulgii pufoși, unindu-se cu povârnișul alb și îndepărtat al orizontului.

Împrejur, totul era o mreață fără margini a liniștii necuprinse, iar în mijlocul ei el, doar el, de unul singur, cu somnul alb al veșniciei. El citi undeva că schimbările lunii, soarelui, stelelor, nopții, zilei - toate au o strânsă legătură cu sângele nostru, care comunică cu ele, fiind într-un tot unitar. Cu fiecare clipă măcinându-ne pe noi, iar acesta pare a fi cel mai greu și - veșnicul chin al omului. În seara aceea el a scris poemul „Iarnă întrupată în inimă”, din care își aminti doar câteva fragmente: „Albul iernii - înseamnă și mestecenii și zăpadă pufoasă din sufletul iernii. Albul necuprinsului dintre noi, toamnă și iarnă stă ca un copac înzăpezit, cu izvor în ochiul tăcut al iernii; viscolul, care iernă în sămânța albului, lovește cu inimile roșii ale oamenilor, cu gândul mesteacănului, fiindcă în clipa viscolului iernii albe s-au născut oceane de simțire, trezind amintirile... Câmpul cu pieptul alb, viscolit, încep să danseze, să bocească: ”Inimi, veniți în dansul regatului meu!...”. ...Ei pășeau, luându-se de inima-le impropriu. În izvoarele simțirilor se răsfrânse muzica, ce făcu din cei doi o singură inimă firavă. Câmpul se roti, ca o fată în dansu-i cast. Inimile se preschimbau în inimi și mai mari. Iar cerul plângea azuriu, ridicând deasupra lumii pălăria necuprinsei castității...”

Mai departe firul amintirii începu să se subțieze, după care se rupse brusc. Aprinse o altă lumânare. Începu să-și amintească alte rânduri ale poemului său în proză. Privirea îi căzu pe manuscris. Mâna-i, aruncând o umbră galben-sură, se prelinse ca o pisică pe hârtie, scriind ceva, dar sufletu-i rămase neliniștit, vrând parcă să mai adauge ceva... Lângă ulciorul, deasupra căruia dansa viața lumânării, stătea o carte, pe care el a început s-o citească încă

în luna august. Lui îi plăcea să citească seara, când totul în sat se liniștea. Iubita-i visa întinsă-n pat, cu somnu-i de copil. În acele clipe nimeni nu încerca să intre în casa gândului său. În ultima vreme cartea stătea neatinsă. De aceea el o luă, o deschise, citise câteva rânduri dintr-o pagină nouă, punând apoi cartea la locul ei, pe noptieră, deasupra unei brățări primite de ziua lui de naștere, - evenimentul, care nu i s-a întipărit în memorie, considerându-l, dimpotrivă, ca ceva fără de semnificație... Nu avea chef de citit. În schimb trăsese spre el un teanc de reviste literare. Le răsfoi pe rând – prima, a doua, a treia, sublinii ceva cu creionul tocit, ce zăcea, ca un bețișor, gata-gata să-i sară în ajutor, îndeplinindu-și conștiincios meseria de gâde: ba tăia capul unei fraze, ba se războia cu semnele de punctuație. Mai fericit era atunci când trebuia să noteze șiruri întregi de adnotări, făcându-le parcă în ciudă necunoscuților scriitori, brusc, trecându-i în alte curente literare, la care bieții autori nici nu visau. Uneori de sub cărbunele lui brun, din vina cine știe a cărui târnăcop, ieșit la suprafața minei, trecând pe urmă toate procesele fabricației, ca, în fine, - să-ncurce nenăscuta operă a cine știe cărui prozator sau poet. – „Uite ce nobilă slujbă mi-au găsit!..”,- parcă-și zicea bietul creion, rotinduse-ncet între firavele degete ale cititorului din seara aceea. La lumina palidă a lumânării, din inconștient, parcă, curgeau încet proaspetele-i gânduri... Începu să le aștearnă pe hârtie, dându-le viață.

„Dormi, iubito, dormi”,- spuse el, când ea se trezi, întrebând suav: „Ce faci, băiețelul meu?.. Nu dormi?..” - „Nu, nu dorm”,- răspunse el și mâna-i porni mai departe în lumea gândurilor, ascunzându-se dincolo de cuvintele din care scotea sensuri, precum copiii, care fac din bulgări de zăpadă diferite totemuri, dând viață locului lor de joacă.

Începu să-l neliniștească somnul, trăgându-l de mână în vârtejul său. Stinse lumânarea și se culcă lângă iubită. În colțul camerei, ritmic, țacănea ceasul. Liniștea nopții mângâia tot mai aproape de inima sa clipele-i treze și căzu repede în somn, ca într-o apă caldă. Trupul său deveni ușor, sinindu-se cu inerția și, ca un vânt de primăvară, pluti în uitare. După un timp se ridică parcă din apa aceea închipuită și căzu din nou până la fundul ei, unde pălpăiau câteva lumânări, care, ba se stingeau, ba se aprindeau.

X X X

El se opri în mrejele tremurânde ale luminii de lângă drum, unde se distingeau două culori: albă și neagră. Porni spre acele lumini. De undeva răzbăteau vocile, ropotul de copite, sunetul avionului. Îi venea să strige. Gândul despre urmările strigătului îl speria. Fiind singur, privea cu spaimă în urmă. La tâmpile și pe frunte îi apăruă broboadele de transpirație, ca niște picături ale unei ploii de vară. Simți transpirația și se șterse cu

mâneca hainei. Uitase de batistă. Vru să strige, dar ceva nevăzut îi strânse tare beregata și gâtulejul, nelăsându-l să scoată nici un cuvânt... Pe moment își opri respirația. Ascultând, închise ochii, cutremurându-se... Pe drumul asfaltat, șerpuind, la câțiva metri de mal, în tremurul luminii, mijind, aruncându-și coamele, galopau doi cai... Galopul lor părea mersul a două umbre inegale și clare. În raza mișcătoare a luminii, de pe lângă drum, au apărut două umbre abia deslușite, una subțire și alta mai groasă. Ecoul galopului cailor creștea ca un vuiet de vapor, ce-și măsura viteza pe coamele valurilor înspumate. Valurile mării loveau neînterupt malul abrupt, chinuit de furtuni. Totul devenea neclar și amenințător, chiar înspăimântător... Deodată, din cealaltă parte, undeva după curbă, luminând drumul cu două faruri mari, apăru un camion. El se apropia cu mare viteză, trepidând puternic. Cailor își continuau galopul nebun, ignorând mașina și zgomotul ei infernal. Iată și curba abruptă. În dreapta, marea zbuciumată dansa, spălând stâncile ascuțite ale malului, iar în stânga se ridica un perete de pământ scobit de malurile mării. Mașina se apropia. Cailor fugeau nebunește... Brusc apare curba fără ieșire, abruptă, stâncoasă... Dacă șoferul nu va opri mașina, atunci totul... totul... sfârșit... A vrut să strige, dar nu avu putere să învingă asurzitorul zgomot. Broboade de sudoare, ca un ciorchine de stropi de ploaie văratecă au apărut pe obraji fierbinți, pe frunte... curgeau șiroaie... Încă câțiva metri, doar câțiva metri și - se va întâmpla nenorocirea!.. Doamne, Dumnezeu!.. Din nou vru să strige, dar iarăși ceva puternic îl strânse de gât, oprindu-l să vorbească, iar cailor nu se mai opreau. Șoferul accelera mersul camionului. Încă un metru... Doar un singur metru.. și totul va fi...

Frânarea bruscă a șoferului opri totul pentru o clipă. Aceasta a fost o clipă moartă. Pentru o fracțiune de secundă respirația lui se opri. El închise ochii oboșiți, cutremurându-se din tot trupul... După aceea, ridicând pleoapele de plumb văzu că șoferul întârziase să frâneze... dar... totul era prea târziu... Calul negru, cu coama-i bogată stătea întins pe asfalt într-o baltă de sânge... Pentru o clipă ridică capul, scăpărând din picioarele-i din spate, parcă luându-și rămas bun de la lume, de la prietenul său alb, închizând ochii mari, surzând parcă, dureros, spre amurg, slăbindu-și mușchii încordați... Șoferul nu coborî din mașină. Nu se arăta. Poate a murit, iar mașina continua să huruie, acoperind gemetele calului...

Din mașină, pe asfalt curgea benzina, ce se amesteca cu sângele calului, ce curgea în mici pâraiașe din rănile deschise. Șoferul nu cobora din cabina mașinii, refuzând să se arate. Poate că picase într-un somn al inexistenței... Doar după câteva secunde își ridică capul la geam, privi în jur. Din valurile mării tumultuoase apăru, ca o pasăre lovită, capul calului alb, unduindu-se în leagănul

valurilor... Marea își continua nepăsătoare pulsul vieții, valurile zbuciumate înghițind, ca pe o jucărie, calul alb... Se cutremură și îl umplură căldurile, vrând să-l înjure pe șofer, dar cuvintele, care până atunci nu putea să le pronunțe, din nou îi apăsau mușchii, nervii încordați...

Vru să strige, să se roage... să se certe cu tot universul... , cu marea, cu valurile, cu asfaltul sur și însângerat, cu neatenția calului... Dar durerea, ce-l apăsa, îl demoraliza. Cuvintele se înghesuiau în simțiri nesfârșite... Tristețea și plânsul îi biciuiau trupul fierbinte, slăbindu-i privirile voinței, purității sufletului, aprinzând cuvintele nerostite, pe care el vru să le dea frâu liber în seara aceea în lume... Totul a fost zadarnic... În clipa aceea în adâncul sufletului lui cineva îi răscoli o poveste fermecată, cuibărită în suflet încă în copilărie. Atunci, spre marea lui fericire, îi veni în minte străvechea, ca și pământul, îndrăgita-i poveste cu cai... Parcă - caii știau să înoate, nu se înneacă în apă. Apa este prietenul cailor și câinilor, și, atunci, când valurile se supăra pe cai, când ei tulbură viața verde a mărilor și a râurilor, atunci Dajboh*, străvechiul zeu slav al ploilor, îi prinde de coamă cu mâna lui nevăzută de vânt, nelăsându-i să cadă ca o piatră pe fundul apei. Acestea îi încălzeau parcă, ca o apă caldă, sufletul, îi salva tristețea de la disperare, de la chinurile arzătoare. Povestea lui întărea gândul despre salvarea calului alb... Poate datorită acesteia, marea și calul au devenit credincioși unul altuia, ajungând la aceeași înțelegere.

... Deodată marea involburată se liniști de parcă cineva lovi cu o baghetă fermecată necuprinsul ei zgomotos.

... Undeva lângă mal se mai unduiau încă, lovindu-se de uriașele pietre ale malului, valurile îmblânzite.

... Luna își revărsa cu putere bunătatea sa, iluminând împrejurimea și, spre marea lui bucurie, văzu apărând și dispărând în smaraltele argintii ale valurilor același cap al calului alb. Sufletu-i deveni mai ușor, de parcă cineva pentru o clipă, cu o mână nevăzută, ușoară, ca o pană de lebedă, îi luă greutatea de plumb și în clipa aceea, ca un tunet, din el irupse vulcanic: „Calule!!! – Salvează-te!!! Dar calul continua să plutească, scuturându-și din când în când coama încălțită...

Acuma el se supăra pe cal de neascultarea lui.

Din nou sudoarea fierbinte îi inundă fruntea cuprinsă de grele gânduri, iar cuvintele, atât de nevinovate, se aliniau într-un rând încălțit, ce cu o grea presimțire i se opri în piept, biciuind și zdrobindu-i tristețea...

... Luna șugubeață îi zâmbea din înălțimi, ridicându-se încet, hoștește, plutind mai departe – dincolo de orizontul fantastic, topindu-se în simfonia vernil a liniștii dimineții, în ceața răsfirată în depărtări...

... Deasupra mării, la început ceva bubui puternic, se opri, din nou se răsfrânse în depărtări,

ca pe urmă să despletească din toate puterile vuietul său fantastic...

... Tristețea rupea, mușca frânturi de poeme din inima lui liniștită, castă, nesupusă durerii.

Povestea-speranța despre salvarea cailor nu murea, - se despletea în liniște, despletindu-și șuvițele sale prin tot corpul, fiindcă credința creștea, ca o rază în pletele călinului, în conștiință, ca soarele, ce revarsă lumina sa deasupra pământului adormit de speranțe.

... Părea că un munte de lut, imens, negru îi apasă mușchii încordați până la nesimțire și că el se află într-o covată cu apă caldă, în aceeași covată, în care, în copilărie, îl scâldea mama. Covata, care acum se umplu peste măsură, transformându-se, brusc, într-un râu, care-i obosea trupul, îl strângea de gât, îl legăna, precum cântecul de leagăn al mamei, ducându-l undeva în adâncurile neștiute de nimeni...

... Degete nevăzute se apropiau de trupu-i tremurând, iar el, oprindu-se lângă un perete imens, strigă: „**Dajboje***, ajută-mă!!!”.

Trezindu-se brusc, deschizându-și pleoapele grele, văzu că în depărtare se arată o lumină roză. Pe drumul luminat de lună el izbuti să ajungă la lumină. Se opri parcă într-un amfiteatru. În fața lui – o scenă în semicerc. Pe scenă văzu o figură de om, care, ridicându-se, începu să vorbească.

„Poate-i actor”,- gândii el și începu să asculte... Asculta, până când de undeva, dincolo de scenă, răzbătura sunetele unei melodii cunoscute.

„Poate-i..., o, nu, nu,- aceasta-i sigur muzica lui Bach. Pare să fie... KOMMT ZEELEN DIZER TAGE. Da, da asta-i, nu mă-nșel...”.

Din partea dreaptă a scenei a început să se înrădăcineze o lumină purpurie, iluminându-l pe Actor, care stătea nemișcat, ținând în mâna-i dreaptă o carte. Lumina creștea. Actorul începu încet, încet să-și ridice privirea undeva spre un punct nevăzut, neștiut.

Muzica scăzu din intensitate. Când ultimele ei acorduri abia ajungeau la peretele negru al întunericului, de după amfiteatru, de pe scenă se revărsaseră, ca o lebedă albă, abia deslușitele cuvinte ale Actorului I:

„...El căuta pe sine-și în sensuri. Tot ce era fără de sens, el îl scotea din cotidianul său, ca vântul, care smulge floarea de măr în luna mai. El smulgea totul și arunca cu gândul lui dincolo de Calea Lactee. Clipa aruncării gândului devenea plină de sensuri, cuprinsă de vânt, în punctul zero, fiindcă în ea se sălășlui spiritul, care va trăi în sine-și, precum în sine-și trăiește misterul mișcării și a verbului.

Pe clepsidra aceluia timp el încrustă, spre mirare, ieroglifile soarelui, lunii, mișcării mâinii, a vântului. Cu o singură mișcare a ideii el desenă cercul. Desenă și ochii – martorii încrustării: veșmântul timpului nostru.

Va urma.

RANIȚA DE SOLDAT

Mihai-Hafia TRAISTA

— Țu-i ceapa mării ei de viață, că m-o udat de totu' totului!... Ptiu!... Da ce mai toarnă, măi frate... potop, nu alta!... De parcă s-or rupt toate izvoarele adâncului celui mare și s-au deschis stăvilarele cerurilor, cum grăiește sloava lui Dumnezeu... bodogănea Andrei al lui Frunză de sub deal, strângând puternic coada toporului, de parcă se pregătea pentru luptă cu stihiiile naturii ce-l amenințau din înaltul cerului.

Deși nici nu se înserase bine, cerul era atât de întunecat, încât abia se zăreau norii înspăimântați rostogolindu-se, goniți parcă de tunete și fulgere. Rafale de ploaie mânate de vântul ce urla ca o haită flămândă de lupi îi biciuiau fața, pieptul, picioarele... dar ce mai conta? Oricum era ud learcă, apa îi curgea șiroaie pe obraji, îi intra în ochi și în gură, din când în când se scutura împrăștiind stropi în jurul său, cum fac câinii după ce ies din apă. Parcă îi venea mai ușor dacă arunca vorbe de obidă ploii, deși nu prea i-ar fi păsat de ea, dacă nu ar fi fost tunetele care parcă zguduiau pământul din temelii. Își aduse aminte de Ilie a lui Ștroblea, cum îl trăsise fulgerul, de l-au îngropat vecinii în pământ ca să scoată „corentul” din el, și își făcu semnul crucii.

— No, Doamne ferește!... Acuma de m-ar trăsni, cine ar ști de mine să mă îngroape ca să scoată corentu' din mine?... Aici aș pieri, în mijlocul drumului ca un câine, m-ar găsi mâine dimineată și ar cotcodăci muierile că am crăpat beat. Da eu de când am plecat de acasă, ia că poimăine o să fie șase luni, nu am pus gura pe uiagă și la pădure-i lucru greu, Țu-i ministeru' mării ei treabă! sporovăia în continuare cu ploaia Andrei al lui Frunză de sub deal.

Simțea cu fiecare pas cum îi pier puterile, iar ranița din spate i se părea din ce în ce mai grea. Nu îi plăcea să umble cu desaga după el, cum

faceau ceilalți țapinari. „Desaga-i treabă de muier”, râdea deseori de ortacii săi.

„Ce-i drept, e bună de purtat frunze de buraci pentru porci în ea, da' să mergi la lucru cu desaga?...”

Deși ranița lui arăta ca vai de mama ei, peticită și răspletită, totuși era o raniță, iar nu desagă, și nu orice raniță, ci raniță de soldat din Armata Roșie! Despre asta mărturiseau curelele din piele pe care, când le ungea cu untură de bursuc, scilipeau la soare de îți e mare dragul să te uiți la ele.

Două zile a cosit lazul bătrânului Ștefan Pătrovai pentru raniță, două zile!

„Ai bolunzit de tot, măi bărbate! Pentru cărpa asta ai tras două zile la coasă, de parcă nu am avea desagi?... O să umbli cu ranița ca pușcătorii de iepuri”, îl certă Năstaca. Dar lui nici că îi păsa de vorbele muierii. Ce știu muierile? Numai desagi și iar desagi. Bătrânul Pătrovai a făcut războiul cu această raniță în spate, iar Năstaca, una-două – „cârpă”, „Țu-i coropișnița mării ei de treabă!”

Se și certaseră cu bătrânul Pătrovai pentru raniță. Acesta după o săptămână începu să bată cărarea spre pârleazul lui și să o ceară înapoi:

„Dă-mi ranița lu' Frunză, Ți-oi plăti bine pentru că mi-ai cosit, numa' dă-mi-o îndărăt, fii bun!”

Credea că și-a găsit nărodul, că al „lu' Frunză de sub deal” e cocon mic să se joace cu el: „ia ranița, dă-mi ranița”.

„Moș Ștefane, nu mă colboti la cap, că nu Ți-am cosit pentru bani, știi bine! Târgu-i târg!”, reteză vorba bătrânului.

Dar bătrânul parcă nici nu-l auzea:

„De ai ști, al lu' Frunză, cât de dragă mi-e ranița ceea... am luptat pe front cu ea, o Țineam ca amintire, a-min-ti-re! Înțelegi, al lu' Frunză? Am purtat în ea toate bucuriile și necazurile, cât a ținut războiul...?” oftă din greu bătrânul.

„Dacă Ți-o fo' atât de dragă ranița, atunci de ce ministeru' mării mă-sii mi-a dat-o atât de ieftin?... Ți-aș fi cosit și o săptămână pentru această a-min-ti-re!”, se răsti la bătrân.

„Nu te răscocora la mine, al lu' Frunză, căs om bătrân și te-o bate Dumnezeu! Nu știu unde mi-o fo' capu' când Ți-am dat ranița?... De mi-o dai îndărăt, Ți-oi plăti ca pentru o săptămână de coasă, ce zici, al lu' Frunză?...”

„Eu zic că de îmi mai treci odată pârleazul să-mi ceri ranița, oi uita că ești om bătrân și-oi smulge un par din gard, asta zic moș Ștefane!...”

Bătrânul își șterse ochii cu mâneca cămășii, smiorcăi de câteva ori din nas și se duse. De atunci, nici la „Lăudăm pe Isus!” nu îi răspundea lui Andrei, numai ofta din greu trecând pe lângă el.

Deodată i se făcu milă de bătrân.

— 'tu-i ceapa mamii ei de raniță! De parcă nu puteam cumpăra de la alt veteran sau de la vreun pușcător? Trebuia să i-o dau îndărăt și gata! Da' eu ca un prăpădit: „pun paru' pe dum'ata, moș Ștefane! Da' ce focu-i atât de grea ranița, de parcă aș căra droburi de sare în ea?... Că nu am decât o bucată de clisă, cinci kile de făină, bocanci pentru ăl mic și un svetăr pentru Năstaca. Bine că am învelit fărina în sac de nailon, da de nu s-o înmuia... Ptiu, ce vreme! Dar nu mai am mult, după Cotul Oblazului, trec puntea peste pârâu și de acolo, deja cum aș fi acasă, își făcea curaj Andrei.

Apropiindu-se de Cotul Oblazului, auzi vuietul sălbatic al pârâului, pe care în zilele secetoase puteai să-l treci încălțat fără să-ți uzi încălțărilor. Iar acum, plescând din valuri, ce se loveau de malurile abrupte, gemea ca o fiară turbată. La lumina fulgerelor, al lui Frunză văzu cum în goana sa nebună duce pe coamele valurilor copaci smulși cu tot cu rădăcină, răgălii uriașe de bușteni și crengi, căpițe de fân și Dumnezeu sfântul mai știe ce... Văzu cum sălciile tremură legănate de vântul puternic și îl apucă spaima.

Făcându-și semnul crucii, părăsi drumul și coborî poteca spre puntea ce trecea peste pârâu care împărțea satul aproape în două jumătăți egale. Dar în loc să simtă sub picioare lemnul punții, simți cum se prăbușește în gol, cum îl trage adâncul și îl înghit valurile învolburate, reci, murdare... Măinile i se zbată în gol încercând parcă să prindă întunericul, dar valurile l-au prins în dansul lor sălbatic, învârtindu-l ca pe un fir de pai.

„'tu-i ceapa mamii ei de viață!... Asta-i tot, pier!...”, gândi al lui Frunză cu o spaimă de nedescris, amestecată cu tristețe și cu pustietate în suflet.

Dar în lupta cu moartea omul câteodată se dovedește capabil să atingă imposibilul. Când valurile l-au săltat în sus, el se aruncă cu toată puterea înainte, spre malul opus. Simți cum un buștean îi lovi cu putere ranița, însă în loc să-l tragă după el, l-a întors doar, astfel încât reuși să se agațe cu mâinile de el. Asta a și fost salvarea lui, căci bușteanul, împreună cu el, s-a întors de-a curmezișul pârâului, agățându-se cu vârful de rădăcinile salciilor, iar pe urmă se lipi de mal asemenea unei ambarcațiuni. Al lui Frunză lăsa bușteanul și se prinse de rădăcinile salciei.

Dar asta încă nu însemna salvarea lui. Însăpăimântat și sleit de puteri, văzând doar cercuri luminoase jucându-i în fața ochilor, cu mâinile înțepenite de frig și cu ranița grea ce îl trăgea la fund, de abia reușea să se țină de rădăcini. Ah, dacă ar fi putut să se descotorosească de raniță, ar mai fi avut șanse. Dar pentru asta trebuia să-și desprindă pe rând mâinile de pe rădăcini. Se temea că nu va putea să se țină cu o singură mână. Dar ce se întâmpla?... De undeva de sus, au început să cadă peste el pietricele amestecate cu nisip. Își ridică

privirea în sus și zări în întuneric o siluetă ce cobora spre el.

— Gata, s-a isprăvit, încep să bâigui! șopti cu spaimă al lui Frunză, aducându-și aminte cum povesteau bătrânii că cei ce sunt în primejdie înainte de moarte bâguiesc văzând tot felul de izbăvitori. Strânse puternic ochii, apoi îi deschise din nou. Nu, nu bâguia. Cineva cobora la el să-l salveze. „Cine să fie?”, se întrebă, simțind cum prinde noi puteri. A reușit să-și elibereze umărul stâng din chinga raniței și acum, ținându-se bine cu stânga, încerca să-și elibereze și umărul drept. Fără raniță și cu ajutorul salvatorului ce cobora la el, avea șanse mari să se cațere pe mal. „Da' cine o fi blagonosețul?”, îi trecu din nou prin minte, după ce se simți liber de povara raniței, care alunecă în valuri din spatele său.

Atunci la lumina fulgerului văzu deasupra sa chipul palid al bătrânului Ștefan Pătrovai. Al lui Frunză întinse mâna sigur că acesta îl va ajuta, dar bătrânul parcă nici nu îl văzu, sări și se scufundă în valuri după raniță.

* * *

Când Andrei al lui Frunză de sub deal se trezi, soarele era sus pe cer, apropiindu-se de amiază. La început nu-și dădu seama ce s-a întâmplat cu el, dar, dând cu ochii de ranița murdară și udă, la fel ca și hainele de pe el, și-a adus aminte totul.

— O bolunzit de tăt moșu' Ștefan, în loc să mă ajute pe mine să ies, s-a aruncat în valuri după raniță..., se bucura ca un copil, căci odată ce ranița e lângă el, înseamnă că bătrânul nu a pierit în valurile pârâului. Da' pe mine cine focu' m-o scos din pârâu?...

Al lui Frunză o luase spre casă prin grădinile oamenilor.

— Că doar nu oi mere ca o maimucă prin sat, cu hainele ude și murdare de parcă m-aș fi sculat din mormânt, își șopti în barbă și porni prin lanuri de porumb. Va merge așa, pe urmă o va lua prin cimitir până la toloacă, iar dincolo de toloacă e casa lui.

Când ajunse în mijlocul cimitirului, zări un mormânt proaspăt.

— Cine o mai fi murit de când am plecat din sat, își spuse curios, apropiindu-se de mormânt, și deodată împietri locului. Pe tăblița vopsită în negru, prinsă de lemnul crucii, cu litere de bronz argintiu scria:

AICI ODIHNEȘTE
ROBUL DOMNULUI
ȘTEFAN PĂTROVAI –
VETERAN DE RĂZBOI

Cristian-Paul MOZORU

(Germania)

*****

Astăzi
Am să te invit din nou
În Nemurire.
Vom apuca Graalul fiecare cu o mână
Și-l vom ciocni de Cer
Până ce Timpul se va deschide.
Iar noi îl vom imita pe Icar
Precum un râu de ceară ...
Precum un portret cu stâncă ...

*****

Din urmele dimineții lăsate în așteptare
Cu miere de pelin îndulcita-i roua pleoapelor de floare
Înălțate în desișul neantului
Ce ca un fum apare pe buzele arse de copil.
Unde ești tu, timp?
Și unde ești tu, părinte trecător?
Iar tu, copilărie,
De m-ai avut ...
... eu încă te mai duc
La apa vie de izvor,
În mâini de mamă ce-n gând îmi curg pe față
În ritm de glas păstrat de timp
Ce fac cu ochiul clipei fericirii
Și străngerii de mână ...

Toate ...
Păstrate în albumul dimineții

*****

Șoptit vorbeai, a înger tăcut
În ziua Facerii
Ca timpul între noapte și zi

Până ce pietrele dintâi
Ridicau glasul poeziei
Până la Propylaea

*****

Prin trup de gând uman
Lăsa-voi păcatul în voia sorții
Și demn de ceruri și pământuri
Călca-voi țărâna plânsă
De sângele căzut din fructul-fără-nume.
Ah! Tu, pom
Și tu, cunoaștere ...
De zeii v-au trimis
Cu mâini infame de cenușă
Soarta, în poezie, v-am ales
Înspre a Omului memorie.
Și însăși dalta sângerie
A ochiului unealtă făurită
De mâna cu păcat nevrut
Scrie-va,
La hotar de Universuri
De pasul omenesc lăsat pe versul îngeresc
De versul omenesc lăsat sub pasul îngeresc

*****

... căci Sfânt devine
Pământul ce-l pășești
În fiecare zi
În șoapta cuvintelor tăcute
Atâtea anotimpuri
Până ce mugur de fluture
Se va ivi la poarta sacrului născut

*****

Pe linia apei, cărări în timp
Lăsam trasate spre definițiile ființei
În vreme ce numai ochiul
Își făurea, sfios, loc
Spre marginea cuvântului mut

*****

În mână cu clepsidra sacră
Pe însăși Cronos, de pe tron, sfida-voi
Și timp nepământean voi curge peste lume
De fluturi albi, neprihăniți de zei
Iar marea, despletita frunză,
Din pieptul lui Olimp va scoate viață
În păr de Venus despletit
Pe calea-ți pașnică de ramur înflorit

*(Poeziile aparțin volumului aflat în proiect „La
Porțile Timpului. Poemele Danei”)*

Ștefania GRIGORAȘCU-ZAMFIR

Îmbătrânitului

vine toamna
te vor ucide frunzele
în prăbușirea lor

curând
pământul va înțepeni

țipătul disperat al mamei tale
nu-ți va spăla numele

acum
e prea târziu
să cauți adăpost
în morile de vânt

măinile
nu mai pot să împletească
povești

singur
ieșit la drumul mare
ca un apus hămesit
vei mușca frigul frunzelor
neauzit
nevăzut

Fantome de întuneric

te-ai vândut largului
în irosiri
ce nu au înțeles înălțarea

înămețit în singurătate
orele năruite
parodiază indecent
triumful

prin cenușă de întoarcere
sufletul a îmbătrânit absurd
în hăul nemilei

cuvinte cunoscute

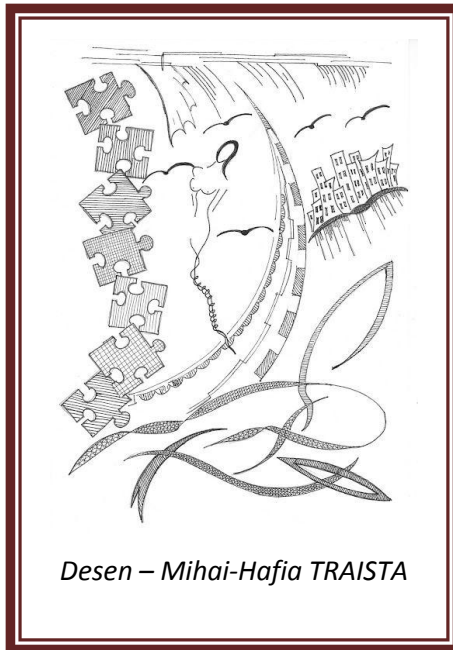
plâng fraze cu acoperiș spart
și buze rupte

timpul
rânduit înflorii
spulberat nemilos
așteptarea din muguri

Cărare

de mi-ai fi fost sărbătoare
aș fi sugrumat hotarele
cu frunzele dorului
și te-aș fi învățat zborul

de ți-aș fi fost rotundă săptămână
buzele tale
m-ar fi sorbit lumină
din izvorul tămăduirii

de ne-am fi fost
sori în miez de noapte
cu șoapte muiate-n miere
ne-am fi găsit cărare

fii risipitori
găsi-ne-vom grădina în cuvântul
de-nceput
destin
în dimineața cerului
născător de catedrală
cu poarta-n rai

Vitralii

pocneau stele
căutând anotimp printre ramuri

vântul
mirosind a dragoste
răsufală tainic

aproape de adevăr

era noapte în ere
și pod de piatră
ne despărțea de mâine
noi
întâi născuți
furam cuib de pasăre
plin cu duminici nerănite
albe
ca fagurii promisiunilor

pe drum fără cer
ne-a prins somn greu
lacrimă pe candela lumii
din cerc de păcat

(Din volumul de versuri «Petale»)

George SMARANDACHE

Piciorul calcă...

Lacrimi de brumă
peste frunza căzută pe pământ.
Toamna se așează pe
genunchii speranței.

Cândva, pe aici,
pe acolo, peste tot
se auzeau tăcerile
noastre îndrăgostite.

Pur și simplu

E pur și simplu
e curat, e la vedere
singurătatea nu-i
deplină decât atunci
când ai insula ta.

Mi-e dor de respirația
iubitei: e semnul că
viața ne are în grijă.

Parfum

Caut locul în care ai stat
E gol

Cocoșul cântă
mi-e teamă că dispare
mirosul de parfum,
cântecul amintirilor.

Locul gol:
Spectacolul poate începe
Fără actori.

Pact

În poiana de crini
să descopăr tinerețea muntelui

Să simt
izbitura ploii

Mai dă-mi o inimă pereche
care să bată în ritm cu a mea

Lasă-mă cu mine însumi
numai așa voi putea
construi o amăgire
în poiana de crini.

Iarna sufletului e departe
Acum se miră privighetoarea!

De-aș fi copac

De-aș fi copac
ți-aș da umbra mea
Poamele mele
ți-ar potoli
setea
și seva
ți-ar hrăni
tinerețea.

Trunchiul
ți-ar fi sprijin,
ramurile
leagăn
iar frunza
ți-ar cânta.

Totul
pare simplu, curat
dacă nu ne-ar
încurca uneori
Viața...

Potirul fericirii

Sub Mărul din Rai
la răscrucea destinului
Zeița a uitat
pocalul cu fericire.

Însetați
am sorbit pe nerăsflute
dulcele venin
al dragostei.

Gust
și dorință după
chipul și asemănarea
Păcatului de la
începutul nechemat.

Destinul
la răscruce
sau răscrucea
Destinului
cine știe?
Dumnezeu a plecat
de Acasă...

(Din volumul de versuri «Ecol luminii»)

Mihaela ALDEA

...lied

meditând transcendental
pe un pergament de liană
Ptolemeu gravează
pași rătăcind
două pătrimi ale aceluiași suflet
dansul frenetic măsurat cu optime de gând
portativul Cleopatrei
îmbată bărbații
mustind în nonsensuri
veninul pe buze
aripi de păsări
trecutul se îndoiaie spasmodic
nisipuri curg prin clepsidra
nebulii înaltă castele
închise pe veci doar de chei
în sol își croiesc rădăcina
fluturând pe câte-o buză de vânt
Afrodite cu aripi
sorb iubirea din atri
între cer și pământ
fredonează
un cânt...

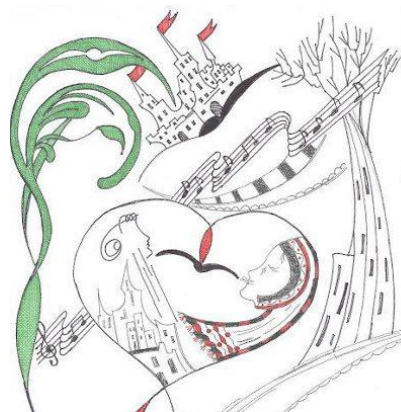
exil...

modelez o bucată
de aer...transcendental
între palme
până prinde contur
de sferă
să o pot deșira astăzi
de pe continuumul Timpului
mâine o transform
într-un balon transparent
în care mă exilez
ca tu să mă privești
din afară și
să-mi dai și-un verdict...
mă vezi?
mă simți?
între mine și tine
suntem noi și
glasul Pământului

autoportret...

...sunt zile când nu fac nimic
îmi adun gânduri din vii
pentru că n-au uitat să moară
odată cu vara
răzlețesc pe poteci mișcate de ocră
și-mi dezpletesc tăcerile
în fiecare seară
durerea primei frunze căzute
încă mă doare
și-i mută și-i multă
îmi acoperă fiecare cuvânt
cu câte o suflare
brumă de vânt venită cascadă
de niciunde

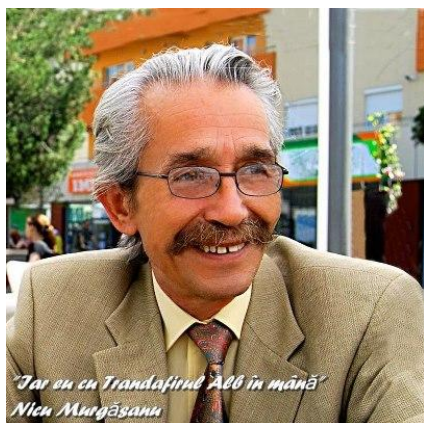
sunt toamnă

evadare...

Ia-mă de mână!
Străini, fugim odată cu toamna
pe calea risipei
de gânduri.
prin foșnetul ocru,
clipe trecute tiptil țin umbră.
salbă de oglinzi sparte
ne aruncă în păcat,
când două vise
pășind pe negrul nopții
se mai țin îmbrățișate, de-un colț de cuvânt...
n-au apucat încă răsăritul
din curcubeie de lacrimi
se trezesc doar la apus
atunci, înnoptarea ciocnește
cristaluri de amintiri...
din veșnicia unei secunde
anată de geana-ti
prelung căzută,
pe portativul c-o singură notă...
dintr-o simfonie
fără sfârșit și fără
început.
a uitat să facă primul
pas.

Nicu MURGĂȘANU

TRANDAFIRUL ALB

Gânduri suprapuse, interminabile gânduri
Zile disecate pe ore, minute, secunde...
Trandafirul stă proaspăt printre rânduri!
... Nu fugi iubito, rămâi, nu te ascunde.
Trandafirul presat în cartea netipărită
Păstrează petalele albe, sincere, neofilite...
Lângă trandafir iubito o să rămâi zidită
Între pagini niciodată de tine citite.
Paginile sufletului meu păcătos, rupt în bucăți,
Sufletul ierbar, călcat de tine-n picioare
Te așteaptă iubito la margini de cetăți
Să explodăm fericiți într-o singură floare.
Cearcănele mele nevăzute sunt durerile tale.
Suferința-mi stă în pleoapa nedormită
A trandafirului alb ce îți iese în cale...
Si de parfumul lui te lasă învăluită.
Iubito, declar la final îngândurat
Cuprins de prea multă sinceritate...
În fiecare dimineață lăcrimând și înrouat
Trandafirul alb te așteaptă-n Cetate.

DECLARAȚIE SINCERĂ

N-am inventat bomba atomică
Premiul Nobel pentru iubire n-am luat
N-am fost în vreo țară islamică
Pulsez într-un perfect anonim.

N-am purtat barbă-n șuvite
Nici ochelari cu sticlă fumurie
Nu-nghit droguri, nu-ncurc ițe
Permanent sunt lipsit de furie.

Nu rup florile din parcuri
Frumusețea iubitei mă-ncântă
Când e pură, fără farduri
Ori cu țepi sau floare sfântă.

Pentru asta nu cer ofrande
Insigne smălțuite să-mi agaț de rever

Ori potop de aplauze să mă scalde
Că la fier topit trimit un revolver.

Citesc carte după carte și ziarul normal
În ele căutând mereu marginea zării
Trag linie, adun și la total
Îmi ies doar pescăruși la țărnul mării.

Și între ei, iubita cu aripi generoase
În care simt aroma florilor de tei
Iși pregătește aterizarea frumoasă
În aeroportul cald de pe umerii mei.

Iar eu cu TRANDAFIRUL ALB în mână
Și ușa inimii spre ea deschisă
Am s-o declar definitiv stăpână
Peste imperiul roz din pagina nescrisă.

ABSENȚĂ TEMPORARĂ

Prin ce iarnă am trecut...
Țurțuri grei atârnav la ferestre
Zăpada îngropase orașul
Din altă lume cădeau ninsorile-ntruna
Și ne-am întâlnit printre
Fulgii cuvintelor ce ne topeau de emoție.

Zilnic
Mă întrebai despre peregrinările mele...
Dacă am fost la poluri
Dacă am văzut sănii trase de câini
Ori pinguini în fracuri de sărbătoare
Și cine m-atacă prin jungla urbană...

Noaptea...
În nopțile noastre adevărate
Privesc ochii tăi, părul tău
Prin care-mi plimb degetele...
Părul tău care știe să-ngâne apele mării
Și trupul tău sărutat de mine
Centimetru cu centimetru
Miroase ca un rozmarin înflorit.

Astăzi
Tăcerea ta îmi pune iar întrebări...
În timp ce mă uit la tine
Ca la o primejdie
Prin care trec cu mâinile goale.

Astăzi
Îți voi spune mai puține lucruri ca ieri.
Voi încerca să te mint și tu să crezi
Că sunt un om fericit...

În rest
Nimic n-am să uit
Din tot ce trăiesc lângă tine...
Și spaima că mâine-ai să pleci
O acopăr cu zăpada
Din iarna prin care-am trecut.

Iuri ANDRUHOVYCI

RECREAȚIILE

(Fragment)

„Ciortopil este din toate părțile înconjurat de munți”

(Din ghidul etnografic de la începutul secolului al XX-lea)

Tu, Homski sau, mai simplu spus, Homa, ce sulă te-ai pomeni în acest tren, care de-abia în amurg a ieșit, s-ar părea, din infinitele câmpii și cam pe la șase jumate în sfârșit s-a târât la poalele munților? De ce dracu mergi în acel Ciortopil unde, probabil, nimeni n-o să aibă nevoie de tine și vei fi în plus, Homski? Iată, deja, de două zile te plictisești în acest tren, aruncând retardatilor spre distrugere cercetările tale pseudo-științifice și riscând prin asta să primești un picior în fund de la institut, dar tu te duci, te duci, deoarece ești invitat printr-o telegramă semnată de însuși Fellini, sau poate chiar de Hitchcock, dar nu, nu e așa, telegrama de la Hitchcock sigur s-a pierdut undeva pe drum, iar tu, în schimb, ai primit invitația la Ciortopil, la deosebita sărbătoare a Învierii Duhului (cel puțin așa reiese din telegrama semnată de „ORCOMITET²”), de a ajunge nu mai târziu de 27 mai, cu cazare la hotel, cheltuielile sunt asigurate, rugăm acordul Dumneavoastră.

La Lvov ai înțeles că în direcția Ciortopilului aproape că se face pelerinaj. Toate vagoanele personale au fost ticsite de spectatori care se grăbeau la sărbătoare, în principal studenți și peteșnici³, care, cum a pornit trenul, au deschis GEAMURILE și, scoțând afară nenumărate steaguri albastru-galbene, au început să cânte

cântecele carabinierilor ucraineni⁴. Dar tu, Homski, nu te compari cu ei, călătorești într-un vagon cu compartimente și nu ești sigur dacă într-adevăr te așteaptă cineva la Ciortopil, unde bătrânului aventurier Mașapura (căci, cine altul, dacă nu el a trimis acea telegramă semnată de „ORCOMITET”?) i-a trăznit prin cap să distreze încă o dată publicul cu evenimente neprevăzute.

Primii munți nu sunt prea înalți, în plus, au multe tufșuri, nu au păduri, în micile gări se vinde vinul de casă, băieții în *veșevanka*⁵ și albi ca marmura urcă în vagoanele personale și desfac pe loc steagurile luate cu sine pentru drum, așa că devine clar: și ei se duc la Ciortopil. Toți se duc la Ciortopil. Fetele, în mare parte, nu sunt frumoase, dar sunt tinere și asta e de ajuns, Homski. O privești mult pe una din ele. Nu se știe din ce pricină ea nu urcă în tren, stă pe peron, iar trenul acuși-acuși pornește, și ce va face, căci nu va ajunge la sărbătoarea Învierii Duhului, dracu să-l ia, și atunci ce va fi? Homski, până nu e prea târziu, strig-o să se urce, și tu o strigi, Homski. Fata zâmbește, are prea mulți dinți de aur, iar tu realizezi dintr-o dată că la ea cel mai mult ți-au plăcut blugii, de aceea nu prea îți pare rău când pornește trenul, iar Marusia cu zâmbetul de aur așa și rămâne pe peron.

Cu tine în compartiment, Homski, stă o familie extravagantă de ruși sau poate ceva evrei, niște romantici care au avut curajul să se relaxeze în respingătoarele stațiuni turistice din Carpați, unde coridoarele put a acid fenic, iar apa minerală a petrol, dar nu-i nimic, ducă-se la munte să-și caute floarea-de-colț, el are vreo șaiszeci și trei, iar ea, după ochi, nu mai mult de treizeci, de aceea, ieri urcându-te în tren, ai decis că este tatăl cu fiica și ai încercat să flirtezi cu ea, dar bătrânul te-a avertizat destul de brutal, atunci tu, pur și simplu din principiu și încăpățănare, ai filat-o la capătul vagonului, ai împins-o în toaletă, și înclinând ușa pe dinăuntru, ai început să o săruți, ea, desigur, îți răspundea, iar tu tot urcai pe ea lipindu-i fundul de chiuveță, Homski. Chiar ți-a trecut prin minte că dacă nu ai putea s-o ai aici și acum, în două-trei clipe, dar trenul s-a oprit, v-a scuturat bine – pe ea și pe tine, ai pierdut echilibrul și, până te-ai ridicat de pe closet, ea a fugit din toaletă. După aceea nu v-ați mai spus nici un cuvânt.

Al patrulea loc din compartiment din Lvov e liber – acolo coborâse locotenent-colonelul în retragere care nu intenționa să călătorească la Ciortopil – și slavă Domnului. După el, pe măsută, au rămas „Pravda” și „Krasnaia zvezda”, ieri le propunea tuturor să joace popa-prostu doi la doi,

² Comitetul de organizare (aceasta și toate cele ce urmează sunt n.t.)

³ Elevi la Școala profesională și tehnică. Aici cuvântul are sens peiorativ.

⁴ Singura forță militară ucraineană națională care făcea parte din armata austro-ungară în timpul Primului Război Mondial.

⁵ Cămașă tradițională ucraineană.

dar tu, Homski, te-ai dus la vagonul-restaurant unde ai comandat prânzul și te-ai uitat pe geam la întunecatele șesuri rusești.

Iar aici, la noi, e aproape vară, Homski, floarea de vișini se așterne pe iarba fragedă, munții devin tot mai înalți, din păduri miroase a frunze și apă de izvor, boncăluiesc cerbii, cântă cucul, și la reședința de vară al Măriei Sale au loc ultimele pregătiri pentru începerea sezonului de vânatoare: podeaua a fost lustruită, covoarele și goblenurile scuturate, oglindele și geamurile spălate, mâncarea și băutura au fost aduse chiar de la Viena, iar în vârful turnului a fost ridicat steagul familiei. Curând, în curând vor sosi onorabili oaspeți în mașini decapotate și orchestra vânătoarească îi va primi cu trâmbițe și *tulumbas*⁶, Homski.

Până la Ciortopil mai rămâne o oră de mers, în realitate, trenul avea deja să fie acolo, dar el întârzie, căci astăzi toate trenurile întârzie, trebuia doar rostită parola accelerării, cum totul de pe lume a început să întârzie. Dar tu începi să te gândești, oare o să vină toți ceilalți, cum va arăta Martofleac – e cu barbă sau fără, și dacă și-a terminat acel roman în versuri, și dacă o s-o aducă iarăși pe acea bomba-sexy al lui, soția sa, dealtfel, câteodată ea trebuie să rămână cu copiii și, în aceste situații, Martofleac își dă frâu liber, adică se îmbată mortal. Firește, nu va avea loc nici o Înviere a Duhului dacă nu va veni Martofleac. Iar dacă vine el, atunci, fără discuție, vor veni și Nemereci, și Hreț, doar atunci se poate învia ceva, dracu să-l ia.

Încă niciodată-n viață n-ai fost la Ciortopil, Homski, și o dată ai fost obligat să ascuți fulminanta dojană din gura unei poetese-patriote despre Ciortopil, că este Mecca noastră spirituală, și nu se poate să nu fi fost acolo dacă îți iubești cu adevărat patria, iar fiecare savant trebuie să-și iubească propria țară, domnule Homski, așa vorbea ea de aproximativ o oră, în clubul asociației ucrainene, așezându-se lângă tine, pe scaunul vecin, unul și același lucru timp de o oră cu unele variațiuni neesențiale, apropiindu-se foarte mult de obrazul tău ca s-o auzi bine, dar tu simțai doar mirosul urât care venea de la ea, așa că ți-ai jurat că nu te vei duce niciodată în acel Ciortopil, dar iată că te duci, te duci, Homski, lăsând baltă institutul și Rusia, și pe Jenia cu avort, mergi pentru două zile peste de o mie de kilometri, căci ai fost chemat printr-o telegramă de Mațapura, genialul regizor din toate epocile și popoarele.

Numai să nu te pomenești acolo singur și nimănui de folos, te rogi în gând, în plus ORGCOMITET-ul trebuie să-ți plătească drumul dus-întors și cazarea la hotel, iar dacă nu, atunci va fi nevoie să împrumuți de la Mațapura încă trei sute, Homski, căci nimic nu te indispune mai mult ca necesitatea de a bea în contul altuia, așa ești tu de la natură, numai pe banii tăi și gata, nu mai avem

⁶ Instrument muzical asemănător cu toba.

ce discuta, nu-mi place să-i fiu cuiva îndatorat, mama mășii.

Calculezi în gând datoriile tale din acest an – se adună cam în jur de o mie, dar e un fleac că doar termini acea nuvelă și în planul editorial ai locul garantat pe anul 1992, de aceea înainte, Homski, viața e minunată, vagoanele personale arhipline cântă tinerește ”unu, doi, unu,doi, unu, doi, trei”, ăsta e un fascism pur – spune bărbatul amantei tale de ieri, dar ea nu știe ce să răspundă și, se pare că începe deja să le pară rău de această călătorie, la dracu s-au dusă în acest cuib de bandiți, când la agenție le propuneau bilete de călătorie mult mai interesante și sigure, să zicem în Nagorno-Karabah⁷ sau Fergana⁸.

În apropiere de Ciortopil munții iarăși se fac scunzi, devin mai supuși, de partea cealaltă a ferestrei curg pensuni vechi cu turnulețe în stil modern și pioneri din ghips, regatul apei minerale și al cearșafurilor umede în camerele de iarnă, la fiecare oprire trenul este asaltat de noi grupuri de pelerini spre Ciortopil, cu chitare și rucsacuri, se întâlnesc și bunicuțe și moși posomorâți, căci li se comunică, că la sărbătoare va veni un episcop, chiar doi episcopi: unul din Lvov, celălalt din Canada, și vor binecuvânta pe toți doritorii, și vor sfinții biserica de lemn a Învierii Domnului din Ciortopil, un monument istoric din secolul al XVIII-lea, în care, până de curând, se păstrau legături de hârtie cu îngrășămintele minerale, Homski.

Ei bine, iată și Râul – cu pietre plate gigantice pe maluri, cu spuma apei și usturoiul sălbatic pe corhană, acum acest pod de cale ferată, *a vsě-takı krasivıe mesta*⁹ – îi spune vecinul tău credincioasei sale soțioare, așa, rusule bătrân, viața e frumoasă, noi ajungem la Ciortopil, Mecca noastră spirituală, îi rog pe toți să se ridice în picioare, trebuie să verific dacă nu am uitat ceva, să-i fac cu ochiul iubitei mele din toaletă pentru la revedere și să mă privesc încă o dată în oglindă.

Întocmai, Homski – pardesiu gri lung și larg, nebarbierit de o săptămână (stil Broadway), părul la ceafă prins în codiță, ochelari de soare de tipul celor din anul '65, pălărie, întocmai, călător, rock star, poet și muzician Homski, sau mai simplu Homa, un fiu de cățea vesel în persoană onorează Ciortopilul provincial cu vizita sa.

Din fereastra tamburului privești clădirile curgătoare ale gării, gara, după toate caracteristicile, e încă austriacă, decorată cu steaguri și baniere, peronul l-au ocupat cei veniți la sărbătoare – beau cu poftă ceva direct din sticle, nu sări, Homski, până la oprirea trenului, unde-i Martofleac, unde-i Hreț, unde-i Nemereci – doar mutre necunoscute,

⁷ Provincia Autonomă Karabahul de Munte sau Nagorno-Karabah este o provincie care face parte oficial din Republica [Azerbaidjan](#), a cărei populație este majoritar [armeană](#) și care este în prezent ocupată de forțele armate ale Armeniei.

⁸ Oraș situat în partea de est a [Uzbekistanului](#).

⁹ Din rusă- Totuși sunt locuri frumoase.

se întâlnesc și fete frumoase (și băieți), calci pe peron puțin dezorientat, deși pari încrezut ca un guru indian –, unde-i Mațapura, naiba să-l ia, la ce dracu am venit aici, sărbătoarea asta nu e pentru mine, uite cum ciripesc domnițele pe genunchii domnilor, iar de tine, țap bătrân, nimeni nu are aici nevoie, talpa de aici imbecilule nenorocit, și, în acest moment critic, vezi un tip blond zâmbind cu obraji rumeni „amestec de sânge și lapte” în costum oficial, cu un ecuson de hârtie pe piept, „ORCOMITET”, care ține în mână dreaptă sus de tot un carton pe care scrie: „Mr Khomsky, Leningrad”, iar ție îți cade piatra de pe inimă – ești întâmpinat, au nevoie de tine, Homski.

Patru ore în autobuz, chiar dacă e „Ikarus”, e un mare chin, mai ales azi, când totuși parcă s-au smintit, se adună precum corbii în acel Ciortopil, drumul e ticsit de mașini, autobuze, – și toți cu steaguri, și toți la Ciortopil, – o nebunie, până și Martofleac a adormit lângă mine ca un copil, sforăie liniștit în barba sa ciufulită, acum seamănă foarte mult cu Ostapcek, încă are îndoielei dacă e fiul lui, tontul, iar barba lui parcă e lipită – un copil mare, prostănac, elev de clasa a doua la școala vieții.

Speranța poeziei ucrainene, Martofleac Rostislav, șomer de treizeci de ani, tată a doi copii, tată a doi copii ai mei, soțul meu, Martofleac Rostislav, predisus la îngrășare și alcool, alcoolic, vagabond, tată iubitor, persoană publică populară, candidat pentru poziția de deputat, om genial pentru conversații, idealul femeilor mai în vârstă, un fiu grijuliu, Martofleac Rostislav, amator al confortului și al băilor fierbinți, hoinar de noapte, leul restaurantelor, visul studentelor de la conservator, copilul meu cel mai mare, egoist și laș, cavalier nobil, cavalier galant, un iubit tandru, un iubit moleșit și egoist, un iubit narcisist, un iubit incapabil, un iubit de aur, un iubit fantastic, o rază de lumină în corpul meu, o Martofleac!

Eu niciodată n-aș fi mers cu el la acel Ciortopil, dacă n-ar fi insistat atâta. Mi-a dat chiar și ultimatum – dacă nu merg, el se îmbată mortal în acel Ciortopil, până crapă, până peste poate, ziua și noaptea, va bea dintr-o dată, va vomita și iar va bea, până-l vor aduce acasă aproape mort. El știe foarte bine cu ce mă poate șantaja, motanul dracului, trebuia să merg, să-i mint pe copii că vin, cică, peste jumate de oră, acum inima mi se frânge când îmi aduc aminte de cel mic – el așa s-a uitat la mine de parcă a înțeles totul, dar eu chiar trebuia să mint și să merg, pentru că această minunăție, acest rahat cu siguranță și-ar fi îndeplinit amenințarea și s-ar fi îmbătat ca un porc, pentru că el este foarte mândru de faptul că-și ține întotdeauna cuvântul, dacă n-ar fi așa, el doar ar trâncăni, de fapt numai asta și știe, să se îmbete.

Dar, e posibil să-i pese chiar atât de mult ca eu să vin? Oare într-adevăr va fi plictisitor pentru

el să meargă fără mine? Acolo, desigur, va fi o grămadă de tot felul de curve ambulante, căci, la această sărbătoare a Învierii Duhului cel mai ușor e să-ți găsești o parteneră de pat, poate mai ușor decât o sticlă, ce-i drept, el e prea narcisist ca să se învârtă lângă ele, dar oare într-adevăr are nevoie de mine și chiar acolo? Mi-e puțin frică de asemenea atașament, deja șapte ani au trecut de când a spart farfuriile la nuntă, însă el și mai mult se atașează de mine, intră în mine, se ascunde în mine, se face ghem, ca un embrion, și doarme, doarme, doarme – și aici, în autobuz, la fel doarme, capul e pe umărul meu, inimioara mea, cârpa moleșită, incapabilă să-și ia o prostituată, Martofleac Rostislav, geniu în devenire, intelectual plictisitor, palavragiu, un dar al cerurilor, un diamant rar, speranța unei familii de nobili care se stinge, conte dezmoștenit, maniac alcoolic, conformist, poet oficial, biciul lui Dumnezeu, unealta diavolului.

Cel mai rău e că știu dinainte cum va fi acolo, la Ciortopil. Aceeași companie – Hreț și Nemereci, și craiul Homski, tomski, cu pretențiile sale, aceleași glume, aceleași versuri, dar poate această namilă va citi ceva nou, o mulțime de fani, autografe, unul mai ridicol decât altul, beția de noapte la hotel, apoi Hreț va adormi la masă, Nemereci și Homski se vor duce la femei, atunci va apărea Pavel cu complimentele sale și cu o sticlă, o să trâncănim toată noaptea despre ceva putere necurată sau despre Ucraina, mereu același lucru, Mațapura nu se va amesteca repede, până eu nu voi mai rezista și voi adormi, atunci el în sfârșit se va căra, iar Martofleac va începe să caute prin sticle, dacă nu cumva a rămas ceva de băut, va zângăni cu tacâmurile, va vomita în baie, va fuma, în cele din urmă se va culca lângă mine, ne vom iubi cinci minute și în final va adormi, iar peste trei ore deja trebuie să ne trezim, programul sărbătorii este foarte încărcat, și toți îl vor pe Martofleac, capul va plesni, ochii se vor înroși, ah, cât de obișnuite, de cunoscute sunt toate astea, aceste sărbători, această Înviere a Duhului, acest gol...

Dealtfel, sunt niște băieți talentați, cinstiți, incoruptibili, floarea națiunii, copiii timpurilor moderne, poeți de treizeci de ani, fiecare crede că e buricul pământului, dar într-adevăr e o frustrare sexuală și o aprinsă iubire de sine – căci le citesc toate acestea le ei – mișcări nervoase, ochii strălucesc, fiecare fustă-mini le provoacă o furtună interioară, picioarele în sine nu au importanță, dar oare ei se știu la ele, toate ideile lor despre femei sunt deformate și patologice, asemenea bărbați trebuie tratați, în special pe acest Homski, cu variantele sale de femei, Homski-homski, același, care la ziua de naștere al lui Oleksa s-a costumat în curvă, s-a machiat, își arăta șoldurile acoperite de cioarapii tip plasă, a dansat cu Nemereci tango, iar apoi a anunțat că face striptease, arcuindu-se sub un tehno interminabil, a început să se dezbrace, cel mai interesant e că el într-adevăr avea sutien, eu deja

începeam să închid ochii, căci nebunul într-adevăr se putea dezbrăca până la piele, dar el îl scoase din chiloți chiar pe acela, ce-i drept, din cauciuc, îi adusese cineva din America, umplut cu apă, și a început să-i stropească pe toți, iar apoi l-a aruncat în fete, care mai că leșinau de supraîncordare, debilul.

Dormi liniștit, Martofleac, bărbate, până la Ciortopil, unde ne vom distra de minune, încă e mai mult de o jumătate de oră, de multe ori în copilărie veneam aici cu părinții, drumul îl știu aproape pe de rost, iată, se vede deja Pesana Scala, – după ea apeductul, se spune că e chiar din timpul romanilor, apoi va fi „Koliba”¹⁰ neaerisită de la mirosul de frigărui, apoi casa-muzeu în stil gotic al familiei Lansckoroński (ce de mure sunt pe stâncă, așa multe n-am mai văzut!), dormi liniștit, munții ne vor salva, vom trăi încă o sută de ani și vom muri în aceeași zi, căci altfel tu nu vei rezista și vei muri de la băutură, ori pe lumea cealaltă, ori pe asta, care-i diferența, tu oriunde vei găsi de băut, te știi eu, pentru tine e un substitut al sângelui, prin venele tale curge alcool, cu el ți-e cald și frumos, parcă te legeni pe nori, tai un deget- și în loc de sânge iese votcă, și asta-i ceva normal, e genetica, tu nu poți fi altfel, cu altă femeie de mult te-ai fi spânzurat, dar ai avut noroc, prostule, că sunt eu, nu alta, ci eu, domnul meu, stăpâne, iubite soție.

Mereu tresări în somn nu se știe de ce, uneori strigi, uite și acum ai tresărit, ca nebun, mereu visează ceva coșmaruri, dar aproape că niciodată nu ține minte ce anume, ceva moși cu saci și bastoane, ei, ce te holbezi la noi, băiatule, e posibil încă să le plac tinerilor de douăzeci de ani, se uită, ne examinează pe față, frumușel băiețandru, subțirel, în *veșevanka* și blugi, păr auriu, ochii plasați adânc, chipeș, ca Dumnezeu. Dar e prea de tot, domnule, eu totuși merg cu soțul meu, el deși doarme, dar e alături. Dacă mi-ar fi luați acei șapte ani, atunci eu, poate, aș și continua acest joc cu tine – jocul privirilor, al ochilor, al aluziilor, căci ești un frumușel, probabil student, nu ai loc, sărăcuțule, stai în picioare pe coridor, te plictisești, de aia și examinezi femeile căsătorite, tânărul Don Juan, *zburător*¹¹, trestioară, un flaut social, probabil a ieșit din Comsomol¹² și s-a înscris în UTUI¹³ sau și altundeva, iată și insigna roșie-neagră la locul ei, iar coafura ca la David Bowie, un playboy începător, e așa de fin, probabil se și rade nu mai des ca o dată la două săptămâni, și Martofleac era la fel, când ne-am cunoscut, hei, asta deja întrece măsura, hai, de ce vii încoace, că noi mergem împreună, chiar nu vezi, cel mai amuzant e că Martofleac nici nu se va trezi, nici nu va fi gelos, iarăși visează ceva

drăcovenii – moși în zdrențe, călugări leproși, mlaștini, ceva câine negru cu botul rânjit însângerat, așa, hai, ce ai de spus, dacă tot ai venit la mine, atunci spune ceva, și nu zâmbi prosteste, și eu să zâmbesc, și chiar destul de seducător...

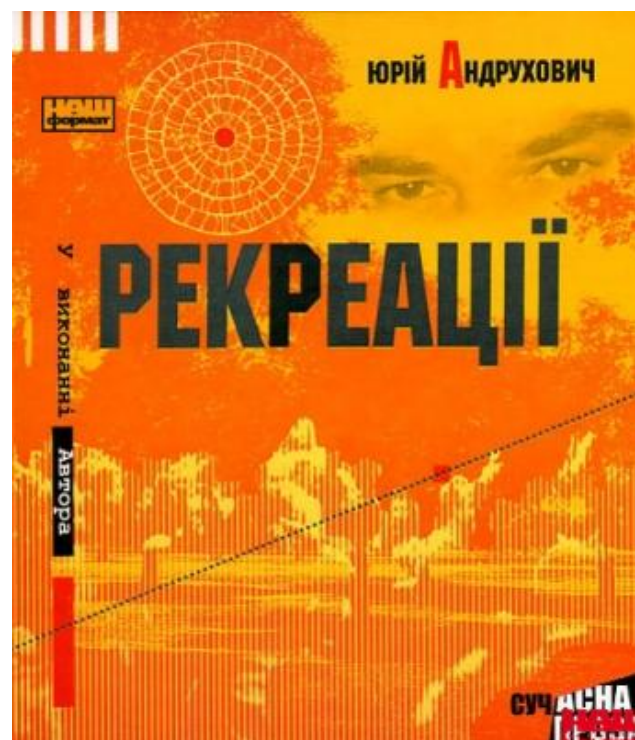
– Mă scuzați, e domnul Martofleac?

Ah, deci asta era! Mi-ai recunoscut soțul! Și eu, tâmpă bătrână, ți-am crezut ochii- căci așa se uită la femei. Ei, acum va începe să ceară autograf, să-și exprime admirația – fericirea, uite că ajungem deja, iată, după geam primele vile din Ciortopil: struguri sălbatici, ziduri de piatră, steaguri în vârful turnurilor și munții, care atârnă deasupra străzilor înguste.

Da, el e, băiatule, e Rostislav Martofleac, pe care-l venerezi atât de mult, ești un adevărat fan al soțului meu, trebuie deci să-i săruți măcar mâna celei care-i spală șosetele idolului tău și îi gătește supă, și nu doarme când el hoinărește beat până dimineața în compania a tot felul de politicieni și colaboratori dubioși, iar apoi, până el toată ziua se odihnește, ea adoarme la serviciu și dă fuga repede după copii la grădiniță, în speranța că seara îl va găsi acasă, dar el din nou e plecat, căci trebuie să risipească până la ultimul ban onorariul tănuit, iar tu te rogi la el ca la un sfânt, bietule băiat.

– Domnul Martofleac va citi poeziile sale la sărbătoarea Învierii Duhului?

(Traducere de Maria SZEMENIUC)

¹⁰ Restaurant mic în care totul e din lemn, rustic.

¹¹ Duh rău care cade din cer ca o stea și îi vizitează pe oameni luând chipul rudelor acestora, al iubitului, al celor dragi.

¹² Abreviere a denumirii în [limba rusă](#) a "Uniunii Tineretului Comunist".

¹³ Uniunea Tineretului Ucrainean Independent, înființată în mai 1990 la Ivano-Frankivsk.

Julia-Maria Kycyku*

REGULIE CIRCULUI

O interesantă familie trăia în aglomeratul Chicago. Aceasta era formată din mama – Elise, profesoară la o universitate importantă, plictisitoare și falsă, tatăl – Ron, om de afaceri, călătorea aproape tot timpul, îi păsa mult de bani și făcea mereu economii pentru a-și deschide o bancă proprie, peste douăzeci și cinci de ani, conform calculelor făcute de fiica lui. Aveau trei copii. Conner - băiatul cel mare, de șaptesprezece ani, plictisit de orice în afară de jocurile pe calculator și de televizor, avea părul ciufulit, șaten, purta ochelari de soare și se comporta ca o mare personalitate, dar tot ce făcea era să bată recorduri inutile la jocurile video. I se spunea ”Întruchipare lenii”. Doriss – singura fată, cea mijlocie, de cincisprezece ani, un soi de emo, cu un ochi acoperit în totalitate de părul mare, perfect negru, avea mereu căști mari în urechi, purta aceiași pantaloni negri și același hanorac, cu model în pătrățele albe și negre, ca la șah, vorbea puțin și gândea fiecare cuvânt. Când o întreba cineva ceva, până să răspundă, aștepta mult și își repeta întrebarea în minte, încerca să îi înțeleagă toate sensurile și uneori îi număra toate vocalele, toate consoanele și făcea suma literelor din fiecare cuvânt, adunând locul fiecărei litere din alfabet. În școală i se spunea, în mod ironic sau nu, ”Geniul negru și neînțeles”. Al treilea copil, Michel – era cel mai mic, de zece ani, un copil îngrozitor de enervant și fițos care se credea cel mai drăguț copil de pe planetă. Pentru el tot ce spunea *el* era interesant și oamenii îl iubeau sau, trebuiau să îl iubească. Vorbea înfiorător de mult și aiurea. Avea părul lung și blond, se îmbrăca în blugi și în bluze șmechere, avea mereu tuburi de graffiti la el, dar, de fapt, nu făcea nimic, doar se dădea mare. Porecla

lui era ”Puicuța” pentru că îi păsa mai mult de ten și haine, decât de propria viață. I se mai spunea și ”Țațul” pentru că bârfea ca o fată și foarte, foarte, foarte, foarte rar se oprea din vorbit...

Ei 5 erau familia Rockles.

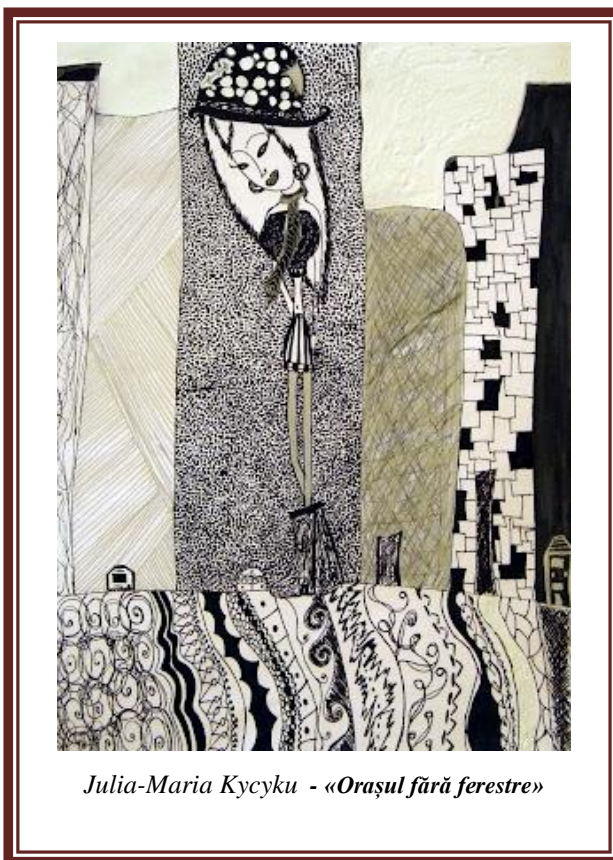
Într-o zi, Doriss, Michel și Conner au ieșit la o plimbare prin Chicago. Se plimbau în centrul orașului și, la un moment dat, au văzut, lipit de o clădire, un afiș mare pe care scria: ”*Schimb de roluri – spectacol de circ, duminică, în parcul Milton. Intrare gratuită*”. Cei trei s-au gândit să meargă, deoarece nu aveau ce face în acea după amiază.

Spectacolul a fost interesant, spectaculos, iar ei au fost înnebuniți după ideea de a-și schimba rolurile între ei, încât au încercat să facă schimb de personalități în ziua următoare.

A doua zi, cum își propuseseră, au făcut schimb de roluri. Conner a fost Michel, încerca să vorbească mult și să fie enervant, dar de felul lui, Conner era plictisit de orice și se plictisea repede și din a vorbi, chiar și despre el însuși. În realitate nu erau prea multe de spus nici de el ca și Conner, dar nici de Michel. Doriss s-a comportat ca și Conner și a jucat non-stop jocuri pe calculator și s-a uitat la televizor, purtând ochelari de soare și fiind

plictisită. Nu a fost prea greu pentru ea, fiindcă era obișnuită să nu vorbească prea mult. Pentru fratele cel mic, Michel, ziua aceea a fost cea mai chinătoare din toată viața lui. A fost nevoit să ia rolul surorii lui, Doriss. După ce că trebuia să gândească tot ce spune, nu avea voie nici măcar să vorbească prea des! Era pur și simplu chinuit de tragicul destin. Era un copil care suferea... nu putea să nu vorbească mai mult de 20 de minute. Când era el, nici în somn nu stătea fără să vorbească 20 de minute... Toți trei erau oarecum chinuiți, dar niciunul atât de ca Michel.

La școală au mers îmbrăcați unul în hainele altuia, cu alte comportamente și foarte schimbați. Colegii erau uimiți. Cum de era Doriss plictisită de absolut orice?! Cum era Conner atât de

Julia-Maria Kycyku - «Orașul fără ferestre»

vorbăreț (și pe deasupra și enervant!)?! Cum de era atât de tăcut Țațul clasei, enervantul, figura, lăudărosul, Michel?!

Acasă, părinții erau înspăimântați. Credeau că cei trei copii au fost găsiți de un savant care le făcuse în secret schimb de creiere... Totul era straniu pentru Ron și Elise.

Julia-Maria Kycyku - «Oglindă»

- Doriss, cum a fost azi la școală? întrebă Elise.

- Plictisitor... plictisitor... plictisitor!!! răspunse aceasta. Nimic interesant.

Elise rămase uimită. Asta spunea de obicei Conner.

- Dar pentru tine, Michel? Cum a fost azi? întrebă tot ea.

Michel așteptă. Nu știa cât trebuie să aștepte, dar așteptă cu capul lăsat, lăsându-și plețele să-i acopere fața, în semn că gândește. După o lungă pauză, el își ridică încet capul și spuse pe ton grav:

- A fost... oarecum... explicând cu cuvintele care mă caracterizează... întunecat... toți se uitau la mine ca la un... un geniu... am auzit că Einstein avea probleme asemănătoare, dar ceea ce am simțit azi a fost de neînchipuit și de nerepetat... taina acestei zile trebuie păstrate în cutia neagră a amintirilor ce se vor uitate.

Ron și Elise rămăseseră mască. Michel să vorbească atât de atent și să folosească atât de multe cuvinte?! De fapt, să gândească înainte să spună ceva?!

- Îmi e frică să te întreb și pe tine... dar o voi face... cum a fost la școală, Conner?

- O, la școală a fost tare cool. Toată lumea se uita așa cu fața luuungă la mine și toți ziceau

”*Ăsta nu-i Țaț!*”, dar eu, șmecher ca un păun, m-am dus și le-am zis ce aveam de zis, scurt și direct. Le-am zis: ”*Ba da, și e chiar un dublu-țat!*”. A fost interesant că am dat replici la mișto la grămadă și am făcut toată ziua pe șmecherul din parcare...

Acum părinții aproape că leșinaseră... Conner vorbea atât de mult și era entuziasmat de o zi la școală?! Și folosea el cuvinte atât de aiurea și fără sens?!

În acea zi, la ora 23:59, Michel, Conner și Doriss și-au dat seama că nu își vor mai schimba locurile între ei niciodată. Le-au propus celor de la circ să pună un advertisement la intrare pe care să scrie ”Nu încercați acasă!”, dar totuși le-a ieșit și ceva bun: au descoperit că sunt niște actori minunați.

Acum, putem încălca puțin noile reguli ale circuitului... Putem face schimb de roluri: eu am fost scriitorul, iar voi cititorii. Acum eu voi fi cititorul, iar voi scriitorii. Fiecare dintre voi știe cel mai bine cum se va termina această poveste...

București, 26 mai 2011

*Elevă, născută la București în 1999, de tată albanez și mamă româncă, a debutat cu povestirea ”*Foame și flori*” în Revista Haemus (2010).

A înființat și menține blogurile personale: www.jkycyku.blogspot.com (cu lucrări proprii de desen, pictură și literatură), www.charmingbucharest.blogspot.com (dedicat Bucureștiului), și www.juliahastotattitude.blogspot.com (aforisme).

Eugen ALBU

Julia-Maria Kycyku - «Plimbare în oraș»

Autoepitaf

Am fost în viață mort de beat,
Adesea mort după vreo fată,
Chiar mort de dor, fiind plecat,
Dar ca acumă niciodată.

Cerere în căsătorie

Am bani, o vilă cu piscină,
Buticuri, trei apartamente,
Un "Volvo" nou pe motorină...
Mi-ajung aceste sentimente.

Concediu de neuitat

Așa concediu minunat
Nici n-am avut precum cel care
Am fost cu soacră-mea la mare,
În vară, când s-a înecat.

Electorale

Toți ne-au promis când i-am ales
C-or să ne ducă spre progres,
Și, recunosc, n-a fost un truc,
Că de-atuncea tot ne... duc!

Paradox

În aceste vremuri grele,
Umblă, din păcate,-ades,
Dascălii în haine rele
Și elevii-n Mercedes.

Terapie

Nu sunt macabru și nici cinic
Da-i mult mai bine ca să mori
De răs, de-un milion de ori,
Decât să mori odată clinic.

Vremuri și vremuri

Pe vremea când aveam hormoni
Și mintea, sigur, mai îngustă,
Mă mai țineam de câte-o fustă,
Acum mă țin de pantaloni.

Sfârșit de toamnă

Aștept zăpada iar să cadă,
Căci iarna iat-a și-nceput,
Se văd și oameni de zăpadă,
Că de nimic am tot văzut.

Guvernanților

Să v-ajute Dumnezeu,
Ca, din anul care vine,
Să aveți salariul meu
Și s-o duceți tot ca mine!

Optimism și îngrijorare

Mai sper și-acuma că Puterea
Va face-ncetul cu încetul
Să curgă laptele și mierea...
Dar ce mă fac cu... diabetul?

Axiomatică

Cu argumente pot susține,
Chiar să conving și-un nătărău
Că o duceam cu mult mai bine
Pe vremuri, când era mai rău.

Soției

Te văd în fiecare zi,
Izvor de bucurie;
Și, Doamne, cum te-aș mai iubi,
De nu mi-ai fi soție!

Misogină

Femeile l-au refuzat
În tinerețe, ca bărbat,
Și din întreaga lui ființă
Le poartă-acum recunoștință.

Spirala istoriei

De două mii de ani trecuți
Am fost mereu sacrificați,
Fiind de-atâtea ori vânduți,
Dar niciodată cumpărați!

Fecioară

Anomalia cea mai mare
Cu care nu pot să mă-mpac
E-aceea că în zodiac
Și curvele pot fi Fecioare.

Justiția română

În justiție se pare,
Proba cea mai bună-i șpaga,
Că mă-ntreb ce rost mai are
Tribunalul de la Haga?

Epitaf șefului meu

În acest superb cavou
Doarme-n pace șeful meu,
Iar în fostul lui birou,
Fi'ndcă-am promovat, dorm eu.

Azi în România

Chiar dacă meserii sunt varii
Susțin cu foarte mult curaj
Că siguri pot fi doar groparii
De neintrarea în șomaj.

Soției care șofează

Privind-o, gingașă la geam,
Cândva, de dragul ei,
muream.
Azi, la volan, când o privesc,
N-ascund că vreau să mai
trăiesc.

Tratament balnear

Ajuns cu greu, într-un picior,
La Bazna-Băi m-am refăcut
Încât mă simt ca nou născut
Că umblu-acum în cărucior...

Cerc vicios

Mi-am cumpărat, ca orice om,
Și eu un brad mai mititel,
Dar nu am ce să pun sub pom...
C-am dat toți banii pentru el!

Unui confrate

Cum tot mă caută să-mi spună
Ce multe epigrame-a scris,
Fiind amici, i-am spus deschis:
- Nu-ncerci să scrii și una bună?

Coloana infinitului

De ani de zile ținem post
Și nu știu cât îl vom mai ține;
Nu că muncim puțin și prost,
Ci că se fură mult și bine.

Mare-i grădina ta, Doamne!

Cu omul neșcolit și prost,
Nu lupt, că n-are niciun rost;
Dar duc o luptă infernală
Cu prostul care are școală.

Mie

De când mănânc doar coji de pâine,
Am sentimentul că sunt câine
Și consultat, un psihiatru,
S-a și mirat ce bine latru.

Mie

De mult de tot, ce prost eram
Că doar de fuste mă țineam.
Acum când totul fac cu rost,
Regret că nu mai pot fi prost.

Amintiri de familie

Privindu-mi soața-n câte-o
poză
Din tinerețe, tare-mi place,
Că n-avea riduri, nici
scleroză,
Dar mai ales că-n poză tace.

De Ignat

De sărbători am vrut să tai
Un porc frumos cum altul
nu-i,
Însă vecinul meu Mihai
Nu m-a
lăsat. E porcul lui!

În familie

De când mi-e fotbalist feciorul,
Întruna mă ironizează
Că mie capu-mi valorează
Cel mult un sfert cât lui piciorul.

După anunțuri matrimoniale

Compățimesc pe-aceia care
Bătrâni fiind, vor să se-adune
Și-și iau neveste din ziare
Când au uitat la ce sunt bune.

OLTENII & RESTU' LUMII

FESTIVALUL-CONCURS DE UMOR «OLTENII &... RESTU' LUMII»

În zilele de 4-7 octombrie 2012, la Slatina a avut loc, a XVIII-a ediție a Festivalului-Concurs de Umor «Oltenii &... Restu' Lumii». Eveniment organizat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale și Cultural Olt, în colaborare cu Consiliul Județean Olt, Primăria Municipiului Slatina, Consiliul Local al Municipiului Slatina, Școala Populară de Arte și Meserii Slatina, Biblioteca Județeană «Ion Minulescu», Muzeul Județean Olt, Centrul Cultural «Eugen Ionescu» Slatina și Ansamblul Profesionist pentru Promovarea Culturii Tradiționale «Doina Oltului».

Concursul s-a va desfășurat pe șapte secțiuni:

A. Secțiunea Creație Literară – Volum (epigramă / teatru într-un act – comedie / proză scurtă umoristică / fabulă);

B. Secțiunea Creație Literară – Duel Epigramatic;

C. Secțiunea Interpretare (recitaluri dramatice / umor);

D. Secțiunea Caricatură;

E. Secțiunea Fotografie Umoristică;

F. Secțiunea Meșteșuguri Tradiționale;

G. Secțiunea Folclor.

La Secțiunea Dramaturgie Umoristică – Volum, premiul întâi a fost acordat scriitorului Mihai Hafia Traista pentru piesa de teatru «Ibovnice cu ochi de Maramureș».

Imagini din festival

Actorul și regizorul Nicu Popa prezentând onorul umoristului șef Cornel Udrea.

M. H. Traista văzut de un membru al Popa's Academy

Salonul de fotografie

M. H. Traista împreună cu fotograful Ioan Ciubotaru

INSOMNII MĂTĂSOASE

INSOMNII MĂTĂSOASE, POVEȘTEA CONTINUĂ...

Asociația pentru înfrumusețarea Codlei
Primăria Municipiului Codlea

Asociația pentru înfrumusețarea Codlei cu sprijinul Primăriei Codlea și al Casei de Cultură Codlea

organizează:

Sâmbata, 6 octombrie, orele 17:00, la Restaurant "Cetate Codlea"

Lansarea de carte
Antologie de poezie „Insomnii Mătăsoase Vol 2”

Eveniment extraordinar cu participarea mai multor autori din țară și diaspora.

Expoziție grafică și sculptură

MEDIA: **MAX TV** **TVS** **Brasovul.Tau** **NEWS TV RO** **codlea-info.ro**

La 6 luni de la lansarea primului volum antologie de poezie „Insomnii mătăsoase”, Codlea a fost din nou gazda insomniacilor celui de al doilea volum, reunind antologi din toată țara și Diaspora. Onoarea de a lansa concretizarea frumosului între filele unei cărți a revenit și de această dată Asociației Pentru Înfrumusețarea Codlei, cu sprijinul autorităților locale, la Hotel Restaurant Cetate. Nu au lipsit momentele inedite pregătite de organizatori. Spre încântarea celor prezenți, antologi și invitați deopotrivă, Casa de Cultură Codlea a prezentat dansul de epocă Română, pe muzica lui Iacob Mureșianu, piesa compusă la 1850, iar pianistul Nicu Nistor a întreținut atmosfera cu degete de aur. Printre lucrările expuse, invitații au regăsit maiestria sculptorului Petrică Buhnici, picturile lui Pavel Mihai Țifrac și câteva lucrări grafice ale scriitorului de factură ucraineană Mihai Hafia Traista, membru al Uniunii Naționale a Scriitorilor din Ucraina și din România.

(Ovidiu Stan)

De asemenea la acest eveniment, a fost lansat volumul de poezii «Petale», al poetei Ștefania Grigorașcu-Zamfir, ilustrat de Mihai Hafia Traista.

Ovidiu STAN prezentându-l pe M. H. Traista

Pavel-Mihai Țifrac și M. H. Traista

Pavel-Mihai Țifrac, Valentina Bărbulescu și M. H. Traista

Imagini din piesa «Ibovnice cu ochii de Maramureș» de M. H. TRISTA, premiată la Festivalul-Concurs «Oltenii & Restu' lumii»

«Nu-s picioare ca la Floare... Așe mândre și ușoare...» (din folclorul maramureșan)